

Այդի Գրուպի ՓԲԸ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ

*2023 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
Անկախ աուդիտորական եզրակացության հետ միասին*

Բովանդակություն**Անկախ աուդիտորական եզրակացություն**

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն	1
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	2
Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	3
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	4

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Ներածություն	6
2. Պատրաստման հիմունքներ	7
3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ	9
4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր	11
5. Չուտ տոկոսային եկամուտ	27
6. Միջնորդվածարների և այլ վճարների տեսքով զուտ ծախս	28
7. Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	29
8. Չուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով	29
9. Չուտ այլ գործառնական եկամուտ	29
10. Ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից զուտ կորուստներ	29
11. Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	32
12. Շահութահարկի գծով ծախս	33
13. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	35
14. Ներդրումային արժեթղթեր	35
15. Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	38
16. Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	40
17. Հաճախորդներին տրված վարկեր	41
18. Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	52
19. Վարձակալություն	54
20. Այլ ակտիվներ	55
21. Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ավանդներ և մնացորդներ	55
22. Հետզնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	56
23. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	57
24. Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	57
25. Այլ պարտավորություններ	58
26. Բաժնետիրական կապիտալ և պահուստներ	58
27. Ռիսկերի կառավարում	59
28. Կապիտալի կառավարում	74
29. Փոխատվության հանձնառություններ	76
30. Պայմանական դեպքեր	76
31. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ	77
32. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք	79
33. Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ	81
34. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած դեպքեր	82

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Այրի Գրուպ» փակ բաժնետիրական ընկերության բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Այրի Գրուպ» փակ բաժնետիրական ընկերության և նրա դուստր ընկերությունների (այսուհետև՝ Խումբ) համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համար շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ՝ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ Եական տեղեկատվությունը:

Մեր կարծիքով, կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր Եական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքները և համախմբված դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՅՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմքեր

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը նկարագրված է այս եզրակացության՝ «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների Էթիկայի Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀԵՄՍԽ) կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի Էթիկայի միջազգային կանոնագրքի (ներառյալ՝ Անկախության Միջազգային Ստանդարտները) (ՀԵՄՍԽ կանոնագիրք), ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառելի Էթիկայի այն պահանջների, որոնք վերաբերում են ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտին, և պահանջել ենք Էթիկայի այլ պահանջները՝ համաձայն ՀԵՄՍԽ կանոնների: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՅՄՍ-ների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որը, ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով Եական խեղաթյուրումներից գերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է իմբի անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքը կիրառելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել խումբը, ընդհատել դրա գործունեությունը, կամ երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, ամբողջությամբ վերցրած, զերծ են Եական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համաձայն իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի Եական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են Եական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին օգտագործողների՝ այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- ▶ Հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների Եական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած Եական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով Եական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի չարաշահում:
- ▶ Ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե իմբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- ▶ Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը:

- ▶ Եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, թե արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է էական կասկած հարուցել խմբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, երբ այդ բացահայտումները համապատասխան չեն, ձևավորել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Սակայն, ապագա իրադարձություններն ու հանգամանքները կարող են հանգեցնել խմբի գործունեության անընդհատության դադարեցմանը:
- ▶ Գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքն ու բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:
- ▶ Ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ խմբի ներսում գործող կազմակերպությունների կամ ձեռնարկատիրական գործունեությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք խմբի աուդիտի ուղղորդման, ղեկավարման և իրականացման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր աուդիտորական կարծիքի համար:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտի առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Գլխավոր տնօրեն՝

Էրիկ Հայրապետյան

Աուդիտի բաժնի գործընկեր՝

Դմիտրո Յուրգելիչ

«Էրնսթ Ընդ Յանգ» ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երևան

5 օգոստոսի, 2024 թ.

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն

2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	Ծան.	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ	5	25,946,435	19,919,227
Տոկոսային ծախս	5	(6,969,833)	(6,885,962)
Չուտ տոկոսային եկամուտ		18,976,602	13,033,265
Միջնորդավճարների և այլ վճարների գծով եկամուտ	6	11,911,699	6,180,054
Միջնորդավճարների և այլ վճարների գծով ծախս	6	(6,481,087)	(4,562,552)
Միջնորդավճարների և այլ վճարների գծով զուտ եկամուտ		5,430,612	1,617,502
Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	7	7,566,820	12,908,096
Չուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով	8	1,069,273	1,127,937
Չուտ իրացված վնաս ներդրումային արժեթղթերի գծով		(93,720)	(55,163)
Չեղչով ձեռքբերումից օգուտ	33	716,912	-
Չուտ այլ գործառնական եկամուտ	9	115,967	31,920
Գործառնական եկամուտ		33,782,466	28,663,557
Ֆինանսական գործիքների արժեքկուլմից զուտ կորուստներ	10	(403,525)	(1,332,312)
Մնձնակազմի գծով ծախսեր		(7,910,682)	(6,782,363)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	11	(5,535,323)	(3,825,080)
Շահույթ մինչև շահութահարկով հարկումը		19,932,936	16,723,802
Շահութահարկի գծով ծախս	12	(3,544,720)	(3,207,353)
Շահույթ տարվա համար		16,388,216	13,516,449
Տարվա շահույթի բաշխում			
Չվերահսկվող բաժնեմաս		17,774	-
Մայր ընկերության մասնակիցներ		16,370,442	13,516,449
Այլ համապարփակ (վնաս)/եկամուտ՝ առանց շահութահարկի			
Հողվածներ, որոնք վերադասակարգված են կամ կարող են հետագայում վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս			
Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստի շարժ.			
իրական արժեքի զուտ փոփոխություն	12	302,230	(570,786)
շահույթ կամ վնաս վերադասակարգված զուտ գումար	12	87,786	45,234
Արտերկրյա ստորաբաժանումների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերություններ		27,012	-
Ընդամենը հողվածներ, որոնք վերադասակարգված են կամ կարող են հետագայում վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս		417,028	(525,552)
Այլ համապարփակ եկամուտ/(վնաս) տարվա համար՝ առանց շահութահարկի		417,028	(525,552)
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար		16,805,244	12,990,897
Ընդամենը տարվա համապարփակ եկամտի բաշխում			
Չվերահսկվող բաժնեմաս		24,707	-
Մայր ընկերության մասնակիցներ		16,780,537	12,990,897

Ստորագրվել և վավերացվել է «Այրի Գրուպի» ՓԲԸ ղեկավարության կողմից.

Լալա Բախշեցյան
Տնօրեն

Լուսինե Մարտիրոսյան
Գլխավոր հաշվապահ

5 օգոստոսի, 2024թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն**2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**

	Ցան.	2023թ. հազ. դրամ	2022թ. հազ. դրամ
Ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13	38,603,388	36,273,430
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	16	8,606,787	15,725,509
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	15	61,611,180	41,858,155
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ		449,838	351,121
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	14		
- Խմբի կողմից պահվող		10,812,707	7,804,552
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	14		
- Խմբի կողմից պահվող		54,361,958	69,479,481
- Վաճառքի և հետզնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված		6,646,146	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	17	159,823,823	121,327,795
Առգրավված ակտիվներ	17	2,709,765	3,098,462
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	18	23,293,669	7,480,638
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	19	3,328,797	2,071,018
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	12	78,077	-
Այլ ակտիվներ	20	7,632,695	3,535,599
		377,958,830	309,005,760
Ընդամենը ակտիվներ			
Պարտավորություններ			
Հետզնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	22	8,010,540	-
Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ավանդներ և մնացորդներ	21	43,647,598	39,509,998
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ		11,255	-
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	24	207,603,065	188,283,970
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ		2,842,667	2,993,571
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	23	15,506,851	12,895,735
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	19	3,558,483	2,194,220
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	12	2,675,111	342,209
Այլ պարտավորություններ	25	13,997,903	4,113,994
		297,853,473	250,333,697
Ընդամենը պարտավորություններ			
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	26	1,000	33,971,850
Էմիսիոն եկամուտ		-	5,014,099
Շենքերի վերազնահատումից աճ		-	96,917
Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ		119,492	(270,524)
Չբաշխված շահույթ		79,814,562	19,859,721
Արտարժույթի փոխարկման պահուստ		20,079	-
Մայր ընկերության մասնակիցներին բաժին ընկնող սեփական կապիտալ		79,955,133	58,672,063
Չվերահսկվող բաժնեմաս		150,224	-
Ընդամենը սեփական կապիտալ		80,105,357	58,672,063
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		377,958,830	309,005,760

Կից 1-ից 34 ծանոթագրությունները կազմում են սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն
2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	Ծան.	2023թ.	2022թ.
		հազ. դրամ	հազ. դրամ Վերադա- սակարգված
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Ստացված տոկոսներ		26,285,680	18,928,749
Վճարված տոկոսներ		(6,614,155)	(6,626,890)
Ստացված միջնորդավճարներ և այլ վճարներ		11,911,699	6,180,054
Վճարված միջնորդավճարներ և այլ վճարներ		(6,481,087)	(4,562,552)
Չուտ վճարումներ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով			
չափվող ֆինանսական գործիքների գծով		272,222	1,127,937
Չուտ մուտքեր արտարժույթով գործառնականություններից		8,401,019	14,620,190
Այլ ստացված եկամուտ		177,799	109,725
Անձնակազմի գծով ծախսեր և այլ ընդհանուր վարչական ծախսերի գծով վճարումներ		(10,145,233)	(8,149,279)
Գործառնական ակտիվների (աճ)/սվազում			
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ		678,417	(166,950)
Հակադարձ հետզման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ		7,293,125	(9,674,887)
Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ		(20,122,710)	(32,395,706)
Հաճախորդներին տրված վարկեր		(39,003,917)	(13,462,160)
Առգրավված ակտիվներ		572,884	848,710
Այլ ակտիվներ		(172,163)	(1,888,507)
Գործառնական պարտավորությունների աճ/(սվազում)			
Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ավանդներ և մնացորդներ		6,578,337	7,998,218
Հետզման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ		8,007,628	(13,011,495)
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ		16,055,414	110,430,378
Այլ պարտավորություններ		2,947,506	520,878
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ՝ մինչև շահութահարկի վճարումը		6,642,465	70,826,413
Վճարված շահութահարկ		(4,336,237)	(754,331)
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական հոսքեր		2,306,228	70,072,082
Դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի ձեռքբերում		(11,910,651)	(1,757,047)
Ամրոտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի ձեռքբերում		(56,426,143)	(68,978,994)
Մուտքեր իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի վաճառքից և մարումից		9,463,826	982,664
Մուտքեր ամրոտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի մարումից		65,443,788	16,433,517
Անոցիացված կազմակերպությունում ներդրման ձեռքբերում	33	(7,000,000)	
Դուստր ընկերությունների ձեռքբերումից բխող դրամական միջոցների ձեռքբերում	33	181,410	
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(3,590,126)	(1,470,706)
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառք		8,124	139,333
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված դրամական հոսքեր		(3,829,772)	(54,651,233)
Դրամական հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից			
Մուտքեր պարտքային արժեթղթերի թողարկումից	23(ա)	6,208,154	8,769,181
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի մարում	23(ա)	(3,982,629)	(6,646,600)
Մուտքեր ներգրավված միջոցներից	21(ա)	11,517,476	7,962,796
Ներգրավված միջոցների մարում	21(ա)	(3,290,975)	(1,966,894)
Վճարված շահաբաժիններ	26	(7,837,500)	-
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում	19(դ)	(283,185)	(214,376)
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքեր		2,331,341	7,904,107
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ		807,797	23,324,956
Փոխանակման փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		1,525,184	(6,760,161)
Ակնկալվող վարկային կորուստների փոփոխությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	10	(3,023)	2,051
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբի դրությամբ	14	36,273,430	19,706,584
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջի դրությամբ	14	38,603,388	36,273,430

Կից 1-ից 34 ծանոթագրությունները կազմում են սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն
2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Էմիսիոն եկամուտ	Շենքերի վերագնահատումից աճ	Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ	Չբաշխված շահույթ	Արտարժույթի փոխարկման պահուստ	Սեփական կապիտալ՝ Մայր ընկերության մասնակիցներ	Չվերահսկվող բաժնեմաս	Ընդամենը սեփական կապիտալ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ. Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման ազդեցություն (Ծան. 26, 33)	33,971,850	5,014,099	96,917	(270,524)	19,859,721	-	58,672,063	-	58,672,063
Խմբի վերաձևավորում (Ծան. 26)	11,380,570	1,055,380	-	-	-	-	12,435,950	125,517	12,561,467
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք	(45,351,420)	(6,069,479)	-	-	51,421,899	-	1,000	-	1,000
Շահույթ տարվա համար	-	-	-	-	16,370,442	-	16,370,442	17,774	16,388,216
Այլ համապարփակ եկամուտ									
<i>Հոդվածներ, որոնք վերադասակարգված են կամ կարող են հետագայում վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս</i>									
Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի գուտ փոփոխություն՝ առանց հետաձգված հարկի	-	-	-	302,230	-	-	302,230	-	302,230
Շահույթ կամ վնաս տեղափոխված ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի գուտ փոփոխություն՝ առանց հետաձգված հարկի	-	-	-	87,786	-	-	87,786	-	87,786
Արտերկրյա ստորաբաժանումների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերություններ	-	-	-	-	-	20,079	20,079	6,933	27,012
<i>Ընդամենը հոդվածներ, որոնք վերադասակարգված են կամ կարող են հետագայում վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս</i>	-	-	-	390,016	-	20,079	410,095	6,933	417,028
Ընդամենը այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	-	390,016	-	20,079	410,095	6,933	417,028
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	-	-	390,016	16,370,442	20,079	16,780,537	24,707	16,805,244
Շահաբաժիններ (Ծան. 26)	-	-	-	-	(7,837,500)	-	(7,837,500)	-	(7,837,500)
Շենքերի վերագնահատումից աճի պահուստի հակադարձում	-	-	(96,917)	-	-	-	(96,917)	-	(96,917)
	1,000	-	-	119,492	79,814,562	20,079	79,955,133	150,224	80,105,357

Կից 1-ից 34 ծանոթագրությունները կազմում են սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

**Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)
2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար**

հազ. դրամ	<i>Բաժնետիրական կապիտալ</i>	<i>Էմիսիոն եկամուտ</i>	<i>Շենքերի վերազնահատումից աճ</i>	<i>Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ</i>	<i>Չբաշխված շահույթ</i>	<i>Ընդամենը սեփական կապիտալ</i>
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ. Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք	33,971,850	5,014,099	105,601	255,028	6,334,588	45,681,166
Շահույթ տարվա համար Այլ համապարփակ վնաս	-	-	-	-	13,516,449	13,516,449
<i>Հողվածներ, որոնք վերադասակարգված են կամ կարող են հետագայում վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս</i>						
Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի գուտ փոփոխություն՝ առանց հետաձգված հարկի	-	-	-	(570,786)	-	(570,786)
Շահույթ կամ վնաս տեղափոխված ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի գուտ փոփոխություն՝ առանց հետաձգված հարկի	-	-	-	45,234	-	45,234
<i>Ընդամենը հողվածներ, որոնք վերադասակարգված են կամ կարող են հետագայում վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս</i>	-	-	-	(525,552)	-	(525,552)
Ընդամենը այլ համապարփակ վնաս	-	-	-	(525,552)	-	(525,552)
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	-	-	(525,552)	13,516,449	12,990,897
Տեղափոխում վերազնահատումից աճից չբաշխված շահույթ	-	-	(8,684)	-	8,684	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	33,971,850	5,014,099	96,917	(270,524)	19,859,721	58,672,063

Կից 1-ից 34 ծանոթագրությունները կազմում են սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

(հազար ՀՀ դրամ)

1. Ներածություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Այրի Գրուփ» ՓԲԸ-ն (Մայր Ընկերություն) հիմնադրվել է 2023թ. մարտի 24-ին Հայաստանի Հանրապետությունում՝ որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն:

Մայր Ընկերության հիմնական նպատակներն են կատարել ներդրումներ ժամանակակից լուծումների մեջ՝ օգնելու անհատներին և ձեռնարկություններին զարգանալ և դարձնել նրանց կյանքը ավելի նորարար և պարզ:

2023թ. հոկտեմբերի 12-ին Մայր Ընկերությունը ձեռք է բերել «Այրի Բանկ» ՓԲԸ-ի 100%-ը (Բանկ), որի հիմնական գործունեությունն է ավանդների ներգրավումը, հաճախորդների հաշիվների սպասարկումը, վարկային գործառնությունների իրականացումը, երաշխավորությունների տրամադրումը, վճարահաշվարկային գործառնությունների, արժեթղթերով և արտարժույթով գործարքների իրականացումը:

2023թ. մայիսի 23-ին Մայր Ընկերությունը ձեռք է բերել նաև Դիջիթալ Հոլդինգս Լիմիթեդ ընկերության 100%-ը, որը հանդիսանում է «Իդրամ» ՍՊԸ մայր ընկերությունը, որն էլ վճարահաշվարկային գործառնություններ իրականացնող ընկերություն է և Իդրամ վճարային համակարգի օպերատորը (Ծան 32):

Տվյալ գործարքների արդյունքում ստեղծվել է Խումբը, որն իր մեջ ներառում է Մայր Ընկերությունը և նրա բոլոր դուստր ընկերությունները՝ Այրի Բանկ ՓԲԸ, Դիջիթալ Հոլդինգս Լիմիթեդ, Իդրամ ՍՊԸ իր դուստր ընկերություններով: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են հետևյալ նշանակալի դուստր ընկերությունները՝

Դուստր ընկերություն	Սեփականություն %	Հիմնադրման երկիր	Ոլորտ
Այրի Բանկ ՓԲԸ	100%	Հայաստանի Հանրապետություն	Բանկային ծառայություններ
Դիջիթալ Հոլդինգս Լիմիթեդ	100%	Հայաստանի Հանրապետություն	Ներդրումների իրականացում
Իդրամ ՍՊԸ	100%	Հայաստանի Հանրապետություն	Վճարահաշվարկային ծառայություններ

Թեև Մայր Ընկերությունը հիմնադրվել է և Խումբը ձևավորվել է 2023 թվականին, ղեկավարությունը, նշանակալի դատողություններ կատարելով, եզրահանգել է, որ այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնում են «Այրի Բանկ» ՓԲԸ-ի ՖՀՄՍ-ի համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվությունների շարունակությունը (Ծան. 33): Խմբի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված համեմատական տեղեկատվությունը համապատասխանում է «Այրի Բանկ» ՓԲԸ-ի 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված համեմատական տեղեկատվությանը:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը պատկանում է Դրիվելիո Հոլդինգս Լիմիթեդին՝ 72% և Ֆիստոկո ՍՊԸ-ին՝ 28%: Խմբի վերջնական վերահսկող կողմ է հանդիսանում Լալա Բախշեցյանը:

Մայր ընկերության գրանցման հասցեն է՝ ՀՀ, ք.Երևան, Վարդանանց 13, իսկ գլխամասային գրասենյակը՝ ՀՀ, ք.Երևան, Պուշկինի 25 (Սոհո բիզնես կենտրոն):

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Խմբի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսական և ֆինանսական շուկաները, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ելթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար:

Ուկրաինայի հետ պատերազմի արդյունքում շատ առաջատար երկրներ և տնտեսական միություններ խիստ տնտեսական պատժամիջոցներ են սահմանել Ռուսաստանի և Բելառուսի նկատմամբ՝ ներառյալ ռուսական բանկերի, այլ իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց: Պատերազմի սկզբից ի վեր նկատվել է ռուսական ռուբլու՝ արտարժույթի նկատմամբ զգալի անկայունություն, ինչպես նաև՝ Ռուսաստանի արժեթղթերի շուկայում և այլ շուկաներում ցուցակված ռուսական ընկերությունների արժեքի զգալի կորուստ: Իրավիճակը դեռ չի հանգուցալուծվել, սակայն այն արդեն հանգեցրել է հումանիտար ճգնաժամի և հսկայական տնտեսական կորուստների Ուկրաինայում, Ռուսաստանում և ամբողջ աշխարհում: Ուկրաինան և Ռուսաստանը Հայաստանի համար կարևոր առևտրային գործընկերներ են:

(հազար ՀՀ դրամ)

1. Ներածություն (շարունակություն)**(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը (շարունակություն)**

Պատերազմի արդյունքում գրանցվեց ոչ ռեզիդենտների հոսք (հատկապես Ռուսաստանից) Հայաստան՝ նպաստելով Ռուսաստանից, Ուկրաինայից և Բելառուսից դրամական մուտքերի ծավալների զգալի աճին և պլաստիկ քարտերով գործարքների ակտիվացմանը: Խմբի ղեկավարությունը հետևում է տնտեսական իրավիճակին ներկայիս միջավայրում: Զանի որ պատերազմը դեռ շարունակվում է, անհնար է արժանահավատորեն գնահատել այն վերջնական ազդեցությունը, որը կարող է ունենալ խմբի գործունեության վրա, քանի որ ընդհանուր առմամբ անորոշություն կա տնտեսության վրա ազդեցության աստիճանի վերաբերյալ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2. Պատրաստման հիմունքներ**(ա) Համապատասխանության հավաստում**

Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից հրապարակված ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) և ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների մեկնաբանությունների կոմիտեի (ՖՀՄՍԿ) կողմից ընդունված մեկնաբանությունների համաձայն: Դրանք պատրաստվել են՝ հիմնվելով այն ենթադրության վրա, որ խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է անընդհատության սկզբունքից ելնելով:

(բ) Չափման հիմունքներ

Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են հաշվեգրման և սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի, որոնք ներկայացված են իրական արժեքով:

(գ) Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Մայր ընկերության և դուստր ընկերությունների գործառնական արժույթը ՀՀ դրամն է (դրամ): Լինելով Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը, այն արտացոլում է խմբի գործունեության հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական էությունը:

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով, քանի որ ղեկավարության համոզմամբ, այն առավել օգտակար է խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների համար:

Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

(դ) Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

ՖՀՄՍ համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը կատարել է կարևոր հաշվապահական գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների, պարտավորությունների և հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

(հազար ՀՀ դրամ)

2. Պատրաստման հիմունքներ (շարունակություն)

(դ) Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում (շարունակություն)

Դատողություններ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- ▶ չափանիշների սահմանում որոշելու համար, արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր, որոշելու համար ակնկալվող վարկային կորուստների (ԱՎԿ) չափման մեջ ապագայամետ տեղեկատվությունը ներառելու մեթոդաբանությունը և ակնկալվող վարկային կորուստների չափման համար օգտագործվող մոդելների ընտրություն և հաստատում – Ծան. 27:
- ▶ ձեռք բերող ընկերության սահմանում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումների մեջ, որի արդյունքում ստեղծվել է Խումբը և հիմք է հանդիսացել սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման համար – Ծան. 33:

Ենթադրություններ և գնահատման անորոշություն

Այն ենթադրությունների և գնահատման անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնց դեպքում առկա է նշանակալի ռիսկ, որ դրանք կարող են հանգեցնել էական ճշգրտումների, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- ▶ ֆինանսական գործիքների արժեզրկում. որոշել ելակետային տվյալներն ակնկալվող վարկային կորուստների գնահատման մոդելի համար, այդ թվում՝ ապագայամետ տեղեկատվության ներառումը – Ծան. 27,
- ▶ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի գնահատում – Ծան. 32.
- ▶ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման ժամանակ ճանաչված ներստեղծված ոչ կյուրթական ակտիվների իրական արժեքի և դրա արդյունքում առաջացած գեղչով ձեռքբերումից օգուտի գնահատում – Ծան. 33:

(ե) Վերադասակարգումներ

Որոշակի վերադասակարգումներ են կատարվել նախորդ տարվա ֆինանսական հաշվետվություններում ընթացիկ տարում օգտագործված դասակարգմանը համապատասխանելու համար: Այս վերադասակարգումները որևէ ազդեցություն չեն ունեցել նախկինում ներկայացված զուտ շահույթի կամ սեփական կապիտալի վրա: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ Ծանոթագրություն 17-ում որոշ գումարներ վերադասակարգվել են:

	Նախկինում ներկայացված	Վերադասա- կարգում	Վերադասա- կարգված
Ավանդներ – ոչ ռեզիդենտ բանկեր			
- AAA վարկանիշով	10,521,057	(10,521,057)	-
- BBB- -ից BBB+ վարկանիշով	-	10,521,057	10,521,057

Ինչպես նաև, 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում որոշ գումարներ վերադասակարգվել են:

	Նախկինում ներկայացված	Վերադասա- կարգում	Վերադասա- կարգված
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի ձեռքբերում	(52,545,477)	(16,433,517)	(68,978,994)
Մուտքեր ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի մարումից	-	16,433,517	16,433,517
Այլ ակտիվներ	(1,039,797)	(848,710)	(1,888,507)
Առգրավված ակտիվներ	-	848,710	848,710

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ

ա) Նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Խուժմը առաջին անգամ կիրառել է որոշ ստանդարտներ և փոփոխություններ, որոնք ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար (եթե այլ բան նշված չէ): Խուժմը վաղաժամկետ չի ընդունել որևէ ստանդարտ, մեկնաբանություն կամ փոփոխություն, որը հրապարակվել է, բայց դեռևս ուժի մեջ չի մտել: Բացառությամբ սույն ծանոթագրության մեջ բացահայտված Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտում – Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1 և ՀՀՄՍ Գործնական ցուցումներ 2 ստանդարտների փոփոխությունների, այլ ստանդարտներ կամ փոփոխություններ ազդեցություն չեն ունեցել խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտում – Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում և ՀՀՄՍ Գործնական ցուցումներ 2-ում

ՀՀՄՍ 1-ում և ՀՀՄՍ Գործնական ցուցումներ 2-ում («Եականության մասին դատողությունների կիրառում»), փոփոխությունները ներկայացնում են ուղեցույցներ և օրինակներ՝ օգնելու կազմակերպություններին կիրառել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտումների վերաբերյալ Եականության դատողությունները: Փոփոխությունների նպատակն է օգնել կազմակերպություններին ներկայացնել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության առավել օգտակար բացահայտումները՝ փոխարինելով «նշանակալի» հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման պահանջը «Եական» հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման պահանջով և ավելացնելով ուղեցույց այն մասին, թե կազմակերպություններն ինչպես պետք է կիրառեն Եականության հայեցակարգը հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս:

Այս փոփոխությունները ազդեցություն են ունեցել խմբի՝ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտումների վրա, բայց ոչ խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ցանկացած միավորի չափման, ճանաչման կամ ներկայացման վրա:

ՀՀՄՍ 17 Ապահովագրության պայմանագրեր

ՀՀՄՍ 17 Ապահովագրության պայմանագրեր ստանդարտը գործում է 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: ՀՀՄՍ 17-ը կիրառվում է ապահովագրական պայմանագրերի բոլոր տեսակների համար (ներառյալ՝ կյանքի ապահովագրություն, ոչ կյանքի ապահովագրություն, ուղղակի ապահովագրություն և վերաապահովագրություն), անկախ ապահովագրություն տրամադրող կազմակերպության տեսակից, ինչպես նաև կիրառելի է որոշակի երաշխիքների և հայեցողական մասնակցության հատկանիշներով ֆինանսական գործիքների դեպքում: Կիրառելի են որոշ բացառություններ:

Ներքոնշյալ բացառություններից բացի, Խուժմը չի բացահայտել այնպիսի պայմանագրեր, որոնք հանգեցրել են ապահովագրական նշանակալի ռիսկի փոխանցմանը, և, հետևաբար, Խուժմը եզրակացրել է, որ ՀՀՄՍ 17-ը Եական ազդեցություն չունի 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Տվյալ սահմանման շրջանակներում, խմբի դուստր կազմակերպություն Այրի բանկը գնահատում է վարկային քարտերը և համանման պրոդուկտները, որոնք ապահովագրական ծածկույթ են պարունակում: ՀՀՄՍ 17-ը իր շրջանակից բացառում է վարկային քարտերի պայմանագրերը (և այլ նմանատիպ պայմանագրերը, որոնք տրամադրում են կրեդիտային կամ վճարային պայմանավորվածություններ), որոնք համապատասխանում են ապահովագրության պայմանագրի սահմանմանը, միայն և միայն այն դեպքում, եթե կազմակերպությունը հաճախորդի հետ պայմանագրի գինը սահմանելիս չի արտացոլում առանձին հաճախորդի հետ կապված ապահովագրական ռիսկի գնահատումը: Խուժմը եզրահանգել է, որ պայմանագրի գինը սահմանելիս առանձին հաճախորդի հետ կապված ապահովագրական ռիսկը չի գնահատվել, քանի որ բոլոր դիմումատուներին տվյալ պրոդուկտները առաջարկվել են նույն գնով, հետևաբար դրանք չեն ներառվում ՀՀՄՍ 17-ում:

Այլ փոփոխությունները և մեկնաբանությունները կիրառվել են առաջին անգամ 2023 թվականին, սակայն ազդեցություն չեն ունեցել խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Մեկ գործարքից առաջացած ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ - ՀՀՄՍ 12 փոփոխություններ

ՀՀՄՍ 12 Շահութահարկ ստանդարտի փոփոխությունները ներառվում են ՀՀՄՍ 12-ի համաձայն սկզբնական ճանաչման բացառությունների շրջանակը. այն այլևս չի կիրառվում այն գործարքների մասով, որոնք հանգեցնում են հավասար հարկվող և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների, ինչպիսիք են՝ վարձակալությունը և ապագործարկման պարտավորությունները: Տվյալ փոփոխությունները ազդեցություն չեն ունեցել խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ (շարունակություն)

ա) Նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

Միջազգային հարկային բարեփոխումներ - Մոտեցում II մոդելի կանոններ - ՀՀՄՍ 12 ստանդարտի փոփոխություններ

ՀՀՄՍ 12-ի փոփոխությունները կատարվել են ի պատասխան ՏՀԶԿ «Հարկման բազայի խեղաթյուրման և շահույթների տեղաշարժ» (BEPS) ծրագրի Մոտեցում II կանոնների և ներառում են՝

- ▶ Պարտադիր ժամանակավոր բացառություն հետաձգված հարկերի ճանաչման և բացահայտման համար, որոնք առաջացել են Մոտեցում II մոդելի կանոնների իրավական սկզբունքների կիրառման արդյունքում, և
- ▶ Ազդեցության ոլորտում գտնվող կազմակերպությունների բացահայտման պահանջները օգնում են ֆինանսական հաշվետվություններ օգտագործողներին լավագույնս հասկանալ կազմակերպության ենթարկվածությունը Մոտեցում II մոդելի կանոններով պայմանավորված շահութահարկերի գծով ռիսկին, որն առաջանում է տվյալ օրենսդրությունից, մասնավորապես, նախքան այն ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը:

Այն ժամանակահատվածներում, երբ Մոտեցում II մոդելի կանոնների մասով օրենսդրությունը (ըստ ելույթի) գործում է, բայց ուժի մեջ չի մտել, փոփոխությունները պահանջում են հայտնի կամ ողջամտորեն գնատահելի տեղեկատվության բացահայտում, որը կօգնի ֆինանսական հաշվետվություններ օգտագործողներին հասկանալ կազմակերպության՝ ռիսկին ենթարկվածությունը, որն առաջանում է Մոտեցում II մոդելի կանոններով պայմանավորված շահութահարկից, ներառյալ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ Մոտեցում II մոդելի կանոններով պայմանավորված շահութահարկի ռիսկին կազմակերպության ենթարկվածության մասով որակական և քանակական տեղեկատվությունը: Օրինակ՝

ա) Որակական տեղեկատվություն այն մասին, թե ինչ ազդեցություն է ունեցել Մոտեցում II մոդելի կանոնների մասով օրենսդրությունը և հիմնական իրավական սկզբունքները կազմակերպության վրա, որոնց մասով կարող են լինել Մոտեցում II մոդելի կանոններով պայմանավորված շահութահարկի գծով ռիսկեր, և

բ) Զանակական տեղեկատվություն, ինչպիսիք են՝

- ▶ կազմակերպության շահույթի մասնաբաժնի հայտանիշ, որը կարող է ենթակա լինել Մոտեցում II մոդելի կանոններով պայմանավորված շահութահարկով և այդ շահույթի նկատմամբ կիրառվող միջին արդյունավետ հարկային դրույքաչափով հարկման, կամ
- ▶ հայտանիշ առ այն, ինչպես կփոխվեր կազմակերպության ընդհանուր արդյունավետ հարկային դրույքաչափը, եթե Մոտեցում II մոդելի կանոնների մասով օրենսդրությունը ուժի մեջ մտներ:

Օրենսդրության ուժի մեջ մտնելուց հետո լրացուցիչ բացահայտումներ են պահանջվում Մոտեցում II մոդելի կանոններով պայմանավորված շահութահարկի հետ կապված ընթացիկ հարկային ծախսերի գծով: Այս պահանջները կիրառվում են 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, բայց ոչ 2023 թ. դեկտեմբերի 31-ին կամ դրանից առաջ ավարտված միջանկյալ ժամանակաշրջանների համար:

Զանի որ հումքը գործում է Հայաստանում, որը ՏՀԶԿ երկիր չէ, Մոտեցում II պահանջները կիրառելի չեն: Հետևաբար, քանի որ Մոտեցում II մոդելի կանոնների գծով համապատասխան բացահայտումներ չեն պահանջվում, այս փոփոխությունները որևէ ազդեցություն չեն ունենա խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա 2023 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում – Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 8 ստանդարտում

ՀՀՄՍ 8 ստանդարտի փոփոխությունները պարզաբանում են հաշվապահական հաշվառման գնահատումների, հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների փոփոխությունների և սխալների ուղղման տարբերությունը: Ինչպես նաև, այդ փոփոխությունները պարզաբանում են, թե ինչպես են կազմակերպությունները օգտագործում չափման հիմունքները և ելակետային տվյալները՝ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներ մշակելու համար:

Փոփոխությունները ազդեցություն չեն ունեցել խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կամավոր փոփոխություն

2023 ֆինանսական տարվանից սկսած հումքը կամավոր փոփոխություն է կատարել Հիմնական միջոցների «հող և շենքեր» կատեգորիայի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ՝ վերագնահատման մոդելից անցնելով դեպի սկզբնական արժեքի մոդել: Խմբի ղեկավարությունը կարծում է, որ սկզբնական արժեքի մոդելն ավելի հուսալի և բովանդակալից ներկայացում է ապահովում օգտագործողների համար՝ հաշվի առնելով նաև, որ շուկայում պրակտիկան խառն է: ՏԵՍ Ծան. 18:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ (շարունակություն)

(բ) Հրապարակված, սակայն դեռևս չգործող ստանդարտներ

Ստորև նկարագրված են հրապարակված նոր և փոփոխված ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները, որոնք խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների թողարկման ժամանակ դեռևս ուժի մեջ չեն եղել: Խումբը պատրաստվում է կիրառելիության դեպքում ընդունել այս նոր և փոփոխված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, երբ դրանք ուժի մեջ մտնեն: Ավելակալվում է, որ այս փոփոխությունները խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա էական ազդեցություն չեն ունենա:

- ▶ *ՖՀՄՍ 16 ստանդարտի փոփոխություններ – Վարձակալության գծով պարտավորություն Վաճառք և հետադարձ վարձակալության գործարքներում,*
- ▶ *Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում. Պարտավորությունների դասակարգումը որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ,*
- ▶ *Մատակարարների ֆինանսավորման պայմանավորվածություններ – փոփոխություններ ՀՀՄՍ 7 և ՖՀՄՍ 7 ստանդարտներում,*
- ▶ *ՖՀՄՍ 1 ստանդարտի փոփոխություններ – Հեջի հաշվառումը առաջին անգամ որդեգրողի կողմից,*
- ▶ *ՖՀՄՍ 7 ստանդարտի փոփոխություններ – Ապաճանաչման արդյունքում շահույթ կամ վնաս. Իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև հետաձգված տարբերության բացահայտում; Ներածություն և պարտքային ռիսկի բացահայտումներ,*
- ▶ *ՖՀՄՍ 9 ստանդարտի փոփոխություններ – Վարձակալի կողմից վարձակալության գծով պարտավորությունների ապաճանաչում. Գործարքի գին,*
- ▶ *ՖՀՄՍ 10 ստանդարտի փոփոխություններ – «Դե Ֆակտո գործակալի» սահմանում,*
- ▶ *ՀՀՄՍ 7 ստանդարտի փոփոխություններ – Սկզբնական արժեքի մեթոդ,*
- ▶ *ՖՀՄՍ 18 – Ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացում և բացահայտում,*
- ▶ *ՖՀՄՍ 19 – Հանրային հաշվետվողականությամբ դուստր ընկերություններ – բացահայտումներ:*

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր

Ստորև ներկայացվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվել է այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

(ա) Համախմբման հիմունքերը

Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները համախմբում են Մայր ընկերության և նրա բոլոր դուստր ընկերությունների հաշվետվությունները 2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Բոլոր դուստր ընկերությունների հաշվետու ամսաթիվն է դեկտեմբերի 31-ը:

Խմբի ներսում բոլոր գործարքները և մնացորդները դուրս են մտում համախմբման ժամանակ: Դուստր ընկերությունների ֆինանսական հաշվետվությունների գումարները ճշգրտվել են անհրաժեշտության դեպքում՝ խմբի կողմից որդեգրված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությանը համապատասխանելու նպատակով:

Տարվա ընթացքում ձեռք բերված դուստր ընկերությունների շահույթը կամ վնասը և այլ համապարփակ եկամուտը ճանաչվում են ձեռքբերման ամսաթվից:

Խումբը վերագրում է դուստր ընկերությունների ընդհանուր համապարփակ եկամուտը կամ վնասը Մայր ընկերության սեփականատերերի և չվերահսկվող բաժնեմասերի միջև՝ հիմնվելով նրանց համապատասխան բաժնեմասնակցության վրա:

(բ) Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ

Խումբը կիրառում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման հաշվառման ձեռքբերման մեթոդը:

Դուստր ընկերության հանդեպ վերահսկողություն ստանալու նպատակով խմբի կողմից փոխանցված հատուցումը չափվում է որպես փոխանցված ակտիվների, կրած պարտավորությունների և խմբի կողմից թողարկված սեփական կապիտալի բաժնեմասերի՝ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքների հանրագումար, որը ներառում է ցանկացած ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեք, որը պայմանական հատուցման համաձայնության արդյունք է: Ձեռքբերման հետ կապված ծախսերը հաշվառվում են այն ժամանակահատվածում, երբ կատարվել են:

Ձեռքբերված ակտիվները և ստանձնած պարտավորությունները չափվում են ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքներով:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

(գ) Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են ՀՀ դրամի գործարքների ամսաթվերի փոխարժեքներով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ՀՀ դրամի այդ օրվա փոխարժեքով:

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արտարժույթի փոխարժեքները հետևյալն էին.

	31 դեկտեմբերի 2023 թ.	31 դեկտեմբերի 2022 թ.
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	404.79	393.57
ՀՀ դրամ/1 եվրո	447.9	420.06
ՀՀ դրամ/1 ռուբլի	4.5	5.59

Իրական արժեքով չափվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթի իրական արժեքի որոշման ամսաթվի փոխարժեքով: Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի ամսաթվի փոխարժեքով:

Վերահաշվարկից առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ բաժնային գործիքների վերահաշվարկից առաջացող տարբերությունների, որոնց համար որոշում է կայացվում իրական արժեքի հետագա փոփոխություններն արտացոլել այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում:

(դ) Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ դրամական միջոցները, դրամական միջոցները տերմինալներում, ՀՀ ԿԲ-ում և այլ բանկերում պահվող սահմանափակումներ չունեցող մնացորդները (Նոստրո հաշիվներ), ցայահանջ ավանդները, այլ կարճաժամկետ, բարձր իրացվելի ներդրումների հետ միասին, որոնք հեշտությամբ փոխարկվում են կանխիկ դրամի և ենթակա են արժեքի փոփոխության աննշան ռիսկի: ՀՀ ԿԲ-ում պահվող արտարժույթով պարտադիր պահուստային ավանդը չի համարվում դրամական միջոցների համարժեք, քանի որ դրանից միջոցների ելքագրումը սահմանափակված է: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում:

(ե) Տոկոսներ

Արդյունավետ տոկոսադրույք

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը զեղչում է ճիշտ մինչև՝

- ▶ ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ▶ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների, արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկելիս Խումբը գնահատում է ապագա դրամական հոսքերը՝ դիտարկելով ֆինանսական գործիքի բոլոր պայմանագրային պայմանները, սակայն առանց հաշվի առնելու ակնկալվող վարկային կորուստները:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկը ներառում է գործարքի գծով ծախսումները և վճարված կամ ստացված բոլոր միջնորդավճարները և գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը: Գործարքի գծով ծախսումները ներառում են այն լրացուցիչ ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Ամորտիզացված արժեք և համախառն հաշվեկշռային արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած մայր գումարի վճարումները, գումարած կամ հանած արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված սկզբնական և մարման ենթակա գումարների միջև տարբերության կուտակային ամորտիզացիան և, ֆինանսական ակտիվների համար՝ ճշգրտված ակնկալվող վարկային կորուստների գծով պահուստով:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

(ե) Տոկոսներ (շարունակություն)

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքն է նախքան ակնկալվող վարկային կորուստների պահուստի գծով ճշգրտումը:

Տոկոսային եկամտի և ծախսի հաշվարկ

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկվում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության սկզբնական ճանաչման պահին: Տոկոսային եկամուտը և ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Արդյունավետ տոկոսադրույքը վերանայվում է լողացող դրույքով գործիքների դրամական հոսքերի պարբերական վերագնահատման արդյունքում՝ շուկայական դրույքների փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո պարտքային առումով արժեզրկված դարձած ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվն այլևս չի համարվում պարտքային առումով արժեզրկված, տոկոսային եկամտի հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Տեղեկատվություն այն մասին, թե որ դեպքերում են ֆինանսական ակտիվները համարվում պարտքային առումով արժեզրկված, ներկայացված է Ծան. 4-ում:

Ներկայացում

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտը ներառում է՝

- ▶ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսները,
- ▶ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների գծով տոկոսները:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված տոկոսային ծախսը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների և վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով տոկոսային ծախսը:

(զ) Վճարներ և միջնորդավճարներ

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով եկամուտը և ծախսերը, որոնք կազմում են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը, ներառվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկում (տես Ծան. 5):

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով այլ եկամուտը, ներառյալ հաշիվների սպասարկման վճարները, ներդրումների կառավարման վճարները, վաճառքների գծով միջնորդավճարները, տեղաբաշխման գծով միջնորդավճարները և վարկի սինդիկացման միջնորդավճարները, ճանաչվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Եթե չի ակնկալվում, որ փոխատվության հանձնառությունը կհանգեցնի վարկի տրամադրմանը, ապա համապատասխան փոխատվության հանձնառության գծով վճարը ճանաչվում է գծային մեթոդով՝ հանձնառության ժամկետի ընթացքում:

Հաճախորդի հետ պայմանագիրը, որի արդյունքում ճանաչվում է ֆինանսական գործիք, կարող է մասնակիորեն գտնվել ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում և մասնակիորեն՝ ՖՀՄՍ 15-ի գործողության ոլորտում: Նման դեպքերում հուումբը նախ կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ը՝ առանձնացնելու և չափելու համար պայմանագրի այն մասը, որը գտնվում է ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում, այնուհետև կիրառում է ՖՀՄՍ 15-ը՝ պայմանագրի մնացած մասի համար:

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով այլ ծախսերը հիմնականում վերաբերում են գործարքների գծով վճարներին և սպասարկման վճարներին, որոնք ծախսագրվում են ծառայությունը ստանալիս:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

(գ) Վճարներ և միջնորդավճարներ (շարունակություն)

Խմբի դուստր կազմակերպություն «Իդրամ» ՍՊԸ-ի միջնորդավճարները ձևավորվում են հիմնականում վճարահաշվարկային ծառայությունների մատուցումից և ստացվում և ֆիզիկական, և իրավաբանական անձանց կողմից՝ կախված գործարքի բնույթից և գործընկերների հետ պայմանագրերից: Հասույթը ճանաչվում է ինչպես տերմինալների, այնպես էլ առցանց հարթակի միջոցով կատարված վճարումների և փոխանցումների ապահովման համար:

Ե՛վ տերմինալների, և՛ առցանց գործարքների համար (վճարումներ, փոխանցումներ քարտերին և այլն), ֆիզիկական անձ հաճախորդների գործարքներից ստացված հասույթը ճանաչվում է ֆիզիկական անձանց կողմից նախաձեռնված վճարման կամ փոխանցման գործարքի ժամանակ, որը իրականացվում է Խմբի կողմից: Վճարը որոշվում է համաձայն նախապես որոշված սակագների (որոնք սովորաբար ներկայացնում են ֆիքսված գումարներ մեկ գործարքի համար կամ ֆիքսված դրույքաչափ, որը կիրառվում է գործարքի գումարի նկատմամբ): Ֆիզիկական անձանցից վճարները սովորաբար վերածվում են դրամական միջոցների անմիջապես կամ 1-3 աշխատանքային օրվա ընթացքում:

Իրավաբանական անձանց հետ գործարքների ժամանակ (տերմինալով կամ առցանց վճարումներ, QR վճարումներ) իրավաբանական անձանցից ստացվող հասույթը հաշվարկվում է՝ կիրառելով պայմանագրով նախապես որոշված սակագները՝ ֆիզիկական անձանց կողմից համապատասխան իրավաբանական անձանց փոխանցումների ամսական շրջանառության վրա, ինչպես տերմինալների, այնպես էլ առցանց հարթակի միջոցով: Իրավաբանական անձանցից ստացված եկամուտը սովորաբար վերածվում է դրամական միջոցների, երբ ամսական հաշիվները դուրս են գրվում և վճարվում են գործընկեր իրավաբանական անձանց հետ պայմանագրերի հիման վրա՝ հաշիվների դուրսգրումից հետո մոտավորապես 10 օրվա ընթացքում: Իրավաբանական անձանց հետ գործարքներից հասույթը ճանաչվում է նրանց վերագրվող գործարքների ապահովման ժամանակ:

(Է) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ

i. Դասակարգում

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ▶ ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվը պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու համար և
- ▶ ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Պարտքային գործիքը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ▶ ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու միջոցով և
- ▶ ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

Ե) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ (շարունակություն)

Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվների գծով օգուտները և կորուստները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում, բացառությամբ ստորև ներկայացվածների, որոնք ճանաչվում են նույն կերպ ինչ որ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով օգուտը և կորուստները:

- ▶ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ,
- ▶ ակնկալվող վարկային կորուստ և հակադարձումներ և
- ▶ արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ և վնասներ:

Երբ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում նախկինում ճանաչված կուտակային օգուտը կամ կորուստը սեփական կապիտալից վերադասակարգվում է շահույթ կամ վնաս:

Առևտրական նպատակով չափվող բաժնային գործիքում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ հումբը կարող է անշրջելի ընտրություն կատարել՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնելու իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները: Այս ընտրությունը կատարվում է ամենամիջին յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Այս բաժնային գործիքների գծով օգուտները և կորուստները երբեք չեն վերադասակարգվում շահույթի կամ վնասի կազմ, և շահույթում կամ վնասում արժեզրկում չի ճանաչվում: Շահաբաժինները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ շահաբաժինն ակնհայտորեն ներկայացնում է ներդրման ինքնարժեքի մասի վերականգնումը, որի դեպքում ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված կուտակային օգուտները և կորուստները փոխանցվում են չբաշխված շահույթ՝ ներդրման օտարման պահին:

Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին հումբը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Բիզնես մոդելի գնահատում

Խումբը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը:

- ▶ պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամտի ստացումը, ապահովել տոկոսային որոշակի եկամտաբերության մակարդակը, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարտավորությունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվներով, կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ▶ ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում ղեկավարությանը:
- ▶ բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- ▶ ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները, - օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե՛ հավաքված դրամական հոսքերի վրա:
- ▶ նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը չի դիտարկվում մեկուսի, այն դիտարկվում է որպես մեկ ընդհանուր վերլուծության մաս առ այն, թե ինչպես են իրագործվում ֆինանսական ակտիվների կառավարման համար առաջադրված նպատակները և ինչպես են իրացվում դրամական հոսքերը:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

Է) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակով կամ կառավարվում են և որոնց արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, քանի որ չեն պահվում ոչ պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու և ոչ էլ՝ թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվներ վաճառելու համար:

Գնահատում, արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» սահմանվում է որպես փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի ու ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար հատուցում և ներառում է շահույթի մարժան:

Գնահատելու համար, արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են, Խումբը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դիտարկումը ներառում է այն գնահատումը, արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այս պայմանը: Գնահատումն իրականացնելիս Խումբը դիտարկում է հետևյալը.

- ▶ պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը և ժամկետները,
- ▶ լծակավորման հատկանիշը,
- ▶ վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- ▶ պայմանները, որոնք սահմանափակում են պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի իրավունքի ակտիվների գծով պայմանավորվածությունների), և
- ▶ հատկանիշները, որոնք փոփոխում են փողի ժամանակային արժեքի համար հատուցումը, օրինակ՝ տոկոսադրույքների պարբերաբար վերասահմանումը:

Առանց ռեգրեսի իրավունքի վարկեր

Որոշ դեպքերում Խմբի կողմից տրամադրված վարկերը, որոնք ապահովված են վարկառուի գրավով, սահմանափակում են Խմբի պահանջը հիմքում ընկած գրավից առաջացող դրամական հոսքերով (առանց ռեգրեսի իրավունքի վարկեր): Խումբը կիրառում է դատողություն գնահատելու համար, թե արդյոք առանց ռեգրեսի իրավունքի վարկերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ: Այս դատողությունը կատարելիս Խումբը որպես կանոն դիտարկում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- ▶ արդյոք պայմանագիրը սահմանում է վարկի գծով դրամական վճարումների հստակ գումարները և ժամկետները,
- ▶ գրավի իրական արժեքն ի համեմատություն գրավով ապահովված ֆինանսական ակտիվի գումարի,
- ▶ պայմանագրով նախատեսված վճարումները կատարելու վարկառուի կարողությունը և ցանկությունը, չնայած գրավի արժեքի նվազմանը,
- ▶ արդյոք փոխառուն հանդիսանում է ֆիզիկական անձ կամ գործառնական գործունեություն իրականացնող իրավաբանական անձ կամ հատուկ նշանակության կազմակերպություն,
- ▶ ակտիվի գծով վնաս կրելու ռիսկն ի համեմատություն ամբողջությամբ վերադարձելի վարկի,
- ▶ որքանով է գրավը ներկայացնում փոխառուի բոլոր ակտիվները կամ դրանց գերակշռող մասը,
- ▶ արդյոք Խումբն օգուտ կստանա հիմքում ընկած ակտիվների արժեքի աճից:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբը փոխում է ֆինանսական ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

Է) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ (շարունակություն)

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն իր ֆինանսական պարտավորությունները, բացառությամբ ֆինանսական երաշխավորությունների և փոխատվության հանձնառությունների, դասակարգում է ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների դասին:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական պարտավորությունները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո:

ii. Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Խումբը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն և հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչելիս ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի (կամ ապաճանաչված մասի վրա բաշխված հաշվեկշռային արժեքի) և (i) ստացված հատուցման (ներառյալ ձեռք բերված որևէ նոր ակտիվ՝ հանած ստանձնած որևէ նոր պարտավորություն) և (ii) այլ համապարփակ արդյունքում ճանաչված կուտակային օգուտի կամ կորստի գումարի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող նախորդված բաժնային ներդրումային արժեթղթերի գծով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված կուտակային օգուտը/կորուստը չի ճանաչվում շահույթում կամ վնասում նշված արժեթղթերի ապաճանաչման ժամանակ, ինչպես բացատրվում է Ծանոթագրություն 4-ում: Ապաճանաչման պահանջները բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվներում հմբի կողմից ստեղծված կամ պահպանված մասնակցությունը ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Խումբը իրականացնում է գործարքներ, որոնցով փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված բոլոր կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները կամ դրանց մի մասը: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում: Այսպիսի գործարքների օրինակներ են արժեթղթերի փոխատվությունը և վաճառքի ու հետգնման գործարքները:

Գործարքներում, որոնցում Խումբը ոչ պահպանում է, ոչ էլ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, և պահպանում է ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը, Խումբը շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվն այդ ֆինանսական ակտիվում իր շարունակվող ներգրավվածության չափով, որն այն չափն է, որով Խումբը ենթարկվում է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են:

iii. Հետզնման և հսկադարձ հետզնման պայմանագրեր

Վաճառքի և հետզնման պայմանագրերով («ռեյթ») վաճառված արժեթղթերը հաշվառվում են որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարքներ, որի դեպքում արժեթղթերն արտացոլվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, իսկ պայմանագրային կողմի պարտավորությունը ներառվում է ռեյթ գործարքների գծով վճարվելիք գումարների կազմում: Վաճառքի և հետզնման գների տարբերությունն իրենից ներկայացնում է տոկոսային ծախս և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում հետզնման պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում կիրառելի արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

Է) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ (շարունակություն)

Հետադարձ վաճառքի պայմանագրերով («հակադարձ ռեպո») ձեռք բերված արժեթղթերը գրանցվում են որպես հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ: Ձեռքբերման և վերավաճառքի գների տարբերությունն իրենից ներկայացնում է տոկոսային եկամուտ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում հակադարձ հետգնման պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում կիրառելի արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե հետադարձ վաճառքի պայմանագրով ձեռք բերված ակտիվները վաճառվում են երրորդ անձանց, ապա արժեթղթերը վերադարձնելու պարտավորությունն արտացոլվում է որպես առևտրական նպատակով պահվող պարտավորություն և չափվում է իրական արժեքով:

iv. Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում է զուտ գումարն այն և միայն այն դեպքում, երբ հսումբը տվյալ պահին ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և մտադիր է կամ հաշվարկն իրականացնել զուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ: Խումբը տվյալ պահին ունի հաշվանցում կատարելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, եթե այդ իրավունքը կախված չէ ապագա դեպքերից և իրագործելի է թե՛ բնականոն գործունեության և թե՛ հսմբի ու բոլոր պայմանագրային կողմերի կողմից պարտագանցման, լուծարման կամ սնանկացման դեպքում:

v. Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների վերափոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերափոխվում են, Խումբը գնահատում է, արդյոք վերափոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի վերափոխում»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ իրական արժեքով՝ գումարած պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումները: Որպես փոփոխության մաս ստացված վճարները հաշվառվում են հետևյալ կերպ.

- ▶ վճարները, որոնք դիտարկվում են նոր ակտիվի իրական արժեքը որոշելիս, և վճարները, որոնք իրենցից ներկայացվում են պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումների հատուցում, ներառվում են ակտիվի սկզբնական չափման մեջ,
- ▶ մյուս վճարները ներառվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես ապաճանաչումից օգուտի կամ կորուստի մաս:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես վերափոխում, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից, օրինակ՝ հսմբի կողմից տոկոսադրույքների փոփոխությունը ՀՀ ԿԲ-ի հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխությունների արդյունքում, եթե վարկային պայմանագրով հսումբն իրավունք ունի կատարել նման փոփոխություն:

Խումբն իրականացնում է վերափոխման նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Խումբը գնահատում է վերափոխման նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հեղթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

Ե) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ (շարունակություն)

Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ▶ ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- ▶ ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանության:

Եթե դրամական հոսքերի վերափոխումը պայմանավորված է փոխառուի ֆինանսական դժվարություններով, ապա որպես կանոն փոփոխության նպատակն է առավելագույն չափով հետ ստանալ/վերականգնել ակտիվը պայմանագրի սկզբնական պայմաններով, այլ ոչ՝ սկզբնավորել նոր ակտիվ նշանակալիորեն տարբեր պայմաններով: Եթե Խումբը մտադիր է այնպես վերափոխել ֆինանսական ակտիվը, որպեսզի ներվեն դրամական հոսքերը, ապա այն նախ դիտարկում է, արդյոք ակտիվի մի մասը պետք է դուրսգրվի նախքան փոփոխությունը կատարելը (տես ստորև դուրսգրման քաղաքականություն): Այս մոտեցումն ազդում է քանակական գնահատման արդյունքի վրա և նշանակում է, որ ապաճանաչման չափանիշները միշտ չեն որ բավարարվում են նման դեպքերում: Խումբն իրականացնում է նաև որակական գնահատում գնահատելու համար վերափոխման նշանակալի լինելը:

Եթե ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվի վերափոխումը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, Խումբը նախ վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը, կիրառելով ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը, և արդյունքում առաջացող ճշգրտումը ճանաչում է որպես վերափոխումից օգուտ կամ կորուստ շահույթում կամ վնասում: Լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվների համար վերափոխումից օգուտը կամ կորուստը հաշվարկելու համար օգտագործված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է արտացոլելու համար ընթացիկ շուկայական պայմանները փոփոխության պահին: Վերափոխման շրջանակում ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար կամ ստացված վճար ճշգրտում է վերափոխված ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է վերափոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Եթե նման վերափոխումն իրականացվում է փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, ապա օգուտը կամ կորուստը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Մյուս դեպքերում այն ներկայացվում է որպես արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ:

Հաստատուն տոկոսադրույքով վարկերի համար, որոնց դեպքում փոխառուն հնարավորություն ունի վաղաժամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց էական տուգանքի, Խումբը հաշվառում է տոկոսադրույքի վերափոխումը մինչև ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքի մակարդակը՝ կիրառելով լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքների համար գործող ուղեցույցը: Դա նշանակում է, որ արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է առաջընթաց:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերափոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ վերափոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են: Այս դեպքում վերափոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և վերափոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Վճարված հատուցումը ներառում է փոխանցված ոչ ֆինանսական ակտիվները (առկայության դեպքում) և ստանձնած պարտավորությունները, այդ թվում՝ նոր վերափոխված ֆինանսական պարտավորությունը:

Խումբն իրականացնում է վերափոխման նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Խումբը եզրահանգում է, որ վերափոխումը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ▶ ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- ▶ գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ▶ փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ▶ ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

Ե) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ (շարունակություն)

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի գեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները զուտ ստացված վճարներով և գեղչված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի գեղչված ներկա արժեքից:

Եթե ֆինանսական պարտավորության վերափոխումը չի բավարարում ապաճանաչման պայմանները, պարտավորության ամորտիզացված արժեքը վերահաշվարկվում է, գեղչելով վերափոխված դրամական հոսքերը սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, և արդյունքում առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորությունների համար վերափոխումից օգուտը կամ կորուստը հաշվարկելու համար օգտագործված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է արտացոլելու համար ընթացիկ շուկայական պայմանները փոփոխության պահին: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտում և ամորտիզացվում է վերափոխված ֆինանսական պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածում գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի վերահաշվարկի միջոցով:

vi. Արժեզրկում

Խումբը ճանաչում է կորստի պահուստ ակնկալվող վարկային կորուստների գծով շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող հետևյալ ֆինանսական գործիքների համար.

- ▶ պարտքային գործիքներ հանդիսացող ֆինանսական ակտիվներ,
- ▶ ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր և
- ▶ փոխատվության հանձնառություններ:

Բաժնային գործիքներում ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվում:

Խումբը կորստի պահուստը չափում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներին հավասար գումարով, բացառությամբ հետևյալ գործիքների, որոնց համար վնասի գծով պահուստը չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող վարկային կորուստներին հավասար գումարով.

- ▶ պարտքային ներդրումային արժեթղթեր, որոնք համարվում են ցածր պարտքային ռիսկ ունեցող հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և
- ▶ այլ ֆինանսական գործիքներ, որոնց գծով պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն չի աճել սկզբնական ճանաչումից ի վեր (տես Ծան. 27):

12-ամսյա ակնկալվող վարկային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են ակնկալվող վարկային կորուստների այն մասը, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում հնարավոր պարտագանցման դեպքերից: Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում են 12-ամսյա ակնկալվող վարկային կորուստներ, դիտարկվում են որպես 1-ին փուլի ֆինանսական գործիքներ:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են այն ակնկալվող վարկային կորուստները, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտագանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում: Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում են ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ, դիտարկվում են որպես 2-րդ փուլի ֆինանսական գործիքներ: 2-րդ փուլ դասվում են այն ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով վարկային ռիսկը նշանակալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից ի վեր, որոնք սակայն պարտքային առումով արժեզրկված չեն: Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում են ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ և որոնք պարտքային առումով արժեզրկված են, դիտարկվում են որպես 3-րդ փուլի ֆինանսական գործիքներ:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

Է) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ (շարունակություն)

Ակնկալվող վարկային կորուստների չափում

Ակնկալվող վարկային կորուստները վարկային կորուստների հավանականությամբ կշռված գնահատականն են և չափվում է հետևյալ կերպ.

- ▶ ֆինանսական ակտիվներ, որոնք պարտքային առումով արժեզրկված չեն հաշվետու ամսաթվի դրությամբ. որպես բոլոր դրամական պակասուրդների ներկա արժեք (դրամական պակասուրդը պայմանագրին համապատասխան խմբին հասանելիք դրամական հոսքերի և խմբի կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերությունն է),
- ▶ ֆինանսական ակտիվներ, որոնք պարտքային առումով արժեզրկված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ. որպես համախառն հաշվեկշռային արժեքի և գնահատված ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքի տարբերություն,
- ▶ չօգտագործված փոխատվության հանձնառություններ. որպես հետևյալ նշվածների միջև տարբերության ներկա արժեք՝ պայմանագրային դրամական հոսքերի, որոնք ենթակա են վճարման խմբին, եթե օգտագործում է փոխառությունը ստանալու իրավունքը, և այն դրամական հոսքերի, որոնք խումբը ակնկալում է ստանալ,
- ▶ ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր. որպես այն ակնկալվող վճարումների ներկա արժեք, որոնք փոխհատուցում են տիրապետողին կրած վարկային կորուստը՝ հանած այն գումարները, որոնք խումբն ակնկալում է հետ ստանալ:

Տես նաև Ծան. 27:

Վերանայված պայմաններով ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերաբանակցվում են կամ փոփոխվում են կամ գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվը փոխարինվում է նորով վարկառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, գնահատվում է ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչելու անհրաժեշտությունը (տես Ծան. 4 (Է)), և ակնկալվող վարկային կորուստները չափվում են հետևյալ կերպ.

- ▶ Եթե ակնկալվող վերանայումը չի հանգեցնում գոյություն ունեցող ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա փոփոխված ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերը ներառվում են գոյություն ունեցող ակտիվի գծով դրամական պակասուրդի հաշվարկում (տես Ծան. 27):
- ▶ Եթե ակնկալվող վերանայումը հանգեցնում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա նոր ակտիվի ակնկալվող իրական արժեքը դիտարկվում է որպես գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվից առաջացող վերջնական դրամական հոսքեր՝ վերջինիս ապաճանաչման ժամանակ: Այս գումարը ներառվում է գոյություն ունեցող ակտիվի գծով դրամական պակասուրդի հաշվարկում, որը գեղջվում է ապաճանաչման ակնկալվող ամսաթվից մինչև հաշվետու ամսաթիվը՝ կիրառելով գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ խումբը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից (որոնք դիտարկվում ենք որպես 3-րդ փուլի ֆինանսական ակտիվներ): Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, եթե տեղի են ունցել մեկ կամ ավելի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- ▶ վարկառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- ▶ պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է պարտագանցությունը կամ ժամկետանց դառնալը,
- ▶ խմբի կողմից վարկի կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը խումբն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի,
- ▶ հավանականությունը, որ վարկառուն կսնանկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի, կամ
- ▶ արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

Ե) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ (շարունակություն)

Վարկը, որի պայմանները վերաբանակցվել են վարկառուի վիճակի վատթարացման պատճառով, սովորաբար համարվում է պարտքային առումով արժեզրկված, եթե գոյություն չունի ապացույց, որ պայմանագրային դրամական հոսքերը չստանալու ռիսկը նշանակալիորեն նվազել է և չկան արժեզրկման այլ հայտանիշներ: Բացի այդ, ֆիզիկական անձանց տրվող վարկերի դեպքում պարտքային առումով արժեզրկված է համարվում 90 կամ ավելի օր ժամկետանց վարկը:

Պետական պարտատոմսերում ներդրման պարտքային առումով արժեզրկված լինելը գնահատելիս հսումբը դիտարկում է հետևյալ գործոնները.

- ▶ վարկունակության շուկայական գնահատականը՝ արտացոլված պարտատոմսերի եկամտաբերությունում:
- ▶ վարկունակության վարկանիշային գործակալությունների գնահատումները:
- ▶ Նոր պարտքի թողարկման համար կապիտալի շուկաներ մուտք գործելու երկրի կարողությունը:
- ▶ պարտքի պայմանների վերանայման հավանակությունը, որի արդյունքում տիրապետողները կարող են վնաս կրել պարտքը կամավոր կամ պարտադիր կերպով ներելու պատճառով:
- ▶ գործող միջազգային աջակցման մեխանիզմները, որոնք թույլ են տալիս որպես «վերջին հնարավոր վարկատու» տվյալ երկրին տրամադրել անհրաժեշտ աջակցություն, ինչպես նաև կառավարությունների և գործակալությունների հրապարակային հայտարարություններում նշված այդ մեխանիզմները կիրառելու մտադրությունը: Սա ներառում է նշված մեխանիզմների աշխատանքի արդյունավետության և, անկախ քաղաքական մտադրություններից, պահանջվող չափանիշները բավարարելու կարողության առկայության գնահատումը:

Ակնկալվող վարկային կորուստների գծով պահուստի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ակնկալվող վարկային կորուստների գծով կորստի պահուստը ներկայացվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հետևյալ կերպ.

- ▶ *ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ*՝ որպես նվազեցում ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից,
- ▶ *փոխատվության հանձնառություններ և ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր*՝ սովորաբար որպես պահուստ,
- ▶ *երբ ֆինանսական գործիքը ներառում է թե՛ օգտագործված և թե՛ չօգտագործված բաղադրիչ, և հսումբը չի կարող նույնականացնել փոխատվության հանձնառության բաղադրիչի գծով ակնկալվող վարկային կորուստներն օգտագործված բաղադրիչի գծով ակնկալվող վարկային կորուստներից առանձին*՝ հսումբը ներկայացնում է ընդհանուր կորստի պահուստ երկու բաղադրիչների համար: Ընդհանուր գումարը ներկայացվում է որպես նվազեցում օգտագործված բաղադրիչի համախառն հաշվեկշռային արժեքից: Կորստի պահուստի ավելցուկը օգտագործված բաղադրիչի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ ներկայացվում է որպես պահուստ, և
- ▶ *իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքներ*՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում կորստի պահուստ չի ճանաչվում, քանի որ այս ակտիվների համար հաշվեկշռային արժեքը վերջիններիս իրական արժեքն է: Այնուամենայնիվ, կորստի պահուստը բացահայտվում և ճանաչվում է իրական արժեքի փոփոխությունների գծով պահուստում:

Դուրսգրումներ

Վարկերը և պարտքային արժեթղթերը դուրս են գրվում (ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն), երբ գոյություն չունի ամբողջությամբ վերցրած ֆինանսական ակտիվը կամ դրա մի մասը վերականգնելու ողջամիտ ակնկալիք: Դուրսգրումը սովորաբար իրականացվում է այն դեպքում, երբ հսումբը որոշում է, որ վարկառուն չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնցից կարող է ստանալ բավարար դրամական հոսքեր դուրսգրման ենթակա գումարները մարելու համար: Այս գնահատումն իրականացվում է առանձին յուրաքանչյուր ակտիվի համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

Է) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ (շարունակություն)

Նախկինում դուրսգրված գումարների փոխհատուցումը ներառվում է «ֆինանսական գործիքների արժեգրկումից կորուստներ» հոդվածում՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Դուրսգրված ֆինանսական ակտիվների գծով կարող են դեռևս կիրառվել հարկադիր միջոցներ՝ վճարման ենթակա գումարների փոխհատուցման համար ընթացակարգերի հետ համապատասխանություն ապահովելու համար:

(ը) Հաճախորդներին տրված վարկեր

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում «հաճախորդներին տրված վարկեր» հոդվածը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող հաճախորդներին տրված վարկերը (տես Ծան. 4), որոնք սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի գծով լրացուցիչ ուղղակի ծախսումները, իսկ հետագայում՝ ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

(թ) Ներդրումային արժեթղթեր

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում «ներդրումային արժեթղթեր» հոդվածը ներառում է.

- ▶ ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային ներդրումային արժեթղթերը (տես Ծան. 4(Է)), որոնք սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի գծով լրացուցիչ ուղղակի ծախսումները, իսկ հետագայում՝ ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- ▶ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթերը (տես Ծան. 4(Է)),
- ▶ բաժնային ներդրումային արժեթղթերը, որոնք Նախորդված են որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող (տես Ծան. 4(Է)):

(ժ) Ավանդներ, թողարկված պարտքային արժեթղթեր և բանկերից և այլ ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկեր

Ավանդները, թողարկված պարտքային արժեթղթերը և բանկերից և այլ ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկերը սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ հանած գործարքի գծով լրացուցիչ ուղղակի ծախսումները, և հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով, կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ հումբը պարտավորությունները Նախորդում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

(հ) Ֆինանսական երաշխավորություններ և փոխատվության հանձնառություններ

Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրով հմբից պահանջվում է կատարել սահմանված վճարումներ՝ փոխհատուցելու համար վնասը, որը կրում է այդ պայմանագրի տիրապետողը՝ որոշակի դեբիտորի կողմից պարտքային գործիքի պայմանների համաձայն վճարումը ժամանակին չկատարելու հետևանքով: Փոխատվության հանձնառություններն իրենցից ներկայացնում են Նախապես սահմանված պայմաններով վարկ տրամադրելու կայուն հանձնառություններ:

Ֆինանսական երաշխավորությունները կամ շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով փոխառություն տրամադրելու հանձնառությունները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով: Հետագայում դրանք չափվում են հետևյալ նշվածներից ավելի բարձրով՝ ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն որոշված կորստի պահուստից (տես Ծան. 4(Է)) և սկզբնապես ճանաչված գումարից՝ հանած, երբ տեղին է, ՖՀՄՍ 15-ի սկզբունքներին համապատասխան ճանաչված եկամտի կուտակային գումարը:

Խումբը չունի իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող փոխատվության հանձնառություններ:

Այլ փոխատվության հանձնառությունների համար Խումբը ճանաչում է կորստի պահուստ (տես Ծան. 4(Է)) ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն:

Ֆինանսական երաշխավորությունների և փոխատվության հանձնառությունների գծով առաջացող պարտավորությունները ներառվում են պահուստների կազմում:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

(I) Հիմնական միջոցներ

(i) Սեփական ակտիվներ

Հիմնական միջոցների միավորները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: 2023 ֆինանսական տարվանից խումբը կամավոր փոխել է իր հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հիմնական միջոցների «հող և շենքեր» կատեգորիայի համար՝ վերագնահատման մոդելից դեպի սկզբնական արժեքի մոդել: Լրացուցիչ մանրամասների համար տե՛ս Ծան. 18:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետներ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

(ii) Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում գծային մեթոդով առանձին ակտիվների օգտակար ծառայության ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է երբ հիմնական միջոցը պատրաստ է օգտագործման: Հողատարածքների գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են:

- շենքեր	50 տարի
- համակարգիչներ և կապի սարքավորումներ*	1-10 տարի
- փոխադրամիջոցներ	8 տարի
- տնտեսական գույք*	1-10 տարի

* կապի սարքավորումների, տնտեսական գույքի համար, որոնց արժեքը չի գերազանցում 50 հազ. դրամը, օգտակար ծառայության ժամկետ է գնահատվում 1 տարին

Վարձակալած գույքի բարելավումները կապիտալացվում են և մաշվում վարձակալության ժամկետից և իրենց օգտակար ծառայության ժամկետից նվազագույնի ընթացքում՝ գծային մեթոդով:

(ի) Ոչ նյութական ակտիվներ

Ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Համակարգչային ծրագրերի լիցենզիաների ձեռքբերման և ներդրման ծախսումները կապիտալացվում են համապատասխան ոչ նյութական արժեքի ինքնարժեքին:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում գծային մեթոդով ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ընթացքում: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները՝ բացառությամբ ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվների, կազմում են 1-ից 10 տարի: Բոլոր ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվների, բացառությամբ հաճախորդների բազայի, օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետը կազմում է 10 տարի, հաճախորդների բազայի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետը կազմում է 10.5 տարի:

(ծ) Առգրավված ակտիվներ

Խումբը ճանաչում է առգրավված ակտիվները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում, երբ այն ձեռք է բերում գույքի սեփականության իրավունքը :

Առգրավված ակտիվները չափվում են հետևյալ երկու մեծությունների նվազագույնով՝ հաշվեկշռային արժեքի և իրական արժեքի՝ հանած վաճառքի հետ կապված ծախսումները: Սկզբնական ճանաչման պահին առգրավված ակտիվները չափվում են այն վարկի հաշվեկշռային արժեքով, որի գծով տեղի է ունեցել պարտագանցություն՝ ներառյալ գրավի առգրավման ընթացքում կրած ծախսումները: Իրական արժեքը՝ հանած վաճառքի հետ կապված ծախսումները, իրենից ներկայացնում է գրավի գնահատված վաճառքի գինը բնականոն գործունեության ընթացքում՝ հանած հարակից վաճառքի ծախսումները: Սկզբնական ճանաչումից հետո առգրավված ակտիվները վերանայվում են վաճառքի համար պահվող դասակարգման չափանիշներին համապատասխանելու տեսանկյունից և համապատասխանաբար վերադասակարգվում են չափանիշները բավարարելու դեպքում:

Առգրավված ակտիվների օտարումից օգուտը և կորուստը ճանաչվում են զուտ հիմունքով «այլ գործառնական եկամուտ» հոդվածում՝ շահույթում կամ վնասում:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

(կ) Ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այլ ոչ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հետաձգված հարկերի, գնահատվում են արժեզրկված լինելու հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես նրանց իրական արժեքից՝ հանած վաճառքի ծախսումները, և օգտագործման արժեքից առավելագույնը:

Օգտագործման արժեքը գնահատելիս գնահատված ապագա դրամական հոսքերը գեղչվում են մինչև իրենց ներկա արժեքը՝ օգտագործելով գեղչման մինչև հարկումը դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և ակտիվին հատուկ ռիսկերը: Այլ ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքներից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքներ չառաջացնող ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ միավորի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում է միայն այն դեպքում, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(հ) Պահուստներ

Պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվում է, երբ հումքն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունն էական է, պահուստները որոշվում են գեղչելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը գեղչման մինչև հարկումը դրույքով, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը:

(ձ) Բաժնետիրական կապիտալ

(i) Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկերի:

(ii) Էմիսիոն եկամուտ

Թողարկված բաժնետոմսերի անվանական արժեքից ավել վճարվող գումարը ճանաչվում է որպես Էմիսիոն եկամուտ:

(iii) Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու համար կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով:

Սովորական բաժնետոմսերի գծով շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակաշրջանում, երբ հայտարարվում են:

(ղ) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի հողվածներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված բաժնետերերի հետ գործարքներին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել տարվա հարկվող եկամտի գծով՝ կիրառելով այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ Էուլթյան ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և ներառում է նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)**(դ) Հարկում (շարունակություն)****(ii) Հետաձգված հարկ**

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկ չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման ժամանակ բիզնեսի միավորում չհանդիսացող գործարքի արդյունքում, որն ազդեցություն չունի ո՛չ հաշվապահական և ո՛չ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ ճանաչվում են չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ խումբն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Ապագա հարկվող շահույթը որոշվում է հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների մարումից առաջացող գումարի հիման վրա: Եթե հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարը բավարար չէ հետաձգված հարկային ակտիվն ամբողջությամբ ճանաչելու համար, դիտարկվում է գոյություն ունեցող ժամանակավոր տարբերությունների մարումներով ճշգրտված ապագա հարկվող շահույթը, որը որոշվում է խմբի գործարար ծրագրերի հիման վրա: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի: Այս նվազեցումները վերականգնվում են, եթե մեծանում է ապագա հարկվող շահույթ ստանալու հավանականությունը:

Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերագնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում են այն չափով, որով հավանական է, որ խումբն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող է դրանք օգտագործվել:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով խումբը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

(ճ) Վարձակալություն

Պայմանագրի սկզբում խումբը գնահատում է արդյոք պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն: Պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն, եթե այդ պայմանագրով հատուցման դիմաց՝ որպես փոխանակում որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը: Պահատելու համար, թե արդյոք պայմանագրով փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը, խումբն օգտագործում է ՖՀՄՍ 16-ի վարձակալության սահմանումը:

Որպես վարձակալ

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի սկզբում կամ փոփոխության դեպքում, խումբը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչի վրա՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Խումբը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական գումարը՝ ճշգրտված վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարների մասով, գումարած կրած սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումները և հիմքում ընկած ակտիվի ապատեղակայման և քանդման, կամ վերջինիս վերականգնման, կամ դրա զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման գնահատված ծախսումները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումները:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր (շարունակություն)

(ճ) Վարձակալություն (շարունակություն)

Հետագայում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային հիմունքով՝ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև ժամկետի ավարտը, եթե վարձակալությամբ համբն չեն փոխանցվում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի ավարտին, կամ եթե ակտիվի օգտագործման իրավունքի արժեքը չի արտացոլում, որ հսումբը կիրառործի գնման օպցիոնը: Այդ դեպքում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում, որը որոշվում է նույն հիմունքով, որը կիրառվում հիմնական միջոցների համար: Բացի այդ, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը պարբերաբար նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով, վերջիններիս առկայության դեպքում, և ճշգրտվում է վարձակալության գծով պարտավորության որոշ վերաչափումների մասով:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է այն վարձավճարների ներկա արժեքով, որոնք չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին՝ զեղչված վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքով, կամ համբի լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով, եթե այդ դրույքը չի կարելի հեշտությամբ որոշել: Որպես կանոն, հսումբը որպես զեղչման դրույք կիրառում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

հսումբը որոշում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, հիմբ ընդունելով տարբեր արտաքին ֆինանսական աղբյուրներից ստացված տոկոսադրույքները, և կատարում է որոշ ճշգրտումներ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

5. Չուտ տոկոսային եկամուտ

	2023թ.	2022թ.
Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	17,271,157	14,673,724
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	4,759,755	2,935,159
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	1,531,740	952,312
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	1,458,703	526,537
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	663,785	574,340
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	248,618	190,747
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	12,677	66,409
	25,946,435	19,919,227
Տոկոսային ծախս		
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	3,640,972	4,165,593
Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ավանդներ և մնացորդներ	2,358,754	1,614,332
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	672,885	677,821
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	257,638	162,330
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	39,520	265,768
Այլ	64	118
	6,969,833	6,885,962
Չուտ տոկոսային եկամուտ	18,976,602	13,033,265

(հազար ՀՀ դրամ)

6. Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով զուտ ծախս

	2023թ.	2022թ.
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտ		
Պլաստիկ քարտերի սպասարկում	6,232,677	3,381,727
Դրամական միջոցների կանխիկացում և հաշիվների սպասարկում	2,283,010	1,625,183
Միջնորդավճարներ վճարահաշվարկային ծառայությունների համար	2,123,206	-
Դրամային փոխանցումներ	690,099	440,862
Միջնորդավճարներ վճարային համակարգերից	190,507	460,471
Արտարժույթի փոխադրում	139,171	175,198
QR վճարումներ	110,535	-
Այլ	142,494	96,613
	11,911,699	6,180,054
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախս		
Գործարքներ քարտերով	4,651,830	2,843,755
Վճարային համակարգերի սպասարկում	1,438,681	1,270,705
Արտարժույթի փոխադրում	220,901	387,309
Այլ	169,675	60,783
	6,481,087	4,562,552
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով զուտ եկամուտ	5,430,612	1,617,502

(ա) Կատարման պարտականություններ և հասույթի ճանաչման քաղաքականություն

Հաճախորդների հետ պայմանագրերից ստացվող միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտը չափվում է հաճախորդի հետ կնքված պայմանագրով սահմանված հատուցման հիման վրա: Խումբը ճանաչում է հասույթը, երբ հաճախորդին է փոխանցում ծառայության նկատմամբ հսկողությունը: Պայմանավորված ծառայությունների բնույթով՝ Խումբը չունի էական պայմանագրի գծով ակտիվներ և պարտավորություններ 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչումը ՖՀՄՍ 15-ի համաձայն
Ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց մատուցվող բանկային ծառայություններ	<p>Բանկը մատուցում է բանկային ծառայություններ ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, այդ թվում՝ հաշիվների կառավարման, վարկային քարտերի և հաշիվների սպասարկման, փոխանցումների ծառայություններ:</p> <p>Հաշիվների ընթացիկ կառավարման ծառայության վճարները գանձվում են հաճախորդի հաշվից ամսական կտրվածքով: Բանկը կանոնավոր կերպով սահմանում է դրույքաչափեր ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց մատուցվող բանկային ծառայությունների համար առանձին հիմունքով:</p> <p>Սպասարկման վճարները գանձվում են ամսական կտրվածքով և հիմնված են կանոնավոր կերպով վերանայվող հաստատուն դրույքաչափերի վրա:</p> <p>Դրամական փոխանցումների գործարքի վրա հիմնված վճարները գանձվում են հաճախորդի հաշվից՝ գործարքն իրականացնելիս:</p> <p>Վճարահաշվարկային ծառայությունների դիմաց գանձվող միջնորդավճարը ֆիզիկական անձանցից գանձվում է Իդրամ վճարային համակարգի կամ տերմինալների միջոցով գործարքների իրականացման ժամանակ՝ կախված գործարքի գումարից և Հրապարակային պայմանագրով սահմանված սակագներից կամ գործընկերներից ամսական կտրվածքով՝ կախված այդ ընկերությունների օգտին շրջանառությունից և պայմանագրերով համապատասխան գործընկերների հետ համաձայնեցված սակագներից:</p>	<p>Հաշիվների սպասարկումից ստացվող հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ծառայությունների մատուցմանը զուգընթաց:</p> <p>Գործարքներից ստացվող հասույթը ճանաչվում է ժամանակի որոշակի պահին՝ գործարքն իրականացնելիս:</p>

(հազար ՀՀ դրամ)

7. Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից

	<u>2023թ.</u>	<u>2022թ.</u>
Իրացված օգուտ արտարժույթով գործառնություններից	8,401,019	14,682,012
Վնաս ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից	(834,199)	(1,773,916)
	<u>7,566,820</u>	<u>12,908,096</u>

8. Չուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով

	<u>2023թ.</u>	<u>2022թ.</u>
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների վերագնահատումից զուտ օգուտ	797,051	1,131,297
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների վաճառքից զուտ օգուտ/(վնաս)	272,222	(3,360)
	<u>1,069,273</u>	<u>1,127,937</u>

9. Չուտ այլ գործառնական եկամուտ

	<u>2023թ.</u>	<u>2022թ.</u>
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	204,470	282,087
Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի գծով ծախսեր	(241,776)	(195,976)
Տերմինալների սպասարկման ծախսեր	(110,483)	-
Չուտ օգուտ առգրավված ակտիվների վաճառքից	20,591	14,991
Վնաս շենքերի վաճառքից	-	(77,805)
Այլ	243,165	8,623
	<u>115,967</u>	<u>31,920</u>

10. Ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից զուտ կորուստներ

Ստորև ներկայացված են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլված ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից կորուստները 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

	<u>2023թ.</u>			
	<u>Փուլ 1</u>	<u>Փուլ 2</u>	<u>Փուլ 3</u>	<u>Ընդամենը</u>
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(3,023)	-	-	(3,023)
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային ներդրումային արժեթղթեր	(34,823)	-	-	(34,823)
Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային ներդրումային արժեթղթեր	(25,257)	-	-	(25,257)
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր և փոխատվություններ	(52,433)	-	-	(52,433)
Ամորտիզացված արժեքով չափվող՝ հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	7,268	-	-	7,268
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր – իրավաբանական անձից	(266,298)	62,297	231,359	27,358
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր – ֆիզիկական անձից	(85,641)	(100,001)	(15,609)	(201,251)
Ամորտիզացված արժեքով չափվող այլ ֆինանսական ակտիվներ	(26,273)	-	(94,238)	(120,511)
Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր	(853)	-	-	(853)
Ընդամենը	<u>(487,333)</u>	<u>(37,704)</u>	<u>121,512</u>	<u>(403,525)</u>

(հազար ՀՀ դրամ)

10. Ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից զուտ կորուստներ (շարունակություն)

Ստորև ներկայացված են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլված ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից կորուստները 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

	2022թ.			Ընդամենը
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	2,051	-	-	2,051
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային ներդրումային արժեթղթեր	(33,507)			(33,507)
Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային ներդրումային արժեթղթեր	(97,076)	-	-	(97,076)
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր և փոխառություններ	53,817	(723,343)	-	(669,526)
Ամորտիզացված արժեքով չափվող՝ հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	(9,543)	-	-	(9,543)
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր – իրավաբանական անձիք	(339,625)	(89,081)	586,042	157,336
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր – ֆիզիկական անձիք	(419,178)	(112,523)	(44,284)	(575,985)
Ամորտիզացված արժեքով չափվող այլ ֆինանսական ակտիվներ	9,288	-	(122,194)	(112,906)
Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր	6,844	-	-	6,844
Ընդամենը	(826,929)	(924,947)	419,564	(1,332,312)

Ստորև բերվող արյուակներում ներկայացված է կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2023թ. համար:

	2023թ. *			Ընդամենը
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր – իրավաբանական անձիք				
Մնացորդ առ 1 հունվարի	(517,706)	(89,167)	(1,887,703)	(2,494,576)
Տեղափոխում 1-ին փուլ	-	-	-	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	5	(5)	-	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	11,360	26	(11,386)	-
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում, ներառյալ մարված ակտիվներ	227,056	62,297	231,359	520,712
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	(493,354)	-	-	(493,354)
Փոխարժեքային տարբերությունների և այլ շարժեր	(11,265)	(2,109)	(151,493)	(164,867)
Նախկինում դուրս գրված վարկերի վերականգնում	-	-	(48,105)	(48,105)
Դուրսգրումներ	-	-	12,892	12,892
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	(783,904)	(28,958)	(1,854,436)	(2,667,298)

* Այս արյուակներում ներկայացված կորստի պահուստը ներառում է իրավաբանական անձանց համար նախատեսված որոշ պրոդուկտների, այդ թվում՝ վարկային քարտերի և օվերդրաֆտների հետ կապված փոխառության հանձնառությունների գծով ակնկալվող վարկային կորուստները:

(հազար ՀՀ դրամ)

10. Ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից զուտ կորուստներ (շարունակություն)

	2023թ.*			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր – ֆիզիկական անձիք				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	(761,243)	(167,970)	(998,311)	(1,927,524)
Տեղափոխում 1-ին փուլ	(11,223)	8,118	3,105	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	148,828	(153,691)	4,863	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	99,365	180,468	(279,833)	-
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում, ներառյալ մարված ակտիվներ	1,004,878	(100,001)	(15,609)	889,268
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	(1,090,519)	-	-	(1,090,519)
Փոխարժեքային տարբերությունների և այլ շարժեր	(235,628)	(108)	(81,468)	(317,204)
Նախկինում դուրս գրված վարկերի վերականգնում	-	-	(681,189)	(681,189)
Դուրսգրումներ	-	-	1,155,099	1,155,099
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	(845,542)	(233,184)	(893,343)	(1,972,069)

* Այս աղյուսակներում ներկայացված կորստի պահուստը ներառում է ֆիզիկական անձանց համար նախատեսված որոշ պրոդուկտների, այդ թվում՝ վարկային քարտերի և օվերդրաֆտների հետ կապված փոխատվության հանձնառությունների գծով ակնկալվող վարկային կորուստները

Ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց պորտֆելների համախառն հաշվեկշռային արժեքի էական փոփոխությունները 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում, որոնք հանգեցրել են կորստի պահուստի փոփոխությունների, ներկայացված են Ծան.17 (ա)-ում:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2022թ. համար:

	2022թ.*			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր – իրավաբանական անձիք				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	(229,893)	(886)	(7,908,894)	(8,139,673)
Տեղափոխում 1-ին փուլ	-	-	-	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	3,036	(3,036)	-	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	22	711	(733)	-
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում, ներառյալ մարված ակտիվներ	(126,221)	(80,546)	586,042	379,275
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	(216,440)	(5,499)	-	(221,939)
Փոխարժեքային տարբերությունների և այլ շարժեր	51,790	89	334,360	386,239
Նախկինում դուրս գրված վարկերի վերականգնում	-	-	(717,761)	(717,761)
Դուրսգրումներ	-	-	5,819,283	5,819,283
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	(517,706)	(89,167)	(1,887,703)	(2,494,576)

* Այս աղյուսակներում ներկայացված կորստի պահուստը ներառում է իրավաբանական անձանց համար նախատեսված որոշ պրոդուկտների, այդ թվում՝ վարկային քարտերի և օվերդրաֆտների հետ կապված փոխատվության հանձնառությունների գծով ակնկալվող վարկային կորուստները:

(հազար ՀՀ դրամ)

10. Ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից զուտ կորուստներ (շարունակություն)

	2022թ.*			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր – ֆիզիկական անձիք				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	(359,420)	(107,129)	(576,476)	(1,043,025)
Տեղափոխում 1-ին փուլ	(22,129)	13,098	9,031	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	10,437	(16,755)	6,318	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	18,402	53,845	(72,247)	-
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում, ներառյալ մարված ակտիվներ	92,213	(12,822)	12,701	92,092
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	(511,391)	(99,701)	(56,985)	(668,077)
Փոխարժեքային տարբերությունների և այլ շարժեր	10,645	1,494	18,913	31,052
Նախկինում դուրս գրված վարկերի վերականգնում	-	-	(743,828)	(743,828)
Դուրսգրումներ	-	-	404,262	404,262
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	(761,243)	(167,970)	(998,311)	(1,927,524)

* Այս աղյուսակներում ներկայացված կորստի պահուստը ներառում է ֆիզիկական անձանց համար նախատեսված որոշ արոողուկտների, այդ թվում՝ վարկային քարտերի և օվերդրաֆտների հետ կապված փոխատվության հանձնառությունների գծով ակնկալվող վարկային կորուստները:

Ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց պորտֆելների համախառն հաշվեկշռային արժեքի էական փոփոխությունները 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում, որոնք հանգեցրել են կորստի պահուստի փոփոխությունների, ներկայացված են Ծան.17 (ա)-ում:

11. Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

	2023թ.	2022թ.
Մաշվածություն և ամորտիզացիա*	1,892,919	1,286,267
Գովազդ և շուկայավարում	739,747	231,026
Ոչ փոխհատուցելի հարկեր և տուրքեր	511,608	446,781
Կապի և տեղեկատվական ծառայություններ	495,669	295,427
Սարքավորումների և համակարգերի վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	421,004	279,396
Մասնագիտական ծառայություններ	361,127	403,374
Գրասենյակային և կոմունալ ծառայությունների ծախսեր	276,767	220,201
Ապահովագրություն	197,606	123,962
Ներկայացուցչական և կազմակերպչական ծախսեր	185,687	138,788
Անվտանգության ծառայություն	111,742	104,704
Վարձակալության ծախսեր	60,405	40,976
Հաճախորդների նույնականացման գծով ծախսեր	24,639	-
Այլ	256,403	254,178
	5,535,323	3,825,080

* 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա մաշվածության և ամորտիզացիայի կազմում ներառված 360,356 հազար դրամ գումարը (2022թ-ին՝ 258,552 հազար դրամ) վերաբերում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների ամորտիզացիային՝ ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություններ» պահանջների համաձայն (տես Ծան. 19):

(հազար ՀՀ դրամ)

12. Շահութահարկի գծով ծախս

	2023թ.	2022թ.
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	3,580,694	3,574,258
Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխություններ՝ ժամանակավոր տարբերությունների առաջացման և հակադարձման արդյունքում	(35,975)	(366,905)
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	3,544,720	3,207,353

2023 թվականին ընթացիկ հարկի գծով կիրառելի հարկի դրույքաչափը կազմում է 18% (2022թ.՝ 18%):

Հարկի արդյունավետ դրույքաչափի համադրում դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	2023թ.	%	2022թ.	%
Շահույթը մինչև շահութահարկով հարկումը	19,932,936		16,723,802	
Շահութահարկ՝ հաշվարկված հարկի կիրառելի դրույքաչափով	(3,587,928)	(18)	(3,010,285)	(18)
Չհարկվող եկամուտ/(չվազեցվող ծախսեր)	43,208	(0)	(197,068)	(1)
	(3,544,720)	(18)	(3,207,353)	(19)

(ա) Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլելու նպատակով որոշված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակներով օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերություններն առաջացնում են զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Ստորև ներկայացված են ժամանակավոր տարբերությունների փոփոխությունները 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում:

	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	Ձեռնարկատիրական գործունեության	Այլ համապարփակ		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.
		միավորման ազդեցություն (Շան. 33)	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(255)	499	(45,168)	-	(44,924)
Ներդրումային արժեթղթեր	72,967	-	21,056	(85,615)	8,408
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	27,519	-	46,758	-	74,277
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(736,104)	-	(59,174)	-	(795,278)
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	(30,691)	(2,288,458)	76,242	11,648	(2,231,259)
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	(372,783)	(2,604)	(200,623)	-	(576,010)
Այլ ակտիվներ	(54,337)	3,243	(88,461)	-	(139,555)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	406,622	3,017	207,608	-	617,247
Այլ պարտավորություններ	344,853	67,470	77,737	-	490,060
	(342,209)	(2,216,833)	35,975	(73,967)	(2,597,034)

(հազար ՀՀ դրամ)

12. Շահութահարկի գծով ծախս (շարունակություն)**(ա) Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ (շարունակություն)**

	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	1,160	(1,415)	-	(255)
Ներդրումային արժեթղթեր Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(83,892)	41,494	115,365	72,967
Հաճախորդներին տրված վարկեր	1,977	25,542	-	27,519
Հիմնական միջոցներ և ոչ կյութական ակտիվներ	(868,564)	132,460	-	(736,104)
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	(13,615)	(17,076)	-	(30,691)
Այլ ակտիվներ	(264,895)	(107,888)	-	(372,783)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	(33,897)	(20,440)	-	(54,337)
Այլ պարտավորություններ	282,487	124,135	-	406,622
	154,760	190,093	-	344,853
	(824,479)	366,905	115,365	(342,209)

(բ) Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված շահութահարկ

Ստորև ներկայացված են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի բաղադրիչներին վերաբերող հարկային հետևանքները 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	2023թ.			2022թ.		
	Գումարը նախքան հարկումը	Հարկի գծով ծախս	Գումարը հարկումից հետո	Գումարը նախքան հարկումը	Հարկի գծով ծախս	Գումարը հարկումից հետո
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	368,573	(66,343)	302,230	(696,080)	125,294	(570,786)
Շահույթ կամ վնաս տեղափոխված իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	107,058	(19,272)	87,786	55,163	(9,929)	45,234
Այլ համապարփակ (վնաս)/եկամուտ	475,631	(85,615)	390,016	(640,917)	115,365	(525,552)

(հազար ՀՀ դրամ)

13. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

	<u>2023թ.</u>	<u>2022թ.</u>
Դրամական միջոցներ դրամարկղում	12,393,397	10,147,082
Նոստրո հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	11,314,810	14,765,225
Դրամական միջոցներ տերմինալներում	985,467	-
Դրամական միջոցներ առևտրային բանկերում		
A- -ից A+ վարկանիշով	4,266,361	134,608
BBB- -ից BBB+ վարկանիշով	2,286,965	4,187,289
BB- -ից BB+ վարկանիշով	1,816,135	4,657,436
B- -ից B+ վարկանիշով	440,644	66,586
չվարկանշված	5,104,410	2,316,622
Ընդամենը դրամական միջոցներ առևտրային բանկերում	<u>13,914,515</u>	<u>11,362,541</u>
Ընդամենը համախառն դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	<u>38,608,189</u>	<u>36,274,848</u>
Վարկային կորստի պահուստ	(4,801)	(1,418)
Ընդամենը զուտ դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	<u><u>38,603,388</u></u>	<u><u>36,273,430</u></u>

Վարկանիշերը հիմնված են «Standard & Poor's» (S&P) գործակալության վարկանիշային համակարգի տվյալների վրա, և եթե գործընկեր բանկը չունի վարկանիշ «Standard & Poor's» գործակալության վարկանիշային համակարգում, այլ Moody's և Fitch գործակալությունների վարկանիշային համակարգերում, ապա այդ վարկանիշերը փոխարկվում են S&P վարկանիշի՝ փոխարկման աղյուսակների հիման վրա:

Խմբի գնահատմամբ վարկանիշ չունեցող գործիքների համար այդ մնացորդներից միջոցների ելքագրելու իրավունքը չի սահմանափակվում:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբը չունի պայմանագրային կողմ հանդիսացող այնպիսի բանկ, բացառությամբ ՀՀ ԿԲ-ի (2022թ.՝ նման բանկ չկար, բացառությամբ ՀՀ ԿԲ-ի), որի մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքներն ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

14. Ներդրումային արժեթղթեր

(ա) Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր

	<u>2023թ.</u>	<u>2022թ.</u>
Խմբի կողմից պահվող		
Պարտքային և հաստատուն եկամտով այլ գործիքներ		
Հայաստանի Հանրապետության պետական արժեթղթեր	2,787,581	2,867,793
Հայաստանի Հանրապետության եվրոպարտատոմսեր	1,672,182	1,623,609
Ընդամենը պետական պարտատոմսեր	<u>4,459,763</u>	<u>4,491,402</u>
Կորպորատիվ պարտատոմսեր		
BB- -ից BB+ վարկանիշով	3,224,119	1,190,657
B- -ից B+ վարկանիշով	970,345	601,260
չվարկանշված	1,790,735	1,153,488
Ընդամենը կորպորատիվ պարտատոմսեր	<u>5,985,199</u>	<u>2,945,405</u>
Բաժնային գործիքներ		
Կորպորատիվ բաժնետոմսեր	367,745	367,745
Ընդամենը Խմբի կողմից պահվող արժեթղթեր	<u>10,812,707</u>	<u>7,804,552</u>
Ընդամենը իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	<u><u>10,812,707</u></u>	<u><u>7,804,552</u></u>

(հազար ՀՀ դրամ)

14. Ներդրումային արժեթղթեր (շարունակություն)

(բ) Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր

	<u>2023թ.</u>	<u>2022թ.</u>
Խմբի կողմից պահվող		
Պարտքային և հաստատուն եկամտով այլ գործիքներ		
Հայաստանի Հանրապետության պետական արժեթղթեր	18,597,200	18,669,607
Հայաստանի Հանրապետության եվրոպարտատոմսեր	18,124,385	12,253,476
Այլ երկրների պետական արժեթղթեր	11,657,843	31,965,651
Ընդամենը պետական պարտատոմսեր	<u>48,379,428</u>	<u>62,888,734</u>
Կորպորատիվ պարտատոմսեր		
BB- -ից BB+ վարկանիշով	5,115,065	5,656,601
B- -ից B+ վարկանիշով	-	59,399
չվարկանշված	1,030,260	1,029,827
Ընդամենը կորպորատիվ պարտատոմսեր	<u>6,145,325</u>	<u>6,745,827</u>
Ընդամենը խմբի կողմից պահվող արժեթղթեր	<u>54,524,753</u>	<u>69,634,561</u>
Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված		
Պարտքային և հաստատուն եկամտով այլ գործիքներ		
Հայաստանի Հանրապետության պետական արժեթղթեր	6,663,688	-
Ընդամենը պետական պարտատոմսեր	<u>6,663,688</u>	<u>-</u>
Ընդամենը վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված արժեթղթեր	<u>6,663,688</u>	<u>-</u>
Ընդամենը համախառն ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	<u>61,188,441</u>	<u>69,634,561</u>
Վարկային կորստի պահուստ	(180,337)	(155,080)
Ընդամենը զուտ ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	<u>61,008,104</u>	<u>69,479,481</u>

(գ) Ներդրումային արժեթղթերի պարտքային որակ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն ներդրումային արժեթղթերի պարտքային որակի վերաբերյալ 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Եթե այլ նշում չի արվում, աղյուսակում ֆինանսական ակտիվների համար ներկայացվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքը:

	2023թ. դեկտեմբերի 31			Ընդամենը
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	
		Պարտքային առումով չարժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ	Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ	
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր				
- BB- -ից BB+ վարկանիշով	7,683,882	-	-	7,683,882
- B- -ից B+ վարկանիշով	970,345	-	-	970,345
- չվարկանշված	1,790,735	-	-	1,790,735
Հաշվեկշռային արժեք	<u>10,444,962</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>10,444,962</u>

(հազար ՀՀ դրամ)

14. Ներդրումային արժեթղթեր (շարունակություն)

(գ) Ներդրումային արժեթղթերի պարտքային որակ (շարունակություն)

	2023թ. դեկտեմբերի 31			Ընդամենը
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	
		Պարտքային առումով չարժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ	Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ	
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր				
- AAA վարկանիշով	11,657,843	-	-	11,657,843
- BB- -ից BB+ վարկանիշով	48,500,338	-	-	48,500,338
- չվարկանշված	1,030,260	-	-	1,030,260
Կորստի պահուստ	(180,337)	-	-	(180,337)
Հաշվեկշռային արժեք	61,008,104	-	-	61,008,104

	2022թ. դեկտեմբերի 31			Ընդամենը
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	
		Պարտքային առումով չարժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ	Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ	
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր				
- BB- -ից BB+ վարկանիշով	5,682,059	-	-	5,682,059
- B- -ից B+ վարկանիշով	601,260	-	-	601,260
- չվարկանշված	1,153,488	-	-	1,153,488
Հաշվեկշռային արժեք	7,436,807	-	-	7,436,807

	2022թ. դեկտեմբերի 31			Ընդամենը
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	
		Պարտքային առումով չարժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ	Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ	
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր				
- AAA վարկանիշով	31,965,651	-	-	31,965,651
- BB- -ից BB+ վարկանիշով	36,579,684	-	-	36,579,684
- B- -ից B+ վարկանիշով	59,399	-	-	59,399
- չվարկանշված	1,029,827	-	-	1,029,827
Կորստի պահուստ	(155,080)	-	-	(155,080)
Հաշվեկշռային արժեք	69,479,481	-	-	69,479,481

(հազար ՀՀ դրամ)

14. Ներդրումային արժեթղթեր (շարունակություն)

(գ) Ներդրումային արժեթղթերի պարտքային որակ (շարունակություն)

Պարտքային որակը բացահայտելիս հսումբն օգտագործում է «Standard & Poor's» գործակալության վարկանիշները, և եթե գործընկեր բանկը չունի վարկանիշ «Standard & Poor's» գործակալության վարկանիշային համակարգում, այլ Moody's և Fitch գործակալությունների վարկանիշային համակարգերում, ապա այդ վարկանիշերը փոխարկվում են S&P վարկանիշի՝ փոխարկման աղյուսակների հիման վրա:

Խումբը վաճառում է արժեթղթեր հետզման պայմանագրերի շրջանակում և ձեռք է բերում արժեթղթեր վերավաճառքի պայմանագրերի շրջանակում:

Հետզման պայմանագրերի շրջանակում վաճառված արժեթղթերը փոխանցվում են երրորդ կողմերին, և Խումբը ստանում է դրամական միջոցներ դրա դիմաց: Պայմանագրային կողմերը կարող են վերագրավադրել կամ վերավաճառվել այս ֆինանսական ակտիվները Խմբի կողմից պարտագանցման բացակայության դեպքում, սակայն պայմանագրային կողմը պարտավոր է վերադարձնել արժեթղթերը պայմանագրի ժամկետի ավարտին: Խումբը որոշել է, որ պահպանում է այս արժեթղթերի հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերը և հատույցները, այդ իսկ պատճառով, չի ապաճանաչել դրանք: Ստացված դրամական միջոցները ճանաչվում են որպես ֆինանսական ակտիվ, իսկ գրավի ձեռքբերման գինը մարելու պարտականության գծով ճանաչվում է ֆինանսական պարտավորություն և ներառվում է հետզման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներում (Ծան. 22): Այս գործարքներն իրականացվում են փոխատվության, արժեթղթերի փոխառության և փոխատվություն ստանդարտ գործառնություններին բնորոշ պայմաններով:

15. Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ

	<u>2023թ.</u>	<u>2022թ.</u>
Պահանջներ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ		
Վարկային քարտերով գործառնությունների համար դեպոնացված միջոց ՀՀ ԿԲ-ում	7,137,500	3,130,000
Ավանդ ՀՀ ԿԲ-ում, պարտադիր պահուստներ	17,026,587	17,723,016
Ընդամենը պահանջներ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ	24,164,087	20,853,016
Վարկեր		
Եվրասիական տնտեսական միության բանկեր և այլ ֆինանսական կազմակերպություններ չվարկանշված	6,169,192	6,348,278
Հայկական բանկեր BB- -ից BB+ վարկանիշով	-	79,977
Ընդամենը վարկեր	6,169,192	6,428,255
Ավանդներ		
Ոչ ռեզիդենտ բանկեր A- -ից A+ վարկանիշով	3,456,275	-
BBB- -ից BBB+ վարկանիշով	8,144,421	10,521,057
BB- -ից BB+ վարկանիշով	3,584,316	-
Ընդամենը ավանդներ	15,185,012	10,521,057
Այլ փոխատվություններ		
Հայկական բանկեր BB- -ից BB+ վարկանիշով	104,809	-
B- -ից B+ վարկանիշով չվարկանշված	1,860	2,046
Ոչ ռեզիդենտ բանկեր AA- -ից AAA վարկանիշով	1,347,463	1,437,924
A- -ից A+ վարկանիշով	3,102,566	-
Վճարային համակարգեր չվարկանշված	3,188,335	2,615,043
Այլ ֆինանսական կազմակերպություններ – միջոցներ բորսաներում չվարկանշված	8,973,232	767,103
Ընդամենը բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված համախառն վարկեր և փոխատվություններ	62,319,387	42,624,444
Վարկային կորստի պահուստ	(708,207)	(766,289)
Ընդամենը բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված զուտ վարկեր և փոխատվություններ	61,611,180	41,858,155

(հազար ՀՀ դրամ)

15. Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ (շարունակություն)

(ա) Մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում

Վարկային քարտերով գործառնությունների համար ՀՀ ԿԲ-ում դեպոզիտացված միջոցը պատկանում է Այրի Բանկին, հանդիսանում է ոչ տոկոսակիր ավանդ, որը հաշվարկվում է ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կանոնակարգերի համաձայն և որի ելքագրումը սահմանափակված է:

Բանկերից պահանջվում է ՀՀ ԿԲ-ում պահել կանխիկ ավանդ (պարտադիր պահուստ) ներգրավված միջոցների համար: ՀՀ դրամով ներգրավված միջոցների համար պարտադիր պահուստը կազմում է 4% (2022թ-ին՝ 4%) և ամբողջությամբ պահվում է ՀՀ դրամով: Արտարժույթով ներգրավված միջոցների համար պարտադիր պահուստը կազմում է 18%, որից 6%-ը պահվում է ՀՀ դրամով, իսկ 12%-ը՝ ներգրավված միջոցների համապատասխան արտարժույթով (2022թ-ին՝ 6% պահվում էր ՀՀ դրամով, իսկ 12%-ը՝ ներգրավված միջոցների համապատասխան արտարժույթով): ՀՀ դրամով պահվող ավանդը ելքագրելու Բանկի իրավունքը չի սահմանափակվում օրենսդրությամբ, սակայն եթե Բանկը չի ապահովում պահուստի նվազագույն միջին ամսական գումարը, վերջինիս նկատմամբ կարող են կիրառվել պատժամիջոցներ: ՀՀ դրամով պահվող պարտադիր պահուստները դասակարգվում են որպես դրամական միջոցներ և դրանց դրամական համարժեքներ (տես Ծանոթագրություն 13), քանի որ կարող են ելքագրվել անհրաժեշտության դեպքում:

Արտարժույթով պահվող պարտադիր պահուստների գծով Այրի Բանկը պետք է յուրաքանչյուր օրվա ավարտի դրությամբ պահի նվազագույն մնացորդ: Այս պահուստները չեն համարվում դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և ներառվում են բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերի և փոխատվությունների կազմում:

(բ) Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվությունների կենտրոնացում

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, բացառությամբ ՀՀ ԿԲ-ի, Խումբն ունի մեկ պայմանագրային կողմ (2022թ-ին ոչ մի պայմանագրային կողմ, բացառությամբ ՀՀ ԿԲ-ի), որի մնացորդները գերազանցում են Խմբի սեփական կապիտալի 10%-ը: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում է 8,206,020 հազար դրամ (2022թ-ին 10,520,983 հազար դրամ):

(գ) Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերի և փոխատվությունների պարտքային որակ

	2023թ. դեկտեմբերի 31			Ընդամենը
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	
		Պարտքային առումով չարժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ	Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ	
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ				
- AA- -ից AAA վարկանիշով	1,347,463	-	-	1,347,463
- A- -ից A+ վարկանիշով	6,558,841	-	-	6,558,841
- BBB- -ից BBB+ վարկանիշով	8,144,421	-	-	8,144,421
- BB- -ից BB+ վարկանիշով	3,689,125	-	-	3,689,125
- B- -ից B+ վարկանիշով	1,860	-	-	1,860
- չվարկանշված*	42,577,677	-	-	42,577,677
Կորուստի պահուստ	(708,207)	-	-	(708,207)
Հաշվեկշռային արժեք	61,611,180	-	-	61,611,180

* Չվարկանշված գործիքների կազմում ներառված 24,164,087 հազար դրամ գումարն իրենից ներկայացնում է մնացորդները ՀՀ ԿԲ-ում:

(հազար ՀՀ դրամ)

15. Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ (շարունակություն)

(գ) Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերի և փոխատվությունների պարտքային որակ (շարունակություն)

	2022թ. դեկտեմբերի 31			Ընդամենը
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	
	12-ամսյա ակնկալվող վարկային կորուստներ	Պարտքային առումով չարժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ	Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստներ	
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ				
- AA- -ից AAA վարկանիշով	1,437,924	-	-	1,437,924
- BBB- -ից BBB+ վարկանիշով	10,521,057	-	-	10,521,057
- BB- -ից BB+ վարկանիշով	79,977	-	-	79,977
- B- -ից B+ վարկանիշով	2,046	-	-	2,046
- չվարկանշված*	27,648,843	2,934,597	-	30,583,440
Կորստի պահուստ	(42,946)	(723,343)	-	(766,289)
Հաշվեկշռային արժեք	39,646,901	2,211,254	-	41,858,155

* Չվարկանշված գործիքների կազմում ներառված 20,853,016 հազար դրամ գումարն իրենից ներկայացնում է մնացորդները ՀՀ ԿԲ-ում:

Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերը և փոխատվությունները պարտքային առումով արժեզրկված կամ ժամկետանց չեն:

Պարտքային որակը բացահայտելիս հսումբն օգտագործում է «Standard & Poor's» գործակալության վարկանիշները, և եթե գործընկեր բանկը չունի վարկանիշ «Standard & Poor's» գործակալության վարկանիշային համակարգում, այլ Moody's և Fitch գործակալությունների վարկանիշային համակարգերում, ապա այդ վարկանիշերը փոխարկվում են S&P վարկանիշի՝ փոխարկման աղյուսակների հիման վրա:

16. Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ

	2023թ.	2022թ.
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ		
B+ վարկանիշով չվարկանշված	-	9,137,132
	8,615,278	6,604,136
Ընդամենը հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք համախառն գումարներ	8,615,278	15,741,268
Վարկային կորստի պահուստ	(8,491)	(15,759)
Ընդամենը հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գուտ գումարներ	8,606,787	15,725,509

(հազար ՀՀ դրամ)

16. Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ (շարունակություն)

2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբը չունի պայմանագրային կողմ հանդիսացող բանկ (2022թ.՝ պայմանագրային մեկ կողմ՝ 6,026,645 հազար դրամ ընդհանուր գումարով), որի մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը:

Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարները վերագրելի են չվարկանշված, հեղինակավոր, տեղական ֆինանսական կազմակերպություններին: Բոլոր գումարները դասված են 1-ին փուլ և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարները պարտքային առումով արժեզրկված կամ ժամկետանց չեն:

(ա) Ակտիվների համար որպես ապահովություն ընդունված գրավ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հակադարձ հետզնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված ֆինանսական ակտիվների (Հայաստանի Հանրապետության պետական արժեթղթերի) իրական արժեքը կազմում է 9,100,187 հազար դրամ (2022թ.՝ 16,414,371 հազար դրամ):

Այս գործարքներն իրականացվում են փոխատվության, արժեթղթերի փոխառության և փոխատվության ստանդարտ գործառնություններին բնորոշ պայմաններով:

17. Հաճախորդներին տրված վարկեր

	2023թ.	2022թ.
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր		
Վարկեր խոշոր ընկերություններին	46,757,618	27,092,486
Վարկեր առևտրային ընկերություններին	5,085,211	4,153,843
Վարկեր արդյունաբերական ընկերություններին	3,071,223	2,114,909
Դրամական միջոցների գրավով վարկեր	2,217,984	4,715,509
Այլ վարկեր իրավաբանական անձանց	8,671,976	6,690,858
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	65,804,012	44,767,605
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր		
Հիփոթեքային վարկեր	42,163,245	34,017,388
Էքսպրես վարկեր	20,665,520	12,584,925
Անշարժ գույքի գրավով սպառողական վարկեր	20,275,538	18,314,290
Ոսկու գրավով վարկեր	7,089,734	7,698,585
Աշխատավարձային ծրագրերի գծով վարկեր	3,307,863	2,234,920
Վարկային գծեր	2,196,471	2,195,846
Դրամական միջոցների գրավով վարկեր	1,047,736	2,555,860
Այլ վարկեր ֆիզիկական անձանց	1,913,070	1,380,476
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր	98,659,177	80,982,290
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող համախառն վարկեր	164,463,189	125,749,895
Վարկային կորստի պահուստ	(4,639,366)	(4,422,100)
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող զուտ վարկեր	159,823,823	121,327,795

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)**(ա) Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակ**

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակի վերաբերյալ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2023թ. դեկտեմբերի 31*			Ընդամենը
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր				
Վարկեր խոշոր ընկերություններին				
- ոչ ժամկետանց	43,953,549	-	538,641	44,492,190
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	2,265,428	2,265,428
Ընդամենը համախառն վարկեր խոշոր ընկերություններին	43,953,549	-	2,804,069	46,757,618
Վարկային կորստի պահուստ	(658,281)	-	(1,725,361)	(2,383,642)
Ընդամենը զուտ վարկեր խոշոր ընկերություններին	43,295,268	-	1,078,708	44,373,976
Դրամական միջոցների գրավով վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	2,217,984	-	-	2,217,984
Ընդամենը համախառն դրամական միջոցների գրավով վարկեր	2,217,984	-	-	2,217,984
Վարկային կորստի պահուստ	(6,461)	-	-	(6,461)
Ընդամենը զուտ դրամական միջոցների գրավով վարկեր	2,211,523	-	-	2,211,523
Վարկեր առևտրային ընկերություններին				
- ոչ ժամկետանց	4,902,110	-	17,039	4,919,149
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	27,251	27,251
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	138,811	138,811
Ընդամենը համախառն վարկեր առևտրային ընկերություններին	4,902,110	-	183,101	5,085,211
Վարկային կորստի պահուստ	(34,037)	-	(106,571)	(140,608)
Ընդամենը զուտ վարկեր առևտրային ընկերություններին	4,868,073	-	76,530	4,944,603
Վարկեր արդյունաբերական ընկերություններին				
- ոչ ժամկետանց	3,038,648	-	-	3,038,648
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	32,575	32,575
Ընդամենը համախառն վարկեր արդյունաբերական ընկերություններին	3,038,648	-	32,575	3,071,223
Վարկային կորստի պահուստ	(22,113)	-	-	(22,113)
Ընդամենը զուտ վարկեր արդյունաբերական ընկերություններին	3,016,535	-	32,575	3,049,110
Այլ վարկեր իրավաբանական անձանց				
- ոչ ժամկետանց	8,352,045	275,361	13,294	8,640,700
- մինչև 30 օր ժամկետանց	-	2,485	-	2,485
- 31-90 օր ժամկետանց	-	321	2,802	3,123
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	258	258
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	25,410	25,410
Ընդամենը համախառն այլ վարկեր իրավաբանական անձանց	8,352,045	278,167	41,764	8,671,976
Վարկային կորստի պահուստ	(63,012)	(28,958)	(22,504)	(114,474)
Ընդամենը զուտ այլ վարկեր իրավաբանական անձանց	8,289,033	249,209	19,260	8,557,502
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված համախառն վարկեր	62,464,336	278,167	3,061,509	65,804,012
Ընդամենը ակնկալվող վարկային կորուստներ իրավաբանական անձանց տրված վարկերի գծով	(783,904)	(28,958)	(1,854,436)	(2,667,298)
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված զուտ վարկեր	61,680,432	249,209	1,207,073	63,136,714

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

(ա) Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակ (շարունակություն)

	2023թ. դեկտեմբերի 31*			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր				
Հիփոթեքային վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	41,771,897	156,789	71,835	42,000,521
- մինչև 30 օր ժամկետանց	-	47,506	16,074	63,580
- 31-90 օր ժամկետանց	-	1,760	6,755	8,515
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	48,830	48,830
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	19,148	19,148
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	22,651	22,651
Ընդամենը համախառն հիփոթեքային վարկեր	41,771,897	206,055	185,293	42,163,245
Վարկային կորստի պահուստ	(48,577)	(3,625)	(50,748)	(102,950)
Ընդամենը զուտ հիփոթեքային վարկեր	41,723,320	202,430	134,545	42,060,295
Անշարժ գույքի գրավով սպառողական վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	18,877,584	253,318	321,314	19,452,216
- մինչև 30 օր ժամկետանց	15,300	263,194	53,612	332,106
- 31-90 օր ժամկետանց	-	74,820	132,734	207,554
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	126,805	126,805
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	55,262	55,262
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	101,595	101,595
Ընդամենը համախառն անշարժ գույքի գրավով սպառողական վարկեր	18,892,884	591,332	791,322	20,275,538
Վարկային կորստի պահուստ	(169,160)	(39,106)	(255,612)	(463,878)
Ընդամենը զուտ անշարժ գույքի գրավով սպառողական վարկեր	18,723,724	552,226	535,710	19,811,660
Էքսպրես վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	19,374,517	273,743	67,697	19,715,957
- մինչև 30 օր ժամկետանց	5,666	217,197	19,158	242,021
- 31-90 օր ժամկետանց	-	200,526	102,707	303,233
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	231,596	231,596
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	172,713	172,713
Ընդամենը համախառն էքսպրես վարկեր	19,380,183	691,466	593,871	20,665,520
Վարկային կորստի պահուստ	(526,796)	(124,696)	(420,163)	(1,071,655)
Ընդամենը զուտ էքսպրես վարկեր	18,853,387	566,770	173,708	19,593,865
Ոսկու գրավով վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	6,784,759	69,198	22,318	6,876,275
- մինչև 30 օր ժամկետանց	4,736	123,951	3,062	131,749
- 31-90 օր ժամկետանց	-	43,219	17,773	60,992
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	15,535	15,535
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	1,980	1,980
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	3,203	3,203
Ընդամենը համախառն ոսկու գրավով վարկեր	6,789,495	236,368	63,871	7,089,734
Վարկային կորստի պահուստ	(21,756)	(15,267)	(43,246)	(80,269)
Ընդամենը զուտ ոսկու գրավով վարկեր	6,767,739	221,101	20,625	7,009,465

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

(ա) Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակ (շարունակություն)

	2023թ. դեկտեմբերի 31			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Աշխատավարձային ծրագրերի գծով վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	3,218,963	11,139	2,106	3,232,208
- մինչև 30 օր ժամկետանց	-	17,360	1,890	19,250
- 31-90 օր ժամկետանց	-	11,243	2,981	14,224
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	15,534	15,534
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	25,588	25,588
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	1,059	1,059
Ընդամենը աշխատավարձային ծրագրերի գծով համախառն վարկեր	3,218,963	39,742	49,158	3,307,863
Վարկային կորստի պահուստ	(32,420)	(8,669)	(36,067)	(77,156)
Ընդամենը աշխատավարձային ծրագրերի գծով զուտ վարկեր	3,186,543	31,073	13,091	3,230,707
Դրամական միջոցների գրավով վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	1,047,736	-	-	1,047,736
Ընդամենը համախառն դրամական միջոցների գրավով վարկեր	1,047,736	-	-	1,047,736
Վարկային կորստի պահուստ	(100)	-	-	(100)
Ընդամենը զուտ դրամական միջոցների գրավով վարկեր	1,047,636	-	-	1,047,636
Վարկային գծեր				
- ոչ ժամկետանց	2,112,987	13,613	697	2,127,297
- մինչև 30 օր ժամկետանց	-	9,077	770	9,847
- 31-90 օր ժամկետանց	-	11,498	4,019	15,517
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	22,594	22,594
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	14,261	14,261
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	6,955	6,955
Ընդամենը համախառն վարկային գծեր	2,112,987	34,188	49,296	2,196,471
Վարկային կորստի պահուստ	(25,047)	(8,421)	(38,414)	(71,882)
Ընդամենը զուտ վարկային գծեր	2,087,940	25,767	10,882	2,124,589
Այլ վարկեր ֆիզիկական անձանց				
- ոչ ժամկետանց	1,647,330	10,570	46,691	1,704,591
- մինչև 30 օր ժամկետանց	266	171,073	3,827	175,166
- 31-90 օր ժամկետանց	-	2,379	4,636	7,015
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	14,275	14,275
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	9,488	9,488
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	2,535	2,535
Ընդամենը համախառն այլ վարկեր ֆիզիկական անձանց	1,647,596	184,022	81,452	1,913,070
Վարկային կորստի պահուստ	(21,686)	(33,400)	(49,093)	(104,179)
Ընդամենը զուտ այլ վարկեր ֆիզիկական անձանց	1,625,910	150,622	32,359	1,808,891
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրված համախառն վարկեր	94,861,741	1,983,173	1,814,263	98,659,177
Ընդամենը ակնկալվող վարկային կորուստներ ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի գծով	(845,542)	(233,184)	(893,343)	(1,972,069)
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրված զուտ վարկեր	94,016,199	1,749,989	920,920	96,687,108

* Աղյուսակում ներկայացված կորստի պահուստը ներառում է իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց համար նախատեսված որոշ պրոդուկտների, այդ թվում՝ վարկային քարտերի և օվերդրաֆտների հետ կապված փոխառվածքային հանձնառությունների գծով ակնկալվող վարկային կորուստները:

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

(ա) Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակ (շարունակություն)

Ստորև ներկայացված են 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց տրված վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նշանակալի փոփոխությունները, որոնք հանգեցրել են կորստի պահուստի փոփոխությունների.

	2023թ.*			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր – իրավաբանական անձիք				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	40,913,012	584,223	3,270,370	44,767,605
Տեղափոխում 1-ին փուլ	-	-	-	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(301)	301	-	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(11,360)	(4,336)	15,696	-
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	39,396,118	-	-	39,396,118
Ամբողջությամբ կամ մասնակի մարված ֆինանսական ակտիվներ	(18,560,378)	(236,857)	(388,296)	(19,185,531)
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	727,245	(65,164)	176,631	838,712
Դուրսգրումներ	-	-	(12,892)	(12,892)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	62,464,336	278,167	3,061,509	65,804,012
	2023թ.*			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր – ֆիզիկական անձիք				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	77,908,270	1,218,668	1,855,352	80,982,290
Տեղափոխում 1-ին փուլ	129,514	(123,031)	(6,483)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(1,869,449)	1,883,956	(14,507)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(1,380,040)	(397,707)	1,777,747	-
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	48,533,294	-	-	48,533,294
Ամբողջությամբ կամ մասնակի մարված ֆինանսական ակտիվներ	(28,830,943)	(581,335)	(753,868)	(30,166,146)
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	371,095	(17,378)	111,121	464,838
Դուրսգրումներ	-	-	(1,155,099)	(1,155,099)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	94,861,741	1,983,173	1,814,263	98,659,177

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակի վերաբերյալ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2022 թ. դեկտեմբերի 31*			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր				
Վարկեր խոշոր ընկերություններին				
- ոչ ժամկետանց	23,658,761	560,999	-	24,219,760
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	664,942	664,942
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	2,207,784	2,207,784
Ընդամենը համախառն վարկեր խոշոր ընկերություններին	23,658,761	560,999	2,872,726	27,092,486
Վարկային կորստի պահուստ	(332,752)	(83,451)	(1,736,350)	(2,152,553)
Ընդամենը զուտ վարկեր խոշոր ընկերություններին	23,326,009	477,548	1,136,376	24,939,933

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

(ա) Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակ (շարունակություն)

	2022թ. դեկտեմբերի 31*			Ընդամենը
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	
Դրամական միջոցների գրավով վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	4,715,509	-	-	4,715,509
Ընդամենը համախառն դրամական միջոցների գրավով վարկեր	4,715,509	-	-	4,715,509
Վարկային կորստի պահուստ	(10,915)	-	-	(10,915)
Ընդամենը զուտ դրամական միջոցների գրավով վարկեր	4,704,594	-	-	4,704,594
Վարկեր առևտրային ընկերություններին				
- ոչ ժամկետանց	3,950,964	-	52,019	4,002,983
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	150,860	150,860
Ընդամենը համախառն վարկեր առևտրային ընկերություններին	3,950,964	-	202,879	4,153,843
Վարկային կորստի պահուստ	(46,032)	-	(122,419)	(168,451)
Ընդամենը զուտ վարկեր առևտրային ընկերություններին	3,904,932	-	80,460	3,985,392
Վարկեր արդյունաբերական ընկերություններին				
- ոչ ժամկետանց	2,069,283	-	-	2,069,283
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	45,626	45,626
Ընդամենը համախառն վարկեր արդյունաբերական ընկերություններին	2,069,283	-	45,626	2,114,909
Վարկային կորստի պահուստ	(33,820)	-	-	(33,820)
Ընդամենը զուտ վարկեր արդյունաբերական ընկերություններին	2,035,463	-	45,626	2,081,089
Այլ վարկեր իրավաբանական անձանց				
- ոչ ժամկետանց	6,516,620	15,381	14,989	6,546,990
- մինչև 90 օր ժամկետանց	1,875	7,843	-	9,718
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	18,153	18,153
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	115,997	115,997
Ընդամենը համախառն այլ վարկեր իրավաբանական անձանց	6,518,495	23,224	149,139	6,690,858
Վարկային կորստի պահուստ	(94,187)	(5,716)	(28,934)	(128,837)
Ընդամենը զուտ այլ վարկեր իրավաբանական անձանց	6,424,308	17,508	120,205	6,562,021
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված համախառն վարկեր	40,913,012	584,223	3,270,370	44,767,605
Ընդամենը ակնկալվող վարկային կորուստներ իրավաբանական անձանց տրված վարկերի գծով	(517,706)	(89,167)	(1,887,703)	(2,494,576)
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված զուտ վարկեր	40,395,306	495,056	1,382,667	42,273,029
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր				
Հիփոթեքային վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	33,710,091	135,613	30,500	33,876,204
- մինչև 30 օր ժամկետանց	41,632	12,399	26,016	80,047
- 31-90 օր ժամկետանց	-	19,006	21,900	40,906
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	20,231	20,231
Ընդամենը համախառն հիփոթեքային վարկեր	33,751,723	167,018	98,647	34,017,388
Վարկային կորստի պահուստ	(91,569)	(5,459)	(35,899)	(132,927)
Ընդամենը զուտ հիփոթեքային վարկեր	33,660,154	161,559	62,748	33,884,461

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

(ա) Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակ (շարունակություն)

	2022թ. դեկտեմբերի 31*			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Անշարժ գույքի գրավով սպառողական վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	16,707,847	311,925	247,865	17,267,637
- մինչև 30 օր ժամկետանց	158,879	64,823	34,821	258,523
- 31-90 օր ժամկետանց	-	132,403	52,846	185,249
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	172,212	172,212
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	88,765	88,765
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	341,904	341,904
Ընդամենը համախառն անշարժ գույքի գրավով սպառողական վարկեր	16,866,726	509,151	938,413	18,314,290
Վարկային կորստի պահուստ	(161,068)	(30,693)	(297,479)	(489,240)
Ընդամենը զուտ անշարժ գույքի գրավով սպառողական վարկեր	16,705,658	478,458	640,934	17,825,050
Էքսպրես վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	11,666,716	49,883	51,945	11,768,544
- մինչև 30 օր ժամկետանց	143,616	18,471	6,693	168,780
- 31-90 օր ժամկետանց	-	165,139	10,110	175,249
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	256,663	256,663
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	215,689	215,689
Ընդամենը համախառն էքսպրես վարկեր	11,810,332	233,493	541,100	12,584,925
Վարկային կորստի պահուստ	(405,344)	(80,709)	(520,677)	(1,006,730)
Ընդամենը զուտ էքսպրես վարկեր	11,404,988	152,784	20,423	11,578,195
Ոսկու գրավով վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	7,019,915	33,630	20,703	7,074,248
- մինչև 30 օր ժամկետանց	341,331	16,444	691	358,466
- 31-90 օր ժամկետանց	-	189,283	3,973	193,256
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	68,148	68,148
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	4,467	4,467
Ընդամենը համախառն ոսկու գրավով վարկեր	7,361,246	239,357	97,982	7,698,585
Վարկային կորստի պահուստ	(33,205)	(32,977)	(40,435)	(106,617)
Ընդամենը զուտ ոսկու գրավով վարկեր	7,328,041	206,380	57,547	7,591,968
Աշխատավարձային ծրագրերի գծով վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	2,177,790	2,459	2,028	2,182,277
- մինչև 30 օր ժամկետանց	10,920	697	91	11,708
- 31-90 օր ժամկետանց	-	8,866	-	8,866
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	15,049	15,049
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	17,020	17,020
Ընդամենը աշխատավարձային ծրագրերի գծով համախառն վարկեր	2,188,710	12,022	34,188	2,234,920
Վարկային կորստի պահուստ	(17,975)	(2,577)	(19,401)	(39,953)
Ընդամենը աշխատավարձային ծրագրերի գծով զուտ վարկեր	2,170,735	9,445	14,787	2,194,967
Դրամական միջոցների գրավով վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	2,554,962	898	-	2,555,860
Ընդամենը համախառն դրամական միջոցների գրավով վարկեր	2,554,962	898	-	2,555,860
Վարկային կորստի պահուստ	(159)	-	-	(159)
Ընդամենը զուտ դրամական միջոցների գրավով վարկեր	2,554,803	898	-	2,555,701

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

(ա) Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակ (շարունակություն)

	2022թ. դեկտեմբերի 31*			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Վարկային գծեր				
- ոչ ժամկետանց	2,106,206	7,303	251	2,113,760
- մինչև 30 օր ժամկետանց	18,336	520	94	18,950
- 31-90 օր ժամկետանց	-	19,768	29	19,797
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	24,909	24,909
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	18,430	18,430
Ընդամենը համախառն վարկային գծեր	2,124,542	27,591	43,713	2,195,846
Վարկային կորստի պահուստ	(31,634)	(10,018)	(28,632)	(70,284)
Ընդամենը զուտ վարկային գծեր	2,092,908	17,573	15,081	2,125,562
Այլ վարկեր ֆիզիկական անձանց				
- ոչ ժամկետանց	1,230,512	16,645	42,016	1,289,173
- մինչև 30 օր ժամկետանց	19,517	887	1,300	21,704
- 31-90 օր ժամկետանց	-	11,606	1,042	12,648
- 91-180 օր ժամկետանց	-	-	5,353	5,353
- 181-360 օր ժամկետանց	-	-	5,882	5,882
- ավելի քան 1 տարի ժամկետանց	-	-	45,716	45,716
Ընդամենը համախառն այլ վարկեր ֆիզիկական անձանց	1,250,029	29,138	101,309	1,380,476
Վարկային կորստի պահուստ	(20,289)	(5,537)	(55,788)	(81,614)
Ընդամենը զուտ այլ վարկեր ֆիզիկական անձանց	1,229,740	23,601	45,521	1,298,862
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրված համախառն վարկեր	77,908,270	1,218,668	1,855,352	80,982,290
Ընդամենը անկախվող վարկային կորուստներ ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի գծով	(761,243)	(167,970)	(998,311)	(1,927,524)
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրված զուտ վարկեր	77,147,027	1,050,698	857,041	79,054,766

* Աղյուսակում ներկայացված կորստի պահուստը ներառում է իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց համար նախատեսված որոշ պրոդոկտների, այդ թվում՝ վարկային քարտերի և օվերդրաֆտների հետ կապված փոխառվող հանձնառությունների գծով անկախվող վարկային կորուստները:

Ստորև ներկայացված են 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց տրված վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նշանակալի փոփոխությունները, որոնք հանգեցրել են կորստի պահուստի փոփոխությունների.

	2022թ.*			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր – իրավաբանական անձիք				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	49,341,790	43,549	10,198,390	59,583,729
Տեղափոխում 1-ին փուլ	-	-	-	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(899,944)	899,944	-	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(4,359)	(8,941)	13,300	-
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	17,476,836	7,843	-	17,484,679
Ամբողջությամբ կամ մասնակի մարված ֆինանսական ակտիվներ	(20,470,291)	(311,480)	(422,513)	(21,204,284)
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերազնահատումից	(4,531,020)	(46,692)	(699,524)	(5,277,236)
Դուրսգրումներ	-	-	(5,819,283)	(5,819,283)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	40,913,012	584,223	3,270,370	44,767,605

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

(ա) Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակ (շարունակություն)

	2022թ.*			Ընդամենը
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	
Հաճախորդներին տրված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկեր – ֆիզիկական անձիք				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	64,025,666	936,753	1,738,261	66,700,680
Տեղափոխում 1-ին փուլ	177,787	(137,266)	(40,521)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(960,738)	1,001,645	(40,907)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(841,534)	(261,336)	1,102,869	(1)
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	40,243,883	456,508	121,064	40,821,455
Ամբողջությամբ կամ մասնակի մարված ֆինանսական ակտիվներ	(22,460,615)	(748,486)	(473,479)	(23,682,580)
Ակտիվի գուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	(2,276,179)	(29,150)	(147,673)	(2,453,002)
Դուրսգրումներ	-	-	(404,262)	(404,262)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	77,908,270	1,218,668	1,855,352	80,982,290

(բ) Վարկային կորստի պահուստի գնահատման համար կիրառվող հիմնական ենթադրություններ և դատողություններ

Վարկային կորստի պահուստի գնահատման համար կիրառվող հիմնական ենթադրությունները և դատողությունները ներկայացված են Ծան. 27 (բ) կետում:

(գ) Գրավի և պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների վերլուծություն

(i) Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր

Իրավաբանական անձանց տրված վարկերը ենթակա են գնահատման վարկունակության տեսանկյունից և արժեզրկման ստուգման անհատական հիմունքով: Իրավաբանական անձ հանդիսացող հաճախորդի ընդհանուր վճարունակությունը վերջինիս տրամադրված վարկի պարտքային որակի առավել տեղին ցուցանիշն է: Այնուամենայնիվ, գրավը տալիս է լրացուցիչ ապահովվածություն, և խումբը որպես կանոն գրավ է պահանջում իրավաբանական անձանցից:

(ii) Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր

Հիփոթեքային վարկերի դիմաց գրավադրվում է վարկի առարկա հանդիսացող անշարժ գույքը: Խմբի քաղաքականության համաձայն՝ հիփոթեքային վարկերը տրամադրվում են առավելագույնը 90% վարկ/արժեք հարաբերակցությամբ՝ վարկի տրամադրման ամսաթվի դրությամբ:

Սպառողական վարկերի և ֆիզիկական անձանց տրված այլ վարկերի համար ապահովություն է ծառայում հիմնականում անշարժ գույքը: Խմբի քաղաքականության համաձայն՝ այս վարկերը տրամադրվում են առավելագույնը 70% վարկ/արժեք հարաբերակցությամբ վարկի տրամադրման ամսաթվի դրությամբ:

Էքսպրես վարկերը գրավով ապահովված չեն:

Ոսկու գրավով վարկերի համար ապահովություն են ծառայում ոսկյա զարդերը: Խմբի քաղաքականության համաձայն՝ ոսկու գրավով վարկերը տրամադրվում են առավելագույնը 100% վարկ/արժեք հարաբերակցությամբ՝ վարկի տրամադրման ամսաթվի դրությամբ:

Դրամական միջոցների գրավով վարկերի և վարկային գծերի մի մասի դիմաց գրավադրված են բարձր իրացվելի ակտիվները, որոնք ներառում են ավանդները, Բանկի կողմից թողարկված ձեռք բերված պարտքային արժեթղթերը և ընթացիկ հաշիվները:

Աշխատավարձային ծրագրերի գծով վարկերը և վարկային գծերի մի մասը գրավով ապահովված չեն:

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)**(գ) Գրավի և պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների վերլուծություն (շարունակություն)****(iii) Առգրավված գրավ**

2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առգրավված գրավը ներառում է հիմնականում անշարժ գույքը:

	2023 թ. Հաշվեկշռային արժեք	2022 թ. Հաշվեկշռային արժեք
Մնացորդը առ 1 հունվարի	3,098,462	3,130,926
Ավելացումներ	210,620	928,222
Վաճառք	(599,317)	(960,686)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	2,709,765	3,098,462

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առգրավված գրավի մնացորդը ներառում է տարածամկետ եղանակով վաճառված ակտիվներ 985,233 հազ. դրամ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 890,910 հազ. դրամ):

Առգրավման ամսաթվի դրությամբ գրավը չափվում է պարտագանցումով վարկի հաշվեկշռային արժեքով: Առգրավումից հետո առգրավված ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները: Արժեզրկումը գնահատվում է շուկայական մեթոդով:

Խմբի քաղաքականության համաձայն այդպիսի ակտիվները պետք է վաճառվեն հնարավորինս սեղմ ժամկետում:

(դ) Վարկային պորտֆելի աշխարհագրական և ըստ տնտեսության ճյուղերի վերլուծություն

Վարկերը տրամադրվել են տնտեսության հետևյալ ճյուղերում գործունեություն իրականացնող հաճախորդներին:

	2023 թ.	2022 թ.
Առևտուր և ֆինանսներ	14,507,622	19,142,013
Հանգստի կազմակերպման ոլորտ	12,053,910	6,452,795
Սպասարկման ոլորտ	11,154,050	2,475,784
Արդյունաբերություն	8,506,577	7,353,992
Անշարժ գույք	10,740,889	1,721,252
Էներգետիկայի ոլորտ	4,782,196	1,717,622
Շինարարություն	1,660,967	2,183,561
Տրանսպորտ և կապ	812,050	537,840
Գյուղատնտեսություն, անտառտնտեսություն և փայտամշակում	174,476	125,046
Հանքարդյունաբերություն	-	2,387,728
Այլ	1,411,275	669,972
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր	98,659,177	80,982,290
Վարկային կորստի պահուստ	164,463,189	125,749,895
	(4,639,366)	(4,422,100)
	159,823,823	121,327,795

Տնտեսական ոլորտների որոշ տողային հոդվածների նախորդ տարվա գումարները փոփոխվել են ընթացիկ տարում օգտագործված դասակարգումներին համապատասխանելու համար կատարված վերադասակարգումների պատճառով:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 162,681,708 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հաճախորդներին տրված վարկերը (2022թ-ին՝ 121,731,984 հազար դրամ) տրամադրվել են Հայաստանի Հանրապետությունում գործունեություն իրականացնող հաճախորդներին:

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

(ե) Գրավադրված ակտիվներ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 23,754,959 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հաճախորդներին տրված վարկերը (2022թ.՝ 11,307,813 հազար դրամ) ծառայում են որպես գրավ վարկային կազմակերպություններից ստացված վարկերի և ՀՀ ԿԲ-ից ստացված փոխառությունների համար (տես Ծան. 21):

(զ) Պարտքային ռիսկին ենթարկվածություն

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չունի փոխառուներ կամ կապակցված փոխառուների խմբեր (2022թ.՝ չունի), որոնց տրամադրված վարկերի մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը:

(է) Վարկերի մարման ժամկետներ

Վարկային պորտֆելի մարման ժամկետների վերլուծությունը ներկայացված է Ծան. 27 (զ) կետում, որն արտացոլում է հաշվետու ամսաթվից մինչև վարկերի՝ պայմանագրով նախատեսված մարման ժամկետը մնացած ժամանակահատվածը:

(հազար ՀՀ դրամ)

18. Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

(ա) Հիմնական միջոցներ

	<i>Շենքեր</i>	<i>Վարձակալված գույքի բարելավում</i>	<i>Համակարգիչներ և կապի սարքավորումներ</i>	<i>Տնտեսական գույք</i>	<i>Փոխադրամիջոցներ</i>	<i>Ընդամենը</i>
Սկզբնական արժեք						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	3,965,886	998,143	2,985,417	1,634,582	124,788	9,708,816
Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման ազդեցությունը	-	75,472	510,775	61,072	5,740	653,059
Ավելացումներ	15,860	225,120	1,510,861	673,927	20,896	2,446,664
Օտարումներ/դուրսգրումներ	-	-	(4,777)	(8,974)	-	(13,751)
Տեղափոխում վերագնահատման պահուստից քաղաքականության փոփոխության հետևանքով	(123,894)	-	-	-	-	(123,894)
Վերադասակարգումներ	-	58,703	8,250	(58,703)	-	8,250
Մնացորդը 31 դեկտեմբերի 2023թ.	3,857,852	1,357,438	5,010,526	2,301,904	151,424	12,679,144
Մաշվածություն և ամորտիզացիա						
Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման ազդեցությունը	-	36,970	208,604	34,103	1,867	281,544
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	76,756	57,337	332,490	201,710	16,183	684,476
Օտարումներ/դուրսգրումներ	-	-	(4,530)	(5,156)	-	(9,686)
Տեղափոխում վերագնահատման պահուստից քաղաքականության փոփոխության հետևանքով	(15,329)	-	-	-	-	(15,329)
Վերադասակարգումներ	-	-	423	-	-	423
Մնացորդը 31 դեկտեմբերի 2023թ.	1,096,200	263,724	2,408,700	1,263,142	87,269	5,119,035
Հաշվեկշռային արժեք						
Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	2,761,652	1,093,714	2,601,826	1,038,762	64,155	7,560,109
Սկզբնական արժեք						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	4,265,121	869,161	2,329,750	1,554,874	133,099	9,152,005
Ավելացումներ	-	138,749	682,681	105,399	176	927,005
Օտարումներ/դուրսգրումներ	(309,002)	-	(23,563)	(29,142)	(8,487)	(370,194)
Վերադասակարգումներ	9,767	(9,767)	(3,451)	3,451	-	-
Մնացորդը 31 դեկտեմբերի 2022թ.	3,965,886	998,143	2,985,417	1,634,582	124,788	9,708,816
Մաշվածություն և ամորտիզացիա						
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	82,567	45,664	322,949	172,944	15,240	639,364
Օտարումներ/դուրսգրումներ	(98,797)	-	(23,308)	(22,464)	(8,487)	(153,056)
Վերադասակարգումներ	-	-	393	(393)	-	-
Մնացորդը 31 դեկտեմբերի 2022թ.	1,034,773	169,417	1,871,713	1,032,485	69,219	4,177,607
Հաշվեկշռային արժեք						
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	2,931,113	828,726	1,113,704	602,097	55,569	5,531,209

(հազար ՀՀ դրամ)

18. Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ (շարունակություն)

(բ) Ոչ նյութական ակտիվներ

	<u>Ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվներ</u>			<u>Ընդամենը ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվներ</u>	<u>Ոչ նյութական ակտիվներ (այլ, քան ներստեղծվածը)</u>	<u>Ընդամենը</u>
	<u>Հաճախորդների բազա</u>	<u>Համակարգչային ծրագրեր</u>	<u>Ապրանքային նշան և այլ</u>			
Սկզբնական արժեք						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ. Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման ազդեցությունը	-	-	-	-	3,186,204	3,186,204
Լվելացումներ	11,008,436	548,910	1,156,309	12,713,655	1,045,817	13,759,472
Օտարումներ/դուրսգրումներ	-	-	-	-	1,162,522	1,162,522
Վերադասակարգումներ	-	-	-	-	(54,057)	(54,057)
Չուտ փոխարժեքային տարբերություններ	-	-	-	-	(8,250)	(8,250)
Մնացորդը 31 դեկտեմբերի 2023թ.	11,008,436	548,910	1,156,309	12,713,655	5,365,817	18,079,472
Մաշվածություն և ամորտիզացիա						
Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման ազդեցությունը	-	-	-	-	304,387	304,387
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	268,498	14,075	29,678	312,251	539,405	851,656
Օտարումներ/դուրսգրումներ	-	-	-	-	(54,230)	(54,230)
Վերադասակարգումներ	-	-	-	-	(423)	(423)
Չուտ փոխարժեքային տարբերություններ	-	-	-	-	7,747	7,747
Մնացորդը 31 դեկտեմբերի 2023թ.	268,498	14,075	29,678	312,251	2,033,661	2,345,912
Հաշվեկշռային արժեք Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	10,739,938	534,835	1,126,631	12,401,404	3,332,156	15,733,560
Սկզբնական արժեք						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ. Սկզբնական արժեք	-	-	-	-	2,672,978	2,672,978
Լվելացումներ	-	-	-	-	543,701	543,701
Օտարումներ/դուրսգրումներ	-	-	-	-	(30,475)	(30,475)
Մնացորդը 31 դեկտեմբերի 2022թ.	-	-	-	-	3,186,204	3,186,204
Մաշվածություն և ամորտիզացիա						
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	-	-	-	-	388,351	388,351
Օտարումներ/դուրսգրումներ	-	-	-	-	(30,475)	(30,475)
Մնացորդը 31 դեկտեմբերի 2022թ.	-	-	-	-	1,236,775	1,236,775
Հաշվեկշռային արժեք Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	-	-	-	-	1,949,429	1,949,429

(գ) Վերագնահատված ակտիվներ

Սկսած 2023 թ. ֆինանսական տարվանից, Խուլմբը կամավոր փոփոխություն է կատարել հողերի և շենքերի գույքի և սարքավորումների կատեգորիայի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ՝ վերագնահատման մոդելից դեպի ինքնարժեքի մոդել՝ համաձայն ՀՀՀՍ 8 «Հաշվապահական քաղաքականություն, հաշվապահական հաշվառման գնահատումների փոփոխություններ և սխալներ»:

(հազար ՀՀ դրամ)

18. Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ (շարունակություն)

(գ) Վերագնահատված ակտիվներ (շարունակություն)

Խմբի ղեկավարությունը կարծում է, որ ծախսերի մոդելն ավելի հուսալի և բովանդակալից ներկայացում է ապահովում օգտվողների համար՝ հաշվի առնելով նաև շուկայի փորձը: Խմբի հիմնական գործառնություններն են վարկերի տրամադրումը և ավանդների ընդունումը: Խումբը չի վաճառում իր հողերն ու շինությունները, և դրանց արժեքը հիմնականում իրականացվում է շարունակական օգտագործման միջոցով: Հետևաբար, Ղեկավարությունը գտնում է, որ իրական արժեքի հաշվառումը չի ներկայացնում այդ ակտիվների բիզնես նպատակը: Բացի այդ, Հայաստանի անշարժ գույքի շուկան համեմատաբար փոքր է, ուստի գույքի գնահատումը հաճախ պահանջում է Էական դատողություններ, և գույքի իրական արժեքները սովորաբար բավականին զգայուն են գնահատման հիմնական տվյալների ողջամիտ հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ: Այսպիսով, Ղեկավարությունն ակնկալում է, որ Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողները պետք է ավելի շատ ապավինեն ինքնարժեքին, քան գույքի արդարացի գնահատմանը:

19. Վարձակալություն

Խմբի դուստր ընկերություն Բանկը վարձակալում է ակտիվներ, օրինակ՝ հաճախորդների սպասարկման կենտրոնի տարածքներ, սովորաբար 5-10 տարի ժամկետով: Այրի Գրուփ ՓԲԸ-ն և Իդրամ ՍՊԸ-ն վարձակալում են տարածքներ գլխամասային գրասենյակների համար: Ստորև ներկայացված է այն վարձակալությունների մասին տեղեկատվությունը, որոնց շրջանակում Խումբը հանդես է գալիս որպես վարձակալ:

(ա) Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

	<u>2023 թ.</u>	<u>2022 թ.</u>
Մնացորդը առ 1 հունվարի	2,071,018	1,369,777
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների ավելացումներ/մոդիֆիկացիաներ	1,618,135	959,793
Ժամանակաշրջանի մաշվածության գումար	(360,356)	(258,552)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	<u>3,328,797</u>	<u>2,071,018</u>

(բ) Վարձակալության գծով պարտավորություններ

	<u>2023 թ.</u>	<u>2022 թ.</u>
Մինչև մեկ տարի ժամկետով	797,070	418,674
Մեկից երկու տարի ժամկետով	777,942	416,805
Երկուսից հինգ տարի ժամկետով	2,137,043	1,140,735
Ավելի քան հինգ տարի ժամկետով	1,389,337	644,127
Ընդամենը չգեղջված վարձակալության գծով վճարվելիք գումար	<u>5,101,392</u>	<u>2,620,341</u>
Չվաստակած ֆինանսական ծախսեր	(1,542,909)	(426,121)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	<u>3,558,483</u>	<u>2,194,220</u>

(գ) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

	<u>2023 թ.</u>	<u>2022 թ.</u>
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների մաշվածություն	360,356	258,552
Վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով տոկոսներ	257,638	162,330
Վարձաժամկետ վարձակալություններին վերաբերող ծախսեր	60,405	40,976

(հազար ՀՀ դրամ)

19. Վարձակալություն (շարունակություն)

(դ) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

	<u>2023 թ.</u>	<u>2022 թ.</u>
Մնացորդը առ 1 հունվարի	2,194,220	1,507,701
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված		
Մարումներ	(283,185)	(214,376)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	(283,185)	(214,376)
Այլ փոփոխություններ		
Վարձակալության գծով պարտավորությունների ավելացումներ	1,649,209	959,793
Վճարված տոկոսներ	(257,638)	(162,330)
Տոկոսային ծախս	257,638	162,330
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների ազդեցությունը	(1,761)	(58,898)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	3,558,483	2,194,220

20. Այլ ակտիվներ

	<u>2023 թ.</u>	<u>2022 թ.</u>
Այլ ստացվելիք գումարներ*	2,177,192	2,249,035
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր**	1,138,187	-
Չավարտված գործարքներ	2,661,611	-
Վարկային կորստի պահուստ***	(59,348)	(24,980)
Ընդամենը զուտ այլ ֆինանսական ակտիվներ	5,917,642	2,224,055
Կանխավճարներ	1,446,464	1,169,450
Նյութեր	118,581	138,399
Այլ	150,008	3,695
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ	1,715,053	1,311,544
Ընդամենը այլ ակտիվներ	7,632,695	3,535,599

* Այլ ստացվելիք գումարներից 1,249,370 հազ. դրամ իրենից ներկայացնում է Վիզա համակարգում դրված գումարներ Այրի Բանկի հաճախորդների գործարքները ֆինանսավորելու համար և պետք է ստացվի հետ այն հաճախորդներից, ովքեր կատարում են գործարքները (2022թ. դեկտեմբերի 31՝ 1,768,251 հազ. դրամ)։

** Առևտրային դեբիտորական պարտքերը հիմնականում առաջանում են հաճախորդների հետ պայմանագրերից հաշվեգրված հասույթից՝ ստացվելիք իրավաբանական անձանցից։ Իրավաբանական անձանցից հասույթի համար տե՛ս Ծան. 6

*** Այս աղյուսակում ներկայացված վարկային կորստի պահուստը ներառում է այլ ֆիզիկական անձանց այլ առևտրական պարտքերի գծով ակնկալվող վարկային կորուստները, որոնք ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ։

21. Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ավանդներ և մնացորդներ

	<u>2023 թ.</u>	<u>2022 թ.</u>
Գրավով ապահովված վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	13,770,199	7,481,292
Ընթացիկ հաշիվներ այլ ֆինանսական կազմակերպություններից	10,873,525	14,575,746
Գրավով ապահովված վարկեր այլ ֆինանսական կազմակերպություններից	10,514,220	8,429,712
Ժամկետային ավանդներ բանկերից և այլ ֆինանսական կազմակերպություններից	5,975,748	8,858,874
Վարկեր բանկերից	2,253,569	-
Լորո հաշիվներ	86,371	69,662
Այլ պարտավորություններ	173,966	94,712
	43,647,598	39,509,998

(հազար ՀՀ դրամ)

21. Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ավանդներ և մնացորդներ (շարունակություն)

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 23,754,959 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հաճախորդներին տրված վարկերը (2022թ.՝ 11,307,813 հազար դրամ) ծառայում են որպես գրավ վարկային կազմակերպություններից ստացված գրավով ապահովված վարկերի և ՀՀ ԿԲ-ից ստացված փոխառությունների համար (Ծան. 17):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բանկերից և այլ ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկերում ներառված են 24,284,419 հազար դրամ գումարով վարկեր (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 15,911,004 հազար դրամ)՝ այդ միջոցներով համապատասխան պահանջները բավարարող վարկերի համար փոխառուներին ենթավարկավորելու պայմանավորվածություններով: Այս տեսակի ֆինանսավորման համար, որը տրամադրվում է տեղական և միջազգային ոչ պետական կազմակերպությունների կողմից տնտեսության որոշակի ոլորտներում փոքր և միջին բիզնեսին աջակցելու և հիփոթեքային շուկան զարգացնելու համար, փաստացի շուկա չի գործում: Այս վարկերն իրենցից ներկայացնում են շուկայի առանձին հատված և, համապատասխանաբար, սկզբնական ճանաչման ժամանակ հունվրը դրանք չի գեղչում:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, բացառությամբ ՀՀ ԿԲ-ի, համբում միջոցներ ունի երկու բանկ և այլ ֆինանսական կազմակերպություն (2022թ-ին՝ մեկ բանկ և ֆինանսական կազմակերպություն, բացառությամբ ՀՀ ԿԲ-ի), որի մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում է 19,555,837 հազար դրամ (2022թ.՝ 8,990,207 հազար դրամ):

(ա) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

	<u>2023 թ.</u>	<u>2022 թ.</u>
Մնացորդը առ 1 հունվարի	15,911,004	9,838,770
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ		
Մուտքեր ներգրավված միջոցներից	11,517,476	7,962,796
Ներգրավված միջոցների մարում	(3,290,975)	(1,966,894)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների ազդեցությունը	8,226,501	5,995,902
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս	1,479,180	964,475
Վճարված տոկոսներ (դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից)	(1,332,266)	(888,143)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	24,284,419	15,911,004

22. Հետզնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ

	<u>2023 թ.</u>	<u>2022 թ.</u>
ՀՀ ԿԲ-ի հետ հետզնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	8,010,540	-
	8,010,540	-

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ի հետ հետզնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված էին ամորտիզացված արժեքով չափվող՝ 6,663,688 հազար դրամ գումարով արժեթղթերը (2022թ. դեկտեմբերի 31՝ գրո), իսկ իրական արժեքը այդ արժեթղթերի կազմում էր 8,279,870 հազ. դրամ 2023 թ. դեկտեմբերի 31 դրությամբ (2022 թ. դեկտեմբերի 31՝ գրո): Տես Ծան. 15:

(հազար ՀՀ դրամ)

23. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

	2023 թ.	2022 թ.
Պարտքային արժեթղթեր՝ թողարկված ԱՄՆ դոլարով	13,483,659	10,945,211
Պարտքային արժեթղթեր՝ թողարկված ՀՀ դրամով	2,023,192	1,950,524
	15,506,851	12,895,735

2023թ. ընթացքում խմբի դուստր ընկերություն Այրի Բանկը թողարկել է 13,000 հազար ԱՄՆ դոլար անվանական արժեթղծ պարտատոմսեր (2022թ.՝ 15,585 հազար ԱՄՆ դոլար և 1,928,880 հազար դրամ անվանական արժեթղծ)։ Թողարկված պարտքային արժեթղթերի մնացորդը 2023 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացնում է 2021-2023 թթ. թողարկումներ (2022 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2021-2022թթ.)

(ա) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

	2023 թ.	2022 թ.
Մնացորդ առ 1 հունվարի	12,895,735	13,337,577
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ		
Մուտքեր թողարկված պարտքային արժեթղթերից	6,208,154	8,769,181
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի մարում	(3,982,629)	(6,646,600)
Ընդամենը ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ	2,225,525	2,122,581
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների ազդեցությունը	392,467	(2,566,308)
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս	672,885	677,821
Վճարված տոկոսներ (դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից)	(679,761)	(675,936)
Մնացորդ առ 31 դեկտեմբերի	15,506,851	12,895,735

24. Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ

	2023 թ.	2022 թ.
Ընթացիկ հաշիվներ և ցպահանջ ավանդներ		
- Ֆիզիկական անձիք	74,648,137	70,415,861
- Իրավաբանական անձիք	83,475,720	74,617,019
Ժամկետային ավանդներ		
- Ֆիզիկական անձիք	41,138,971	35,318,841
- Իրավաբանական անձիք	8,340,237	7,932,249
	207,603,065	188,283,970

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խմբում պահվող հաճախորդների ավանդների 7,710,328 հազար դրամ գումարով մնացորդները (2022թ.՝ 9,656,156 հազար դրամ) ծառայում են որպես գրավ հաճախորդներին տրված վարկերի և խմբի կողմից տրամադրված երաշխավորությունների համար։

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբն ունի մեկ հաճախորդ (2022թ.՝ մեկ հաճախորդ), որի մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը և կազմում են 26,716,497 հազար դրամ (2022թ.՝ 28,167,765 հազար դրամ)։

(հազար ՀՀ դրամ)

25. Այլ պարտավորություններ

	2023 թ.	2022 թ.
Պարտքեր վճարահաշվարկային գործառնությունների գծով	3,370,417	-
Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ	3,015,851	2,107,171
Պարտքեր հաճախորդներին էլեկտրոնային փողի գծով	2,067,195	-
Ստացված կանխավճարներ վճարահաշվարկային գործառնությունների իրականացման համար	1,551,254	-
Այլ չհաշվանցված գործարքներ	985,565	126,463
Վճարային համակարգերին վճարվելիք գումարներ	437,760	416,554
Վճարվելիք շահաբաժիններ	37,938	-
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	1,315,780	857,367
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	12,781,760	3,507,555
Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	949,611	416,422
Վճարվելիք հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	266,532	190,017
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	1,216,143	606,439
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	13,997,903	4,113,994

Պարտքեր հաճախորդներին էլեկտրոնային փողի գծով

Էլեկտրոնային փողի գծով հաճախորդներին պարտքերը ներկայացնում են Իդրամ վճարային համակարգում հաճախորդների միջոցները իրենց էլեկտրոնային դրամապանակների վրա: Այդ դրամապանակներում մեկ միավորը հավասար է մեկ հայկական դրամի: Այս պարտքերը առաջանում են այն ժամանակ, երբ հաճախորդները լիցքավորում են իրենց էլեկտրոնային դրամապանակները և մարվում են, երբ դրամապանակների սեփականատերերը փոխանցումներ կամ վճարումներ են կատարում: Էլեկտրոնային փողի գծով հաճախորդներին պարտքերը կարճաժամկետ ֆինանսական պարտավորություններ են, քանի որ հաճախորդները կարող են ցանկացած պահի միջոցներ հանել էլեկտրոնային դրամապանակներից՝ առանց նախնական հաստատման կամ այլ սահմանափակումների: Հաճախորդները չեն կարող կանխիկացնել իրենց միջոցները էլեկտրոնային դրամապանակներից, սակայն դրանք կարող են փոխանցվել այլ բանկային քարտերի: Դրամական միջոցների այն սահմանաչափը, որը մեկ հաճախորդը կարող է ցանկացած ժամանակ պահել էլեկտրոնային դրամապանակում, կազմում է 1,000 հազար ՀՀ դրամ

26. Բաժնետիրական կապիտալ և պահուստներ

(ա) Թողարկված կապիտալ և Էմիսիոն եկամուտ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի հայտարարված, թողարկված և շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 10,000 սովորական բաժնետոմսերից (2022թ.՝ 679,437): Բոլոր բաժնետոմսերի անվանական արժեքը կազմում է 100 դրամ (2022թ.՝ 50,000 դրամ):

Ստորև ներկայացված է բաժնետիրական կապիտալի շարժը 2023 և 2022 թվականների համար:

	Սովորական բաժնետոմսերի քանակ	1 բաժնետոմսի անվանական արժեք (հազար ՀՀ դրամ)	Ընդամենը
Առ 1 հունվարի 2022թ.	679,437	50	33,971,850
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	679,437	50	33,971,850
<i>Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում</i>			
Այրի Բանկ ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի 33.5% - ի ենթադրյալ թողարկումը, որը փոխանցվել է որպես ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման համար հատուցում (Ծան. 33)	227,611	50	11,380,570
<i>Խմբի վերակազմավորում</i>			
Այրի Բանկ ՓԲԸ-ի առկա և ենթադրյալ բաժնետիրական կապիտալի դուրսհանում	(907,048)	50	(45,352,420)
Այրի Գրուփ ՓԲԸ-ի ձևավորումը որպես Խմբի նոր մայր ընկերություն	10,000	0.1	1,000
Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	10,000	0.1	1,000

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Բաժնետիրական կապիտալ և պահուստներ (շարունակություն)

(ա) Թողարկված կապիտալ և Էմիսիոն Եկամուտ (շարունակություն)

Խմբի Ղեկավարությունը, կիրառելով Եական դատողություն, եզրակացրել է, որ Խմբի ձևավորումը և Դիջիթալ Հոլդինգս Լիմիթեդի (Իրրամ ՍՊԸ-ի մայր ընկերություն) և Այրի Բանկ ՓԲԸ-ի ձեռքբերումը ներկայացնում են հետադարձ ձեռքբերում, որը հաշվառվում է համաձայն ՖՀՄՍ 3-ի, որպես Այրի Գրուփ ՓԲԸ-ի (իրավական առումով ձեռք բերողը) և Դիջիթալ Հոլդինգս Լիմիթեդի ձեռքբերում Այրի Բանկ ՓԲԸ-ի (ձեռք բերողը հաշվապահական տեսանկյունից, որի շարունակությունն են կազմում Խմբի 2023 թ.-ի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները) կողմից: Զանի որ այս ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման հաշվապահական վարձատրություն էր հանդիսանում Այրի Բանկ ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի 33.5%-ը (227,611 բաժնետոմս՝ 11,380,570 հազար ՀՀ դրամ ընդհանուր անվանական արժեքով) 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլվել է բաժնետոմսերի համապատասխան ենթադրյալ թողարկումը: Ենթադրյալ թողարկված բաժնետոմսերի իրական արժեքի (12,507,786 հազար ՀՀ դրամ) և դրանց անվանական արժեքի տարբերությունը ճանաչվել է որպես Էմիսիոն Եկամուտ: Տես Ծան. 33:

Հետադարձ ձեռքբերմանը հաջորդիվ Խմբի իրավական առումով մայր ընկերություն է դարձել Այրի Գրուփ ՓԲԸ-ն: Համապատասխանաբար, բաժնետիրական կապիտալը համապատասխանեցվել է Այրի Գրուփ ՓԲԸ-ի բաժնետիրական կապիտալին՝ կազմելով 10,000 բաժնետոմս՝ մեկ բաժնետոմսի համար 0.1 հազար ՀՀ դրամ անվանական արժեքով և 1,000 հազար ՀՀ դրամ հանրազումարով, որը ներդրվել է դրամական միջոցներով: Այրի Բանկ ՓԲԸ-ի ընդհանուր բաժնետիրական կապիտալի և Էմիսիոն Եկամտի՝ Խմբի իրավական առումով մայր ընկերության փոփոխություններից առաջ և հետո գումարների միջև տարբերությունը ճանաչվել է չբաշխված շահույթում 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա՝ սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունում:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հայտարարված, թողարկված և շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետիրական կապիտալը և Էմիսիոն Եկամուտը հանդիսանում են Այրի Բանկի բաժնետիրական կապիտալը և Էմիսիոն Եկամուտը, որոնք ներկայացված են որպես համեմատական տեղեկատվություն սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում: Որպես համեմատական տեղեկատվություն ներկայացված կապիտալի այլ բաղադրիչները նույնպես հանդիսանում են Այրի Բանկի կապիտալի բաղադրիչները 2022 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Խմբի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս - մեկ ձայն սկզբունքով:

(բ) Պահուստների բնույթը և նպատակը

Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ

Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստը ներառում է իրական արժեքի կուտակային զուտ փոփոխությունը՝ մինչև ակտիվների ապաճանաչումը կամ արժեզրկումը:

(գ) Շահաբաժիններ

Վճարման ենթակա շահաբաժինները սահմանափակվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված Խմբի առավելագույն չբաշխված շահույթի չափով: Նախքան Խմբի ձևավորումը՝ 2023 թվականին Բանկի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովը որոշել է նախորդ տարիների չբաշխված շահույթից Բանկի բաժնետերերին վճարել 7,837,500 հազար դրամի շահաբաժիններ՝ մեկ բաժնետոմսի դիմաց 11.5 հազար դրամ շահաբաժինով:

27. Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարումն Եական դեր է խաղում Խմբի ռազմավարական և գործառնական նպատակներին հասնելու գործում: Խմբի ռիսկերի կառավարման վերջնական նպատակն է ապահովել մի շարք Եական ռիսկերի հայտնաբերումը և ժամանակին մեղմումը: Խմբի ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է մի քանի մակարդակներով և Խմբի բաղադրիչների համար տարբեր դերեր ենթադրելով: Այրի Գրուփ ՓԲԸ-ն, լինելով հոլդինգային ընկերություն, կենտրոնացնում է իր ռիսկերի կառավարումն՝ ապահովելով, որ միջոցները պատշաճ բաշխվեն Խմբում տարբեր ներդրումների միջոցով՝ դրանցից առավելագույն արդյունք և ռիսկերի դիվերսիֆիկացման անհրաժեշտ մակարդակ ապահովելու համար: Այրի Գրուփը ոչ միայն վերահսկում է ներդրումները նոր պրոդուկտներում կամ այլ ներդրումներում Խմբի ներսում, այլ ունի ընդլայնման ծրագրեր Խմբից դուրս՝ արագ զարգացող և շահավետ ներդրումային նախագծերում ներդրումների միջոցով: Զանի որ Խումբը համարվում է Այրի Բանկի շարունակությունը, Ղեկավարությունը նպատակահարմար է համարում հիմնվել Այրի Բանկի ռիսկերի կառավարման նույն քաղաքականությունների վրա: Այրի Բանկը, լինելով Խմբի ձևավորման միջոցով առաջացած ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման ձեռք բերողը և Խմբի ներսում հիմնական բաղադրիչը, վճռորոշ դեր է խաղում Խմբի ռիսկերի կառավարման ընդհանուր ընթացակարգերում և քաղաքականության կիրառման մեջ:

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(ա) Ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն և ընթացակարգեր

Ռիսկերի կառավարումը հիմնարար նշանակություն ունի ֆինանսական ոլորտում գործող հաստատությունների գործունեության համար և կազմում է իմբի գործառնությունների կենսական տարրը: Ֆինանսական ռիսկը, շուկայական ռիսկը, վարկային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, գործառնական և իրավական ռիսկերը և համբավը վտանգող ռիսկն այն հիմնական (նշանակալի) ռիսկերն են, որոնց ենթարկվում է խումբը:

Ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է խումբը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափերը և հսկողության մեխանիզմները, անընդհատ վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների, առաջարկվող պրոդուկտների և ծառայությունների փոփոխությունները և հայտնվող լավագույն պրակտիկան արտացոլելու նպատակով: Խմբի դուստր ընկերությունները մշակել է նշանակալի ռիսկերի և կապիտալի մասին հաշվետվությունների ներկայացման համակարգ:

Այրի Բանկի Խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման համակարգի աշխատանքի, առանցքային ռիսկերի կառավարման գործընթացի հսկողության, ռիսկերի կառավարման քաղաքականության ու ընթացակարգերի վերանայման և խոշոր գործարքների հաստատման համար բանկում:

Այրի Բանկի վարչությունը պատասխանատու է ռիսկերի մեղմացմանն ուղղված միջոցառումների հսկողության և իրականացման ու ռիսկերի համար սահմանված սահմանաչափերում Բանկի գործունեության իրականացումն ապահովելու համար: Այրի Բանկի ռիսկերի կառավարման տնօրինության ղեկավարը պատասխանատու է ռիսկերի ընդհանուր կառավարման և սահմանված պահանջների հետ համապատասխանության ապահովման, ինչպես նաև ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերի բացահայտման, չափման, կառավարման և ներկայացման ընդհանուր սկզբունքների ու մեթոդների կիրառման համար: Նա հաշվետու է ուղղակիորեն Վարչության նախագահին և անուղղակիորեն՝ Բանկի Խորհրդին: Ռիսկերի կառավարման տնօրինությունը չի ենթարկվում և հաշվետու չէ համապատասխան ռիսկերն ընդունող բաժիններին:

Այրի Բանկում պարտքային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերը թե՛ պորտֆելի և թե՛ առանձին գործառնությունների մակարդակով կառավարվում ու վերահսկվում են Վարկային կոմիտեների համակարգի միջոցով և Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման կոմիտեի (ԱՊԿԿ) կողմից: Որոշումների կայացմանը գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով՝ Բանկը ստեղծել է վարկային կոմիտեների հիերարխիա՝ կախված ռիսկին ենթարկվածության տեսակից և չափից:

Ռիսկի թե՛ արտաքին և թե՛ ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են կազմակերպության ներսում: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում ռիսկի բոլոր գործոնների բացահայտմանը և ռիսկերի մեղմացմանն ուղղված ընթացիկ միջոցառումների նպատակահարմարության որոշմանը: Բացի պարտքային և շուկայական ռիսկերի ստանդարտ վերլուծություն իրականացնելուց, Այրի Բանկի ռիսկերի կառավարման տնօրինությունը վերահսկում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերը, կազմակերպելով կանոնավոր հանդիպումներ գործառնական բաժինների հետ՝ նրանց գործունեության համապատասխան ոլորտների հետ կապված մասնագիտական դատողություններ ստանալու համար:

Բանկի ներքին փաստաթղթերի համաձայն՝ Ռիսկերի կառավարման տնօրինությունը և ներքին աուդիտի ծառայությունը հաճախ պատրաստում են Բանկի նշանակալի ռիսկերի կառավարման անորոշարձող հաշվետվություններ: Հաշվետվությունները ներառում են դիտարկումներ Բանկի ընթացակարգերի և մեթոդաբանության արդյունավետության գնահատման վերաբերյալ և առաջարկություններ դրանց բարելավման ուղղությամբ:

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի ուսումնասիրություն

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ֆինանսական ռիսկերին խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ:

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկը խմբի ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ հաճախորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները: Խմբի դուստր ընկերություններում գործում են վարկային ռիսկին ենթարկվածությունը կառավարող քաղաքականություն և ընթացակարգեր (թե՛ ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և թե՛ չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների համար), ներառյալ պորտֆելի գծով ռիսկի կենտրոնացումը սահմանափակելու վերաբերյալ ուղեցույցները և Վարկային կոմիտեի ստեղծումը՝ վարկային ռիսկն ակտիվորեն վերահսկելու նպատակով: Պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Վարչության կողմից:

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի ուսումնասիրություն (շարունակություն)

Այդի Բանկի վարկային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը սահմանում է՝

- ▶ վարկի դիմումների ուսումնասիրման և հաստատման ընթացակարգերը,
- ▶ վարկառուների (իրավաբանական անձանց և անհատների) վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- ▶ պայմանագրային կողմերի, թողարկողների և ապահովագրական ընկերությունների վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- ▶ գրավի գնահատման մեթոդաբանությունը,
- ▶ վարկերի փաստաթղթավորման պահանջները,
- ▶ վարկերի և այլ գործիքների, որոնց գծով առկա է վարկային ռիսկ, շարունակական հսկողության ընթացակարգերը:

Այդի Բանկի իրավաբանական անձանց վարկի դիմումները պատրաստվում են հաճախորդների հետ աշխատող համապատասխան մենեջերների կողմից և փոխանցվում են Կորպորատիվ վարկավորման վարչություն, որը պատասխանատու է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պորտֆելի համար: Վերլուծական հաշվետվությունները հիմնված են հաճախորդի գործունեության և ֆինանսական արդյունքների կառուցվածքային վերլուծության վրա: Այնուհետև, վարկի դիմումը և հաշվետվությունն անցնում են անկախ ուսումնասիրություն Ռիսկերի կառավարման տնօրինության կողմից, որը տալիս է երկրորդ եզրակացությունը՝ ստուգելով համապատասխանությունը վարկային քաղաքականության պահանջներին: Վարկային կոմիտեն ուսումնասիրում է վարկի դիմումը՝ Կորպորատիվ վարկավորման վարչության և Ռիսկերի կառավարման տնօրինության կողմից ներկայացված նյութերի հիման վրա: Նախքան Վարկային կոմիտեի վերջնական հաստատումը, առանձին գործարքներն ուսումնասիրվում են նաև Բանկի իրավաբանական, անվտանգության ծառայության, ֆինանսական բաժինների կողմից՝ կախված առանձին ռիսկերից:

Բանկը շարունակաբար վերահսկում է վարկային ռիսկին ենթարկվող առանձին գործիքների կատարողականը և կանոնավոր կերպով վերագնահատում է իր հաճախորդների վճարունակությունը: Ուսումնասիրությունն իրականացվում է հաճախորդի ամենավերջին ֆինանսական հաշվետվությունների և վարկառու կողմից տրամադրված կամ Բանկի կողմից այլ կերպ ձեռք բերված տեղեկատվության հիման վրա: Անհատների վարկային դիմումներն ուսումնասիրվում են Անհատների վարկավորման վարչության կողմից՝ կամ կիրառելով ավտոմատացված համակարգ գնահատման մոդելների օգտագործմամբ, կամ Ռիսկերի կառավարման տնօրինության միջոցով: Բացի առանձին վարկերի վերլուծությունից, Ռիսկերի կառավարման տնօրինությունը վարկային պորտֆելը գնահատում է պարտքային ռիսկի կենտրոնացվածության և շուկայական ռիսկերի տեսանկյունից:

Վարկային ռիսկ. Ակնկալվող վարկային կորուստների գումարները

Արժեզրկման գնահատման համար օգտագործվող ելակետային տվյալներ, ենթադրություններ և մեթոդներ

Տես հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը Ծան.4(է) կետում:

Վարկային ռիսկի նշանակալի աճ

Որոշելու համար, արդյոք ֆինանսական գործիքի գծով պարտագանցման ռիսկը նշանակալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից ի վեր, Խումբը դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորվող տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները, ինչպես նաև Խմբի անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի, վարկային որակի փորձագետների գնահատման և ապագայամետ տեղեկատվության վրա հիմնված վերլուծությունը:

Գնահատման նպատակն է պարզել, արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ՝ համեմատելով հետևյալ ցուցանիշները.

- ▶ պարտագանցման տեղի ունենալու հավանականությունն ամբողջ ժամկետի մնացած մասի ընթացքում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ,
- ▶ պարտագանցման տեղի ունենալու հավանականությունն ամբողջ ժամկետի մնացած մասի ընթացքում ժամանակի տվյալ պահի համար, որը գնահատվել է պարտքային ռիսկին ենթարկվող գործիքի սկզբնական ճանաչման պահին (ճշգրտված վաղաժամ մարումների ակնկալիքների փոփոխությունների մասով՝ կիրառելի լինելու դեպքում):

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի ուսումնասիրություն (շարունակություն)

Խումբն օգտագործում է երեք չափանիշ, որոշելու համար, արդյոք տեղի է ունեցել վարկային ռիսկի նշանակալի աճ.

- ▶ քանակական թեստ՝ հիմք ընդունելով պարտագանցման տեղի ունենալու հավանականության փոփոխությունները,
- ▶ որակական ցուցանիշներ և
- ▶ ժամկետանցության 30-օրյա սահմանափակիչ:

Խմբի վարկառուների ենթարկվածությունը վարկային ռիսկին կանոնավոր կերպով հսկվում է, որի արդյունքում կարող է ի հայտ գալ պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի հայտանիշ: Հսկողության համար որպես կանոն օգտագործվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

Ենթարկվածությունը վարկային ռիսկին (իրավաբանական անձանց տրված վարկեր)	Ենթարկվածությունը վարկային ռիսկին (իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր)
<ul style="list-style-type: none"> - Հաճախորդի փաստաթղթերի, օրինակ՝ առևտրի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվությունների, կառավարչական հաշվետվությունների, բյուջեների և կանխատեսումների պարբերական ուսումնասիրության ընթացքում ձեռք բերված տեղեկատվությունը: Ցուցանիշները, որոնց հատուկ ուշադրություն է դարձվում, ներառում են՝ համախառն շահույթի մարժաները, ֆինանսական լծակավորման ցուցանիշները, պարտքի սպասարկման գործակիցը, համապատասխանությունը կովենանտներին, կառավարման որակը, վերադաս դեկավար անձնակազմի փոփոխությունները: - Վարկանիշային գործակալությունների, մամուլի հոդվածների տվյալները, արտաքին վարկանիշերի փոփոխությունների մասին տեղեկատվությունը: - Պարտատոմսերի գնանշված գները և պարտքի պարտագանցման սվոփերի գները վարկառուի համար՝ առկայության դեպքում: - Վակառուի քաղաքական, օրենսդրական և տեխնոլոգիական միջավայրի կամ նրա գործունեության փաստացի և ակնկալվող նշանակալի փոփոխությունները: 	<ul style="list-style-type: none"> - Վճարումների մասին տեղեկատվությունը, ներառյալ ժամկետանցության կարգավիճակի, մարումների փոփոխականության մասին տեղեկատվությունը: - Տրամադրված սահմանաչափի օգտագործումը, - Վարկային պայմանագրի պայմանների վերանայման դիմումը և դիմումի բավարարումը: - Առևտրային, ֆինանսական և տնտեսական պայմանների առկա և կանխատեսվող փոփոխությունները:

Պարտագանցման տեղի ունենալու հավանականության ժամկետային կառուցվածքի ստեղծում

Շուկայում ցուցանիշների մոտեցում

Խումբն անհատական հիմունքով գնահատում է 500,000 հազար դրամը գերազանցող չմարված հաշվեկշռային և արտահաշվեկշռային մնացորդով վարկերը:

Խումբը դիտարկում է միջազգային վարկանիշային գործակալությունների տեղեկատվությունն անհատական հիմունքով գնահատվող վարկերի հետ կապված պարտագանցման տեղի ունենալու հավանականությունը գնահատելու համար, սահմանում է պարտագանցման տեղի ունենալու հավանականության նվազագույն չափը, որը հավասար է այն երկրի կորպորատիվ վարկանիշին, որտեղ իր գործունեությունն է իրականացնում փոխառուն:

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի ուսումնասիրություն (շարունակություն)

Խմբային հիմունքով գնահատվող

Ժամկետանց օրերն օգտագործվում են որպես հիմնական ելակետային տվյալներ խմբային հիմունքով գնահատվող ֆինանսական գործիքների գծով պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության ժամկետային կառուցվածքը ստեղծելիս անցումային մատրիցների Մարկովի մոդելում: Անցումային մատրիցները կառուցվում են նախորդ 36 ամիսների տվյալների հիման վրա:

Անհատապես գնահատված - Պարտազանցման դեպքում առաջացող կորուստ

Անհատական հիմունքով գնահատվող գրավով ապահովված վարկերի պարտազանցման դեպքում առաջացող կորուստը գնահատելու համար կիրառվում են հետևյալ ենթադրությունները.

- ▶ անշարժ գույք հանդիսացող գրավի արժեքը նվազեցվում է 20%-40%-ով
- ▶ գրավի իրացման ժամկետը գնահատվում է 12-36 ամիս՝ կախված գրավի տեսակից, աշխարհագրական տարածաշրջանից և այլն:

Խմբային հիմունքով գնահատվող գրավով չապահովված վարկերի համար պարտազանցման դեպքում առաջացող կորուստը հաշվարկվում է անցյալ ժամանակաշրջանների վերականգնման դրույքների (պարտազանցումից հետո ստացված դրամական հոսքեր) վիճակային վերլուծության հիման վրա: Անցյալ ժամանակաշրջանների վերականգնման դրույքները գեղչվում են վերականգնման ամսաթվից մինչև հաշվետու ամսաթիվը: Պարտազանցման դեպքում առաջացող կորուստը գնահատելու համար օգտագործվում է հինգ տարվա պատմական տվյալները:

Ապագայամետ տեղեկատվության ներառում

Ապագայամետ տեղեկատվությունը ներառվում է, երբ գնահատում է, արդյոք տեղի է ունեցել գործիքի պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր և երբ չափում է ակնկալվող վարկային կորուստները: Ապագայամետ տեղեկատվությունը գնահատելիս հունվել օգտագործում է փորձագետների դատողությունները:

Խումբը վերլուծել և որոշակիացրել է ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պորտֆելների վարկային կորուստների հիմնական մակրոտնտեսական գործոնները: Օգտագործելով պատմական տվյալների վերլուծությունը, Խումբը գնահատել է մակրոտնտեսական փոփոխականների և ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պորտֆելների պարտազանցման դրույքների միջև փոխհարաբերությունները: Վերլուծության արդյունքում Խումբը ՀՆԱ-ի իրական աճի տեմպը կիրառում է որպես ապագայամետ տեղեկատվություն ներառման հիմնական գործոն: Մակրոտնտեսական տվյալների կանխատեսումները Խումբը ստանում է երրորդ կողմից:

Խումբը կիրառում է հավանականությամբ կշռված մոտեցում ակնկալվող վարկային կորուստների հաշվարկի համար՝ դիտարկելով հնարավոր արդյունքների երեք սցենար օգտագործելով իրական ՀՆԱ աճի տեմպը որպես գլխավոր մակրոտնտեսական ցուցանիշ:

Վարկային ռիսկի նշանակալի աճի որոշում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գնահատում է, արդյոք տեղի է ունեցել վարկային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր: Վարկային ռիսկի աճի նշանակալի լինելը որոշելիս դիտարկվում են ֆինանսական գործիքի և վարկառուի բնութագրերը և աշխարհագրական տարածաշրջանը: Նշանակալիության չափանիշները տարբեր են փոխատվության տարբեր տեսակների, մասնավորապես, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրվող փոխատվությունների համար:

Սկզբնական ճանաչումից ի վեր վարկային ռիսկի աճը կարող է համարվել նշանակալի նաև այն դեպքերում, երբ դրա այդ մասին են վկայում Խմբի վարկային ռիսկի կառավարման գործընթացների հետ կապված որակական ցուցանիշները, որոնք այլ պարագայում կարող են ժամանակին ամբողջական առումով չարտացոլվել քանակական վերլուծության շրջանակում: Սա վերաբերում է վարկային ռիսկին ենթարկվող այն գործիքներին, որոնք բավարարում են բարձրացված ռիսկի որոշ չափանիշներին, որոնցից է հատուկ ուշադրության ցանկում ներառվելը: Նման որակական գործոնները հիմնված են փորձագետների դատողությունների և անցյալ ժամանակաշրջանների համապատասխան փորձի վրա:

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի ուսումնասիրություն (շարունակություն)

Խումբը վարկային ռիսկի նշանակալի աճի մասին վկայող սահմանափակիչ է համարում ակտիվի ավելի քան 30 օր ժամկետանցությունը հաճախորդներին տրված վարկերի համար և 1 օր ժամկետանցությունը՝ բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերի և փոխատվությունների և ներդրումային արժեթղթերի համար: Ժամկետանց օրերի քանակը որոշվում է հաշվելով օրերն այն առաջին օրվանից, երբ վճարումն ամբողջությամբ չի ստացվել: Վճարում կատարելու ամսաթվերը որոշվում են առանց հաշվի առնելու արտոնյալ ժամանակահատվածը, որը կարող է տրամադրվել վարկառուին:

Որպես ընդհանուր ցուցանիշ համարվում է, որ տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկին ենթարկվող գործիքի պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր, եթե իմբի քանակական մոդելների հիման վրա որոշվում է, որ ֆինանսական գործիքի մնացած ժամկետի համար պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունն աճել է ավելի քան 64%-ով:

Եթե գոյություն ունի վկայություն, որ այլևս չկա վարկային ռիսկի նշանակալի աճ ի համեմատություն սկզբնական ճանաչման, գործիքի գծով կորստի պահուստը կրկին չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող վարկային կորուստների չափով: Վարկային ռիսկի աճի որոշ որակական ցուցանիշներ, այդ թվում՝ վերանայված պայմանների խախտումը, կարող են վկայել պարտազանցման ռիսկի աճի մասին, որը պահպանվում է, նույնիսկ երբ ցուցանիշն ինքնին դադարում է գոյություն ունենալ: Նման դեպքերում Խումբը սահմանում է երեք ամիս ժամկետով փորձաշրջան, որի ընթացքում ֆինանսական ակտիվի գծով վճարումները պետք է կատարվեն ժամանակին և սահմանված չափով՝ ապացուցելու համար, որ պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն նվազել է: Վարկի պայմանագրային պայմանների փոփոխության դեպքում ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստների ճանաչման չափանիշների այլևս բավարարված չլինելու ապացույց կարող է հանդիսանալ արդիական տեղեկատվությունը, որ առկա է վճարումները ժամանակին կատարելու պատմություն՝ փոփոխված պայմանագրային պայմաններին համապատասխան:

Պարտազանցության սահմանում

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտազանցում, եթե՝

- ▶ հավանական չէ, որ վարկառուն ամբողջությամբ կկատարի իմբի նկատմամբ ստանձնած իր վարկային պարտավորությունները, եթե Խումբը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (առկայության դեպքում),
- ▶ իմբի նկատմամբ վարկառուի նշանակալի վարկային պարտավորություններից որևէ մեկն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է հաճախորդներին տրված վարկերի համար և ավելի քան 30 օր՝ բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերի և փոխատվությունների և ներդրումային արժեթղթերի համար: Օվերդրաֆտները ժամկետանց են համարվում այն օրվանից, երբ հաճախորդը խախտում է սահմանված սահմանաչափը կամ երբ հաճախորդին առաջարկվում է այնպիսի սահմանաչափ, որը ցածր է ընթացիկ չմարված գումարից, կամ
- ▶ հավանական է դառնում, որ ակտիվի պայմանները կվերանայվեն վարկառուի մնանկության արդյունքում՝ վարկային պարտավորությունները կատարելու վարկառուի անկարողության պատճառով:

Վարկառուի հետ կապված պարտազանցման տեղի ունենալը գնահատելիս՝ Խումբը դիտարկում է հետևյալը՝

- ▶ որակական ցուցանիշները, օրինակ՝ կովենանտների խախտումը,
- ▶ քանակական ցուցանիշները, օրինակ՝ նույն թողարկողի կողմից իմբի նկատմամբ այլ պարտավորության ժամկետանց կարգավիճակը և չկատարումը և
- ▶ իմբի ներսում մշակված և արտաքին աղբյուրներից ստացված տվյալները:

Ելակետային տվյալները, որոնք օգտագործվում են ֆինանսական գործիքի գծով պարտազանցման տեղի ունենալը գնահատելու համար, և դրանց նշանակալիությունը կարող են փոփոխվել ժամանակի ընթացքում՝ հանգամանքների փոփոխություններն արտացոլելու համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի ուսումնասիրություն (շարունակություն)

Վերափոխված ֆինանսական ակտիվներ

Վարկի պայմանագրային պայմանները կարող են վերափոխվել մի շարք պատճառներից ելնելով, ներառյալ շուկայական պայմանների փոփոխությունը, հաճախորդների պահպանումը և այլ գործոնները, որոնք կապված չեն հաճախորդի վճարունակության ներկայիս կամ հնարավոր վատթարացման հետ: Գոյություն ունեցող վարկը, որի պայմանները վերափոխվել են, կարող է ապաճանաչվել, և վերաբանակցված վարկը կարող է ճանաչվել որպես նոր վարկ իրական արժեքով` Ծան. 4(Է) կետում ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համաձայն:

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերափոխվում են, և վերափոխումը չի հանգեցնում ապաճանաչման, որոշելու համար, թե արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, համեմատվում են`

- ▶ պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունը ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ` ելնելով փոփոխված պայմաններից,
- ▶ պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունը ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում, որը գնահատվում է սկզբնական ճանաչման պահին առկա տվյալների և սկզբնական պայմանագրային պայմանների հիման վրա:

Եթե վերափոխումը հանգեցնում է ապաճանաչման, ճանաչվում է նոր վարկ և դասվում 1-ին փուլին (ենթադրելով, որ այն պարտքային առումով արժեզրկված չէ այդ պահին):

Խումբը վերաբանակցում է ֆինանսական դժվարություններ ունեցող հաճախորդների վարկերի պայմանները (վարկային պայմանագրի պայմանների վերանայում)` նպատակ ունենալով առավելագույնի հասցնել պարտքի վերադարձման հնարավորությունները և նվազագույնի հասցնել պարտազանցման ռիսկը: Վարկային պայմանագրի պայմանների վերանայման քաղաքականության համաձայն` վարկի պայմանները վերանայվում են ընտրանքային կարգով, եթե փոխառուն ներկա պահին չի կատարել պարտքի գծով իր պարտականությունները կամ գոյություն ունի պարտազանցման մեծ ռիսկ, եթե գոյություն ունի վկայություն, որ փոխառուն ձեռնարկել է բոլոր ողջամիտ քայլերը մարումները սկզբնական պայմանագրային պայմանների համաձայն կատարելու համար և ակնկալվում է, որ կկարողանա կատարել իր պարտականությունները վերանայված պայմաններով:

Պայմանների վերանայումը սովորաբար ներառում է մարման ժամկետի երկարաձգումը, տոկոսների վճարման ժամկետների փոփոխությունը և կովենանտների պայմանների փոփոխությունը: Վարկային պայմանագրի պայմանների վերանայման քաղաքականությունը գործում է թե՛ ֆիզիկական և թե՛ իրավաբանական անձանց տրված վարկերի համար:

Վարկային պայմանագրի պայմանների վերանայման խմբի քաղաքականության շրջանակում վերափոխված ֆինանսական ակտիվների համար պարտազանցման հավանականության գնահատումն արտացոլում է այն հանգամանքը, թե արդյոք փոփոխությունը բարելավել է կամ վերականգնել է տոկոսները և մայր գումարը հավաքագրելու խմբի կարողությունը, ինչպես նաև վարկային պայմանագրերի պայմանների նման վերանայումների խմբի անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը: Այս գործընթացի շրջանակում խումբը գնահատում է փոխառուի կողմից մարումները ժամանակին կատարելու հնարավորությունը պայմանագրի պայմանների փոփոխության դեպքում և դիտարկում է տարբեր վարքագծային ցուցանիշներ:

Ընդհանուր առմամբ, վարկային պայմանագրի պայմանների վերանայումն իրենից ներկայացնում է պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի որակական ցուցանիշ, և պայմանների վերանայման ակնկալիքը կարող է հանդես գալ որպես պարտքային առումով արժեզրկման վկայություն (տես Ծան. 4(Է)): Անհրաժեշտ է, որ հաճախորդը հետևողականորեն ցուցադրի պարտաճանաչ վճարման վարքագիծ վեց ամսվա ընթացքում, մինչև որ վարկն այլևս չհամարվի պարտքային առումով արժեզրկված/վարկի հետ կապված այլևս չարձանագրվի պարտազանցում, կամ մինչև որ չհամարվի, որ պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունն այնքան է նվազել, որ կորստի պահուստը կարող է կրկին չափվել 12-ամսյա ակնկալվող վարկային կորուստներին հավասար գումարով:

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**(բ) Ֆինանսական ռիսկերի ուսումնասիրություն (շարունակություն)***Ակնկալվող վարկային կորուստների չափում*

Ակնկալվող վարկային կորուստները չափելիս որպես առանցքային ելակետային տվյալներ հանդես են գալիս հետևյալ փոփոխականների ժամկետային կառուցվածքները.

- ▶ պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունը,
- ▶ կորուստը պարտազանցման դեպքում,
- ▶ պարտքի գումարը պարտազանցման պահին:

1-ին փուլի գործիքների գծով ակնկալվող վարկային կորուստները հաշվարկվում են բազմապատկելով 12-ամսյա պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունը պարտազանցման դեպքում առաջացող կորստի գումարով և պարտքի գումարով պարտազանցման պահին: Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող վարկային կորուստները հաշվարկվում են բազմապատկելով ամբողջ ժամկետի համար պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունը պարտազանցման դեպքում առաջացող կորստի գումարով և պարտքի գումարով պարտազանցման պահին:

Պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության գնահատման մեթոդաբանությունը ներկայացված է վերը՝ «Պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության ժամկետային կառուցվածքի ստեղծում» բաժնում:

Պարտքի գումարը պարտազանցման պահին իրենից ներկայացնում է պարտքի ակնկալվող գումարը պարտազանցման դեպքում: Խումբը պարտազանցման պահին պարտքի գումարը հաշվարկում է հիմք ընդունելով պայմանագրային կողմի պարտքի ընթացիկ գումարը և պայմանագրով թույլատրվող և մաշվածության արդյունքում այդ գումարի հնարավոր փոփոխությունները: Ֆինանսական ակտիվի համար պարտքի գումարը պարտազանցման պահին իրենից ներկայացնում է վերջինիս համախառն հաշվեկշռային արժեքը պարտազանցման պահին: Փոխատվության հանձնառությունների համար պարտքի գումարը պարտազանցման պահին իրենից ներկայացնում է հնարավոր ապագա գումարները, որոնք կարող են օգտագործվել պայմանագրի շրջանակում, որոնք գնահատվում են անցյալ ժամանակաշրջանների դիտարկումների և ապագայամետ տեղեկատվության հիման վրա: Ֆինանսական երաշխավորությունների համար պարտքի գումարը պարտազանցման պահին իրենից ներկայացնում է վճարման ենթակա գումարը ֆինանսական երաշխավորության կատարման պահին:

Ինչպես նշված է վերը և պայմանով, որ 1-ին փուլի ֆինանսական ակտիվների համար առավելագույնս կօգտագործվի պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության 12-ամսյա ցուցանիշը, Խումբը ակնկալվող վարկային կորուստները չափում է հաշվի առնելով պարտազանցման ռիսկն այն առավելագույն պայմանագրային ժամանակահատվածում (ներառյալ վարկառուի երկարաձգման բոլոր հնարավորությունները), որի ընթացքում այն ենթարկվում է պարտքային ռիսկին, եթե նույնիսկ Խումբը դիտարկում է ավելի երկար ժամանակահատված պարտքային ռիսկի կառավարման նպատակների համար: Առավելագույն պայմանագրային ժամանակահատվածը տևում է մինչև այն ամսաթիվը, երբ Խումբն իրավունք ունի պահանջել փոխատվության մարումը կամ դադարեցնել փոխատվության հանձնառությունը կամ երաշխավորությունը:

Եթե ցուցանիշի մոդելավորումն իրականացվում է խմբային հիմունքով, ֆինանսական գործիքները խմբավորվում են ըստ ռիսկի ընդհանրական բնութագրերի, որոնք ներառում են՝

- ▶ գործիքի տեսակը,
- ▶ գրավի տեսակը:

Խմբավորումները պետք է կանոնավոր հիմունքով վերանայվեն՝ առանձին խմբերի շրջանակում պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքների միատեսակ լինելն ապահովելու համար:

Այն պորտֆելների համար, որոնց վերաբերյալ Խումբն ունի անցյալ ժամանակաշրջանների սահմանափակ տվյալներ, ներքին աղբյուրներից հասանելի տեղեկատվությունը լրացնելու համար օգտագործվում է արտաքին աղբյուրներից ստացված ուղղենիշային տեղեկատվությունը:

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի ուսումնասիրություն (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված բացահայտումները ներառում են այն ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները, որոնք՝

- ▶ հաշվանցվում են իմբի ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում կամ
- ▶ հանդիսանում են իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր պայմանագրի կամ համանման գործիքներին վերաբերող նմանատիպ պայմանագրերի առարկա՝ անկախ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում հաշվանցվելու հանգամանքից:

Նմանատիպ պայմանագրերը ներառում են ածանցյալ գործիքների քլիրինգի պայմանագրերը, հետզնման գլխավոր պայմանագրերը և արժեթղթերի փոխատվության գլխավոր պայմանագրերը: Համանման ֆինանսական գործիքները ներառում են ածանցյալ գործիքները, վաճառքի և հետզնման պայմանագրերը, հակադարձ վաճառքի և հետզնման պայմանագրերը և արժեթղթերի փոխառության և փոխատվության պայմանագրերը:

Խումբը ստանում և ընդունում է գրավ դրամական միջոցների և շուկայում շրջանառվող արժեթղթերի տեսքով վաճառքի և հետզնման, հակադարձ վաճառքի և հետզնման պայմանագրերի գծով:

Նման գրավի համար գործում են տվյալ ոլորտում ընդունված ստանդարտ պայմանները: Սա նշանակում է, որ որպես գրավ ստացված/տրամադրված արժեթղթերը կարող են գրավադրվել կամ վաճառվել գործարքի ժամկետի ընթացքում, սակայն պետք է վերադարձվեն միջև գործարքի ավարտը: Այս պայմանները յուրաքանչյուր պայմանագրային կողմին իրավունք են տալիս նաև դադարեցնել համապատասխան գործարքը՝ պայմանագրային կողմի կողմից գրավ տրամադրելու անկարողության դեպքում:

Վերը նշված պայմանագրերը չեն բավարարում ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում հաշվանցման պայմանները: Պատճառն այն է, որ այս պայմանագրերը տալիս են ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավունք, որն իրագործելի է միայն իմբի կամ պայմանագրային կողմերի կողմից պարտազանցում կատարելու, անվճարունակ դառնալու կամ սնանկանալու դեպքում:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են հաշվանցման, իրագործելի գլխավոր պայմանագրերի կամ նմանատիպ պայմանագրերի առարկա հանդիսացող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ֆինանսական ակտիվների/պարտավորությունների տեսակներ	Ճանաչված ֆինանսական ակտիվի/պարտավորության համախառն գումարներ	Ֆին. վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում հաշվանցված՝	Ֆին. վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված ֆին.	Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում չհաշվանցված գումարներ		
		դանաչված ֆին. պարտավորության/ակտիվի համախառն գումար	ակտիվների/պարտավորությունների գուտ գումար	Ֆին. գործիքներ	Ստացված գրավ	Չուստ գումար
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	8,615,278	-	8,615,278	-	(8,615,278)	-
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	8,615,278	-	8,615,278	-	(8,615,278)	-
Հետզնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	(8,010,540)	-	(8,010,540)	6,663,688	-	(1,346,852)
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	(8,010,540)	-	(8,010,540)	6,663,688	-	(1,346,852)

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի ուսումնասիրություն (շարունակություն)

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են հաշվանցման, իրագործելի գլխավոր պայմանագրերի կամ նմանատիպ պայմանագրերի առարկա հանդիսացող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ֆինանսական ակտիվների/ պարտավորությունների տեսակներ	Ճանաչված ֆինանսական ակտիվի/ պարտավորության համախառն գումարներ	Ֆին. վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում հաշվանցված՝ ճանաչված ֆին. պարտավորության/ ակտիվի համախառն գումար		Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում չհաշվանցված գումարներ		
		Ֆին. վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված ֆին. ակտիվների/ պարտավորությունների զուտ գումար	Ֆին. վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված ֆին. ակտիվների/ պարտավորությունների զուտ գումար	Ֆին. գործիքներ	Ստացված գրավ	Չուտ գումար
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	15,741,268	-	15,741,268	-	(15,741,268)	-
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	15,741,268	-	15,741,268	-	(15,741,268)	-

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբը չունի ուղղակի ռեպո համաձայնագրեր:

Վերը աղյուսակներում բացահայտված՝ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների համախառն և զուտ գումարները չափվում են ամորտիզացված արժեքով ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում:

(գ) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ ապագա դրամական հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական գների փոփոխությունների հետևանքով: Շուկայական ռիսկը ներառում է արժույթային, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսակիր և բաժնային ֆինանսական գործիքների բաց դիրքերի գծով, որոնք ենթարկվում են շուկայի ընդհանուր և առանձնահատուկ փոփոխությունների ազդեցությանը և շուկայական գների ու արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխականության մակարդակի փոփոխություններին: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Շուկայական ռիսկի կառավարման համար պատասխանատվություն է կրում ԱյՂի Բանկի ԱՊԿԿ-ն: Շուկայական ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են ԱՊԿԿ-ի կողմից՝ Ռիսկերի կառավարման տնօրինության առաջարկությունների հիման վրա:

Բանկը կառավարում է շուկայական ռիսկը՝ սահմանելով բաց դիրքերի սահմանաչափեր ֆինանսական գործիքների գծով, տոկոսադրույքների փոփոխության ժամկետներ, արտարժույթի դիրքեր և կորուստների սահմանաչափեր, որոնք կանոնավոր կերպով մշտադիտարկվում, ուսումնասիրվում և հաստատվում են Վարչության կողմից:

(i) Արժույթային ռիսկ

Խումբն ունի մի շարք արտարժույթներով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ: Արժույթային ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ ապագա դրամական հոսքերի տատանման ռիսկն է արտարժույթի փոփոխությունների փոփոխությունների հետևանքով: Թեև Խումբը հեջավորում է իր ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին, այս գործառնությունները չեն որակվում որպես հեջավորման փոխհարաբերություն՝ ՖՀՄՍ պահանջների համաձայն:

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(գ) Ծուկայական ռիսկ (շարունակություն)

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի նվազումը հետևյալ արտարժույթների նկատմամբ կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունն իրականացնելիս հաշվի են առնվել նախքան հարկումը գումարները և հիմք են ընդունվել արտարժույթների փոխարժեքների փոփոխությունները, որոնք խումբը դիտարկում էր որպես ողջամտորեն հնարավոր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ: Վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ:

	2023 թ.	2022 թ.
ՀՀ դրամի նկատմամբ ԱՄՆ դոլարի փոխարժեքի աճ 10%-ով	329,507	136,530
ՀՀ դրամի նկատմամբ Եվրոյի փոխարժեքի աճ 10%-ով	11,887	(9,052)

2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի աճը վերոնշյալ արտարժույթների նկատմամբ կունենար գումարային առումով նույն, սակայն հակառակ ազդեցություն վերը նշված գումարների վրա՝ ելնելով այն ենթադրությունից, որ մյուս բոլոր փոփոխականները կմնան անփոփոխ:

(ii) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ խումբը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության և տոկոսադրույքների համապատասխանությունը և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանությունը հանդիսանում է իրացվելիության կառավարման հիմնարար գործոն: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ամբողջական համապատասխանությունը սովորական չէ ֆինանսական կազմակերպությունների համար՝ պայմանավորված իրականացվող գործարքների տարաբնույթությամբ և ժամկետների անորոշությամբ: Անհամապատասխանությունը հնարավորություն է տալիս բարձրացնել շահութաբերությունը, սակայն կարող է նաև մեծացնել կորուստների ռիսկը:

Խմբի կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական հոսքերի հետ կապված պարտականությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Այրի Բանկի Վարչության կողմից:

Խումբը ձգտում է պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված և կայուն կառուցվածք, որը կազմված է թողարկված պարտքային արժեթղթերից, այլ բանկերից ստացված երկարաժամկետ ու կարճաժամկետ վարկերից, հիմնական կորպորատիվ հաճախորդների և անհատների ավանդներից, ինչպես նաև բարձր իրացվելի ակտիվների տարբերակված պորտֆելներ՝ իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներն արագ և արդյունավետ բավարարելու համար:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը պահանջում է՝

- ▶ դրամական հոսքերի կանխատեսում ըստ հիմնական արտարժույթների և այդ դրամական հոսքերի հետ կապված պահանջվող իրացվելի ակտիվների մակարդակի դիտարկում,
- ▶ ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված կառուցվածքի պահպանում,
- ▶ պարտքերի կենտրոնացման և կառուցվածքի կառավարում,
- ▶ պարտքի հաշվին ֆինանսավորման ներգրավման ծրագրերի մշակում,
- ▶ բարձր իրացվելի ակտիվների պորտֆելի պահպանում, որը կարելի է հեշտությամբ իրացնել որպես ապահովություն դրամական հոսքերի դադարեցման դեպքում,
- ▶ իրացվելիության և ֆինանսավորման անընդհատությունն ապահովող ծրագրերի մշակում,
- ▶ օրենսդրական պահանջների հետ իրացվելիության ցուցանիշների համապատասխանության հսկողություն:

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(գ) Ծուկայական ռիսկ (շարունակություն)

Այդի Բանկի Գանձապետարանը բաժիններից ստանում է տեղեկատվություն վերջիններիս ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրացվելիության կառուցվածքի ու ապագայում պլանավորվող գործունեությունից ակնկալվող դրամական հոսքերի կանխատեսումների վերաբերյալ: Այնուհետև, Գանձապետարանը ձևավորում է կարճաժամկետ իրացվելի ակտիվների համապատասխան պորտֆել, որը հիմնականում բաղկացած է առևտրական նպատակով պահվող կարճաժամկետ իրացվելի արժեթղթերից, բանկերին տրված վարկերից և այլ միջբանկային գործիքներից՝ նպատակ ունենալով ապահովել իրացվելիության բավարար մակարդակ: Գանձապետարանն իրականացնում է իրացվելիության դիրքի հսկողություն օրական կտրվածքով և իրացվելիության կանոնավոր սթրես-թեստեր՝ շուկայական սովորական և ավելի խիստ պայմանները ներառող տարբեր սցենարների շրջանակում: Սովորական շուկայական պայմաններում իրացվելիության դիրքի վերաբերյալ հաշվետվությունները ներկայացվում են վերադաս ղեկավարությանը շաբաթական կտրվածքով: Իրացվելիության կառավարման վերաբերյալ որոշումները կայացնում է ԱՊԿԿ-ի կողմից և իրականացվում են Գանձապետարանի կողմից:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված են ֆինանսական պարտավորությունների և փոխատվության հանձնառությունների գծով չզեղչված դրամական հոսքերը՝ ըստ պայմանագրով սահմանված ամենավաղ մարման ժամկետի: Աղյուսակներում ներկայացված դրամական ներհոսքի և արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումարն իրենից ներկայացնում է չզեղչված պայմանագրային դրամական հոսքերը ֆինանսական պարտավորությունների կամ փոխատվության հանձնառությունների գծով:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունն ըստ մարման ժամկետների 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Ներհոսքի ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ					
Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ավանդներ և մնացորդներ	13,501,011	22,911,626	19,623,961	56,036,598	43,647,598
Հետզեման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	8,015,413	-	-	8,015,413	8,010,540
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	54,218	6,103,790	10,105,145	16,263,153	15,506,851
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	161,899,958	46,429,558	1,609,991	209,939,507	207,603,065
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	66,422	730,648	4,304,322	5,101,392	3,558,483
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	10,195,674	1,310,361	1,257,529	12,763,564	12,781,760
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	193,732,696	77,485,983	36,900,948	308,119,627	291,108,297
Փոխատվության հանձնառություններ	8,221,736	-	-	8,221,736	-

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունն ըստ մարման ժամկետների 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Ներհոսքի ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ					
Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ավանդներ և մնացորդներ	14,919,380	9,633,757	19,778,669	44,331,806	39,509,998
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	56,551	4,472,240	9,202,567	13,731,358	12,895,735
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	149,384,767	32,579,373	8,390,657	190,354,797	188,283,970
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	34,890	383,785	2,201,666	2,620,341	2,194,220
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	1,362,384	2,145,171	-	3,507,555	3,507,555
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	165,757,972	49,214,326	39,573,559	254,545,857	246,391,478
Փոխատվության հանձնառություններ	9,655,412	-	-	9,655,412	-

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(գ) Շուկայական ռիսկ (շարունակություն)

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն ըստ պայմանագրային մարման ժամկետների:

	<i>Ցպահանջ և մինչև 1 տարի</i>	<i>Ավելի քան 1 տարի</i>	<i>Մնժամկետ</i>	<i>Ժամկետանց*</i>	<i>Ընդամենը</i>
Ակտիվներ					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	38,603,388	-	-	-	38,603,388
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	449,838	-	-	-	449,838
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր					
Խմբի կողմից պահվող	2,702,664	7,742,298	367,745	-	10,812,707
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր					
Խմբի կողմից պահվող	23,997,692	30,364,266	-	-	54,361,958
Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված	6,646,146	-	-	-	6,646,146
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	57,766,164	3,845,016	-	-	61,611,180
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	8,606,787	-	-	-	8,606,787
Հաճախորդներին տրված վարկեր	40,691,662	118,007,634	-	1,124,527	159,823,823
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	23,293,669	-	23,293,669
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	-	3,328,797	-	3,328,797
Առգրավված ակտիվներ	-	-	2,709,765	-	2,709,765
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	-	-	78,077	-	78,077
Այլ ակտիվներ	7,288,100	336,652	2,590	5,353	7,632,695
Ընդամենը ակտիվներ	186,752,441	160,295,866	29,780,643	1,129,880	377,958,830

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(գ) Ծուկայական ռիսկ (շարունակություն)

	<i>Տպահանջ և մինչև 1 տարի</i>	<i>Ավելի քան 1 տարի</i>	<i>Անժամկետ</i>	<i>Ժամկետանց*</i>	<i>Ընդամենը</i>
Պարտավորություններ					
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	11,255	-	-	-	11,255
Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ավանդներ և մնացորդներ	19,577,522	24,070,076	-	-	43,647,598
Յետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	8,010,540	-	-	-	8,010,540
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	5,696,089	9,810,762	-	-	15,506,851
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	201,962,842	5,640,223	-	-	207,603,065
Յետաձգված հարկային պարտավորություն	-	-	2,675,111	-	2,675,111
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	379,951	3,178,532	-	-	3,558,483
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ	2,842,667	-	-	-	2,842,667
Այլ պարտավորություններ	12,740,374	1,257,529	-	-	13,997,903
Ընդամենը պարտավորություններ	251,221,240	43,957,122	2,675,111	-	297,853,473
Զուտ դիրքը	(64,468,799)	116,338,744	27,105,532	1,129,880	80,105,357

* Ժամկետանց վարկերի ժամկետանց մասը

Այրի Գրուկի ՓԲԸ

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(գ) Շուկայական ռիսկ (շարունակություն)

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն ըստ պայմանագրային մարման ժամկետների:

	Ցպահանջ և միջև 1 տարի	Ավելի քան 1 տարի	Անժամկետ	Ժամկետանց*	Ընդամենը
Ակտիվներ					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	36,273,430	-	-	-	36,273,430
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	169,511	-	181,610	-	351,121
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	1,086,037	6,350,770	367,745	-	7,804,552
Անորոշված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	41,952,904	27,526,577	-	-	69,479,481
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխառություններ	21,974,058	2,161,081	17,723,016	-	41,858,155
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	15,725,509	-	-	-	15,725,509
Հաճախորդներին տրված վարկեր	30,297,665	89,361,862	-	1,668,268	121,327,795
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	7,480,638	-	7,480,638
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	-	2,071,018	-	2,071,018
Առգրավված ակտիվներ	-	-	3,098,462	-	3,098,462
Այլ ակտիվներ	2,224,055	-	1,311,554	-	3,535,599
Ընդամենը ակտիվներ	149,703,169	125,400,290	32,234,033	1,668,268	309,005,760
Պարտավորություններ					
Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ավանդներ և մնացորդներ	23,985,939	15,524,059	-	-	39,509,998
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	4,018,732	8,877,003	-	-	12,895,735
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	180,796,440	7,487,530	-	-	188,283,970
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	-	-	342,209	-	342,209
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ	2,993,571	-	-	-	2,993,571
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	274,723	1,919,497	-	-	2,194,220
Այլ պարտավորություններ	3,917,185	196,809	-	-	4,113,994
Ընդամենը պարտավորություններ	215,986,590	34,004,898	342,209	-	250,333,697
Չուտ դիրքը	(66,283,421)	91,395,392	31,891,824	1,668,268	58,672,063

* Ժամկետանց վարկերի ժամկետանց մասը

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

(գ) Ծուկայական ռիսկ (շարունակություն)

Իրացվելիության բացասական կարճաժամկետ դիրքը կառավարելու համար Խումբը հիմնվում է այն ֆինանսական արժեթղթերի վրա, որոնք կարող են վաճառվել կամ գրավադրվել հետգնման պայմանագրերի շրջանակում, և այն ենթադրության վրա, որ ժամկետային ավանդները կերկարաձգվեն մարման ժամկետից հետո:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման համար Խմբի կողմից կիրառվող հիմնական ուղեցույցը բարձր իրացվելի ակտիվների և ցպահանջ պարտավորությունների հարաբերակցությունն է:

(դ) Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի հնարավոր փոփոխության ռիսկն է տոկոսադրույքների փոփոխման արդյունքում: Այրի Բանկի Խորհուրդը սահմանել է որոշված ժամկետների համար տոկոսադրույքների ճեղքվածքների չափ: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Խմբի շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքներում ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունն է ժամանակաշրջանի զուտ տոկոսային եկամտի վրա՝ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաշվեկշռում հաշվառվող լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հիման վրա, և զուտ առևտրային եկամտի վրա՝ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաշվեկշռում հաշվառվող առևտրային գործիքների հիման վրա: Կապիտալի զգայունությունը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա տոկոսադրույքների թույլատրելի փոփոխությունների հանդեպ հաշվարկվում է՝ վերագնահատելով իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվները՝ հիմնվելով այն ենթադրության վրա, որ առկա են եկամտաբերության կորի զուգահեռ տեղաշարժեր:

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի ավելացում 2023 թ.</i>	<i>Չուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2023 թ.</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 2023 թ.</i>
ՀՀ դրամ	1%	2,116,593	(143,161)
ԱՄՆ դոլար	1%	550,366	(69,278)
Եվրո	1%	23,337	(9,432)
Ռուբլի	1%	871	-

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի ավելացում 2022 թ.</i>	<i>Չուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2022 թ.</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 2022 թ.</i>
ՀՀ դրամ	1%	1,629,140	(139,395)
ԱՄՆ դոլար	1%	472,532	(71,596)
Եվրո	1%	14,541	-

Բազիսային կետերի 1% նվազումը կունենա հավասար, սակայն հակառակ նշանով ազդեցությունը վերոնշյալ գումարների վրա:

28. Կապիտալի կառավարում

Մայր ընկերությունը ենթակա չէ կապիտալի նկատմամբ կիրառվող պահանջներին և Խումբը իրականացնում է իր կապիտալի կառավարումը իր երկու հիմնական դուստր ընկերությունների՝ Այրի Բանկ ՓԲԸ և Իդրամ ՍՊԸ, նկատմամբ սահմանված կապիտալի պահանջների միջոցով: Այս ընկերությունների կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

(հազար ՀՀ դրամ)

28. Կապիտալի կառավարում (շարունակություն)

Այրի Բանկը որպես կապիտալ սահմանում է օրենսդրությամբ առևտրային բանկերի համար որպես կապիտալ սահմանված հոդվածները: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցության նվազագույն ցուցանիշը («կապիտալի համարժեքության ցուցանիշ») կազմում էր 11% (2022թ.՝ 12%): 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը համապատասխանում էր օրենսդրությամբ սահմանված ցուցանիշին:

Բանկերի կապիտալի համարժեքության նորմատիվի հաշվարկման մեթոդաբանությունը միջազգային ստանդարտներին համապատասխանեցնելու նպատակով 2023 թվականին կատարվել են մի շարք առանձնահատուկ կարգավորումներ ՀՀ ԿԲ-ի կապիտալի կառավարման կանոնակարգում: Փոփոխվել են կապիտալի համարժեքության նվազագույն սահմանաչափերը Բազելյան կոմիտեի կողմից սահմանված կապիտալի բուֆերների և Բազելի 2-րդ մոտեցման (Pillar 2) պահանջներին համապատասխան՝ պահպանելով նաև Հայաստանի Հանրապետության բանկային համակարգի յուրահատկությունները:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է Այրի Բանկի՝ ՀՀ ԿԲ-ի պահանջների համաձայն հաշվարկված կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	<u>2023թ.</u>	<u>2022թ.</u>
1-ին մակարդակի կապիտալ		
1-ին մակարդակի հիմնական կապիտալ	62,774,602	56,654,153
Նվազեցումներ և ճշգրտումներ	(18,152,397)	(5,116,539)
Ընդամենը 1-ին մակարդակի կապիտալ	44,622,205	51,537,614
2-րդ մակարդակի կապիտալ		
2-րդ մակարդակի կապիտալ	4,457,146	(201,082)
Նվազեցումներ	(1,613,374)	-
Ընդամենը 2-րդ մակարդակի կապիտալ	2,843,772	(201,082)
Ընդամենը կապիտալ	47,465,977	51,336,532
Ընդամենը ռիսկով կշռված ակտիվները՝ ներառյալ պարտքային, շուկայական և գործառնական ռիսկերը	262,646,571	184,735,644
Ընդամենը կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների տոկոսային հարաբերակցություն (ընդամենը կապիտալի հարաբերակցություն)	18.07%	27.79%

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ռիսկի կշիռների հիերարխիայի միջոցով, որոնք դասակարգված են ըստ բնույթի և արտացոլում են յուրաքանչյուր ակտիվի և պայմանագրային կողմի հետ կապված պարտքային, շուկայական և այլ ռիսկերի գնահատականը՝ հաշվի առնելով պահանջներին համապատասխանող ցանկացած գրավ կամ երաշխավորություն: Նմանատիպ մոտեցում է կիրառվում չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների համար՝ որոշակի ճշգրտումներով՝ հնարավոր կորուստների առավել պայմանական բնույթն արտացոլելու նպատակով:

«Իդրամ» ՍՊԸ-ն նույնպես ենթակա է կապիտալի նվազագույն չափի նկատմամբ կիրառվող պահանջներին, որը ՀՀ ԿԲ կողմից սահմանվել է 100,000 հազար դրամ վճարահաշվարկային ընկերությունների համար: Նորմատիվային կապիտալը բաղկացած է առաջին մակարդակի կապիտալից, որը ներառում է կանոնադրական կապիտալը (կանոնադրական կապիտալի՝ ոչ նյութական ակտիվների տեսքով համալրված մասը մասնակցում է նորմատիվային կապիտալի հաշվարկին 100,000 հազար ՀՀ դրամ նվազագույն գումարի ոչ ավելի, քան 25%-ի չափով), չբաշխված շահույթը, ներառյալ ընթացիկ տարվա շահույթը: «Իդրամ» ՍՊԸ-ն համապատասխանել է կապիտալի բոլոր պահանջներին 2023 և 2022 թվականների համար:

2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «Իդրամ» ՍՊԸ-ի նորմատիվային կապիտալի հաշվարկը ըստ ՀՀ ԿԲ պահանջների հետևյալն է՝

	<u>2023 թ.</u>	<u>2022 թ.</u>
1-ին մակարդակի հիմնական կապիտալ	1,112,979	821,503
Ընդամենը նորմատիվային կապիտալ	1,112,979	821,503

(հազար ՀՀ դրամ)

29. Փոխատվության հանձնառություններ

Խումբն ունի վարկեր տրամադրելու հանձնառություններ: Այս հանձնառությունները նախատեսում են վարկային ռեսուրսների տրամադրում հաստատված վարկերի, վարկային քարտերի սահմանաչափերի և օվերդրաֆտների տեսքով:

Խմբի դուստր ընկերություն Բանկը տրամադրում է ֆինանսական երաշխավորություններ և ակրեդիտիվներ երրորդ անձանց հանդեպ հաճախորդների պարտավորությունների կատարումը երաշխավորելու համար: Այս պայմանագրերն ունեն հաստատուն ժամկետներ՝ սովորաբար մինչև հինգ տարի:

Փոխատվության հանձնառությունների, ֆինանսական երաշխավորությունների և ակրեդիտիվների հետ կապված Խմբի դուստր ընկերություն Բանկը կիրառում է պարտքային ռիսկի կառավարման նույն քաղաքականությունը և ընթացակարգերը, որոնք գործում են հաճախորդներին վարկեր տրամադրելիս:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են փոխատվության հանձնառություններն ըստ դասակարգերի: Աղյուսակում փոխատվության հանձնառությունների գծով արտացոլված գումարները ենթադրում են, որ այդ գումարներն ամբողջությամբ տրամադրված են: Աղյուսակում երաշխավորությունների և ակրեդիտիվների գծով արտացոլված գումարներն իրենցից ներկայացնում են առավելագույն հաշվապահական վնասը, որը կճանաչվի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե պայմանագրային կողմերը չկատարեն իրենց պայմանագրային պարտականությունները:

	<u>2023 թ.</u>	<u>2022 թ.</u>
Պայմանագրային գումար		
Վարկային քարտերի գծով հանձնառություններ	3,437,322	3,893,172
Վարկերի և վարկային գծերի գծով հանձնառություններ	4,182,189	3,709,380
Երաշխավորություններ և ակրեդիտիվներ	602,225	2,052,860
	<u>8,221,736</u>	<u>9,655,412</u>

Վերը ներկայացված ընդհանուր պայմանագրային փոխատվության հանձնառությունները պարտադիր չէ որ իրենցից ներկայացնեն դրամական միջոցների գծով ապագա պահանջներ, քանի որ այս հանձնառությունները կարող են ուժը կորցնել կամ դադարել մինչև կատարվելը: Վարկերի և վարկային գծերի գծով հանձնառությունների մեծամասնությունն իրենից չի ներկայացնում Խմբի ոչ պայմանական փոխատվության հանձնառություն:

Վարկային քարտերի գծով հանձնառությունները և վարկերի և վարկային գծերի գծով հանձնառություններն հիմնականում դասված են 1-ին փուլ և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Վարկային քարտերի գծով հանձնառությունները և վարկերի և վարկային գծերի գծով հանձնառությունները պարտքային առումով ժամկետանց կամ արժեզրկված չեն:

30. Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրության ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանի Հանրապետությունում: Խմբի գույքն ապահովագրված է, և Խումբն ունի «Բանկերս Բլանկետ Բոնդ» (Banker's Blanket Bond (BBB)) ապահովագրության պայմանագիր մինչև 3,000 հազար ԱՄՆ դոլար գումարով:

(բ) Դատական վարույթներ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Խումբը կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Դեկլարությունը գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունների վերջնական գումարը, եթե այդպիսիք լինեն, նշանակալի բացասական ազդեցություն չի ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Պայմանական դեպքեր (շարունակություն)

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ (շարունակություն)

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են եական լինել այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

31. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(ա) Գործարքներ ղեկավար անձնակազմի հետ

Ստորև ներկայացված է անձնակազմի գծով ծախսերում ներառված ընդհանուր վարձատրությունը 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	2023 թ.	2022 թ.
Ղեկավար անձնակազմ	1,798,690	2,059,777

Խմբի ղեկավար անձնակազմը ներառում է Այրի Բանկի Խորհրդի և Վարչության անդամներին և Այրի Գրուփ ՓԲԸ-ի ղեկավար անձնակազմին:

Այդ գումարները ներառում են ղեկավար անձնակազմին հատուցումները, որոնք հաշվեգրված են համապատասխան ժամանակաշրջանների շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Ստորև ներկայացված են Խորհրդի և Վարչության անդամների հետ գործարքների մնացորդները և միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2023 թ.	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %	2022 թ.	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Տրված վարկեր (համախառն)	479,817	10.0%	2,854,107	11.7%
Վարկերի արժեզրկման գծով պահուստ	(892)	-	(2,540)	-
Այլ ակտիվներ	3,062	-	1,374	-
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Ստացված ավանդներ	5,332,712	5.1%	2,248,249	5.1%
Ընթացիկ հաշիվներ	1,138,277	-	-	-
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	275,769	4.1%	487,315	4.2%
Փոխատվության հանձնառություններ	287,438	-	1,222,124	-

Ստորև ներկայացված են Խորհրդի և Վարչության անդամների հետ գործարքների գծով շահույթում կամ վնասում արտացոլված գումարները դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

	2023 թ.	2022 թ.
Շահույթ կամ վնաս		
Տոկոսային եկամուտ	117,286	145,524
Տոկոսային ծախս	(173,420)	(121,435)
Չուտ արժեզրկումից կորուստ	1,648	(1,342)
Միջևորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտ	35,427	1,276
Միջևորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախս	(1,287)	(105)

Այրի Գրուպի ՓԲԸ

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ (շարունակություն)

(բ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա շահույթում կամ վնասում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	<i>Մայր կազմակերպություն</i>		<i>Նշանակալի ազդեցություն ունեցող բաժնետերեր</i>		<i>Այլ</i>		<i>Ընդամենը</i>
	<i>Գումար</i>	<i>Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %</i>	<i>Գումար</i>	<i>Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %</i>	<i>Գումար</i>	<i>Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %</i>	
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն							
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	-	-	1,075,160	9.75%	1,075,160
Վարկերի արժեզրկման գծով պահուստ	-	-	-	-	(14,120)	-	(14,120)
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ							
- Ընթացիկ հաշիվներ	595,271	-	224,404	-	27,300,226	-	28,119,901
- Ժամկետային ավանդներ	5,350	4.3%	-	-	243,451	6.2%	248,801
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	-	-	-	143,438	3.8%	143,438
Շահույթ (վնաս)							
Տոկոսային եկամուտ	-	-	-	-	70,046	-	70,046
Տոկոսային ծախս	(104)	-	-	-	(13,323)	-	(13,427)
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտ	20,812	-	43,890	-	88,077	-	152,779
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախս	(8)	-	-	-	(41,932)	-	(41,940)

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ (շարունակություն)

(բ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ (շարունակություն)

Ստորև ներկայացված են 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա շահույթում կամ վնասում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	<i>Բաժնետերեր</i>		<i>Այլ</i>		<i>Ընդամենը</i>
	<i>Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %</i>	<i>Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %</i>	<i>Գումար</i>	<i>Գումար</i>	
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն ԱԿՏԻՎՆԵՐ					
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	59,925	9.8%	59,925
Այլ ակտիվներ	-	-	19,046	-	19,046
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ					
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ					
- Ընթացիկ հաշիվներ	80,011	-	28,808,470	-	28,888,481
- Ժամկետային ավանդներ	-	-	86,334	8.3%	86,334
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	-	47,064	4.7%	47,064
Շահույթ (վնաս)					
Տոկոսային եկամուտ	-	-	3,228	-	3,228
Տոկոսային ծախս	-	-	(8,624)	-	(8,624)
Միջևորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտ	4,344	-	23,924	-	28,268
Միջևորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախս	-	-	(20)	-	(20)

Այլ կապակցված կողմերը ներառում են ղեկավար անձնակազմի նշանակալից ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպությունները և նրանց ընտանիքների մերձավոր անդամներին:

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդների մեծ մասի մարման ժամկետը կազմում է մեկ տարի, բացառությամբ պարտքային արժեթղթերի, որոնց մարման ժամկետը կազմում է երկու տարի:

32. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Խումբը ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափելիս կիրառում է ստորև ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիան, որն արտացոլում է չափումների ժամանակ օգտագործված ելակետային տվյալների նշանակալիությունը:

- ▶ 1-ին մակարդակ. նույն գործիքների համար գործող շուկայում գնանշված գները (չճշգրտված):
- ▶ 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշված գներից տարբեր ելակետային տվյալները, որոնք դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող): Այս դասակարգը ներառում է այն գործիքները, որոնց գնահատման համար կիրառվել են նմանատիպ գործիքների համար գործող շուկայում գնանշված գները, նմանատիպ գործիքների համար գնանշված գներն ակտիվ չհամարվող շուկաներում, կամ գնահատման այլ մեթոդներ, որտեղ բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտելի են շուկայական տվյալներից:
- ▶ 3-րդ մակարդակ. ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ: Այս դասակարգը ներառում է բոլոր այն գործիքները, որոնց դեպքում գնահատման մեթոդները ներառում են դիտելի տվյալների վրա չհիմնված ելակետային տվյալները և ոչ դիտելի ելակետային տվյալները նշանակալի ազդեցություն ունեն գործիքի գնահատման վրա: Այս դասակարգը ներառում է այն գործիքները, որոնք գնահատվում են նմանատիպ գործիքների համար գնանշված գների հիման վրա, որոնց գծով պահաջվում են նշանակալի ոչ դիտելի ճշգրտումներ կամ ելթադրություններ՝ գործիքների միջև տարբերություններն արտացոլելու համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

32. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք (շարունակություն)

2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բոլոր ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը, բացառությամբ ստորև նշված աղյուսակներում ներկայացվածների, մոտավորապես համապատասխանում է դրանց հաշվեկշռային արժեքներին:
 Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը՝ իրական արժեքի հիերարխիայի համապատասխան մակարդակների կտրվածքով:

2023 թ. դեկտեմբերի 31	<u>Մակարդակ 1</u>	<u>Մակարդակ 2</u>	<u>Մակարդակ 3</u>	<u>Ընդամենը</u>
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Ածանցյալ ակտիվներ	-	449,838	-	449,838
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	10,444,962	-	10,444,962
- Պարտքային և հաստատուն եկամտով այլ գործիքներ	330,050	-	37,695	367,745
Ակտիվներ, որոնց համար իրական արժեքները բացահայտվում են				
Բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	-	-	60,915,193	60,915,193
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	11,657,609	52,364,023	-	64,021,632
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	144,501,512	144,501,512
Իրական արժեքով չափվող պարտավորություններ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Ածանցյալ պարտավորություններ	-	11,255	-	11,255
Պարտավորություններ, որոնց համար իրական արժեքները բացահայտվում են				
Բանկերից և այլ ֆինանսական կազմակերպություններից ավանդներ և մնացորդներ	-	43,547,013	-	43,547,013
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	158,123,857	50,009,802	208,133,659
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	15,430,193	-	15,430,193

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը՝ իրական արժեքի հիերարխիայի համապատասխան մակարդակների կտրվածքով:

2022 թ. դեկտեմբերի 31	<u>Մակարդակ 1</u>	<u>Մակարդակ 2</u>	<u>Մակարդակ 3</u>	<u>Ընդամենը</u>
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Ածանցյալ ակտիվներ	-	169,511	-	169,511
- Բաժնային գործիքներ	181,610	-	-	181,610
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	10,444,962	-	10,444,962
- Պարտքային և հաստատուն եկամտով այլ գործիքներ	-	-	-	-
- Բաժնային գործիքներ	330,050	-	37,695	367,745
Ակտիվներ, որոնց համար իրական արժեքները բացահայտվում են				
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	109,537,938	109,537,938

Իրական արժեքի այս գնահատականի նպատակն է ներկայացնել այն մոտավոր գինը, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կստացվեր ակտիվը վաճառելու կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու համար չափման ամսաթվի դրությամբ: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է դիտվի որպես իրացման գին՝ անմիջապես ակտիվների վաճառքի կամ պարտավորությունների փոխանցման ժամանակ:

Գնահատման մեթոդները ներառում են զուտ ներկա արժեքի և զեղչված դրամական հոսքերի մոդելները, նմանատիպ գործիքների հետ համեմատությունը, որոնց համար առկա են շուկայական դիտելի գներ, և գնահատման այլ մոդելները: Գնահատման մեթոդներում կիրառվող ենթադրությունները և ելակետային տվյալները ներառում են ոչ ռիսկային և ուղենիշային տոկոսադրույքները, վարկային սփերեդերը և այլ հավելվածարները, որոնք օգտագործվում են զեղչման դրույքները, պարտատոմսերի և բաժնետոմսերի գները, արտարժույթի փոխարժեքները, բաժնային գործիքների և բաժնային գործիքների ինդեքսի գները գնահատելու համար: Գնահատման մեթոդների նպատակն է ստանալ այն իրական արժեքը, որն արտացոլում է ֆինանսական գործիքի գինը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, որը կորոշվեր շուկայի մասնակիցների կողմից «անկախ կողմերի միջև գործարքում»:

(հազար ՀՀ դրամ)

33. Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ

Դիջիթալ Յուրինգու Լիմիթեդի ձեռքբերում (Իդրամ ՍՊԸ-ի մայր ընկերություն)

2023 թվականին Այրի Գրուպի ՓԲԸ-ն ձեռք է բերել Այրի Բանկ, Դիջիթալ Յուրինգու Լիմիթեդ և Իդրամ ՍՊԸ ընկերությունների 100%-ը (Ծանոթագրություն 1): Ձեռքբերման դիմաց փոխանցված հատուցումը կատարվել է Մայր ընկերության բաժնային գործիքների թողարկման միջոցով Դիվիդենդ Յուրինգու ՍՊԸ-ին և Ֆիստոկո ՍՊԸ-ին, որոնք հանդիսանում են համապատասխանաբար Դիջիթալ Յուրինգու Լիմիթեդի (որը չունի այլ գործառնություններ կամ ներդրումներ, բացի Իդրամ ՍՊԸ-ից) և Այրի Բանկ ՓԲԸ-ի մայր ընկերությունները: Այս գործարքների արդյունքում Այրի Գրուպի ՓԲԸ-ն դարձավ Այրի Բանկ ՓԲԸ-ի, Դիջիթալ Յուրինգու Լիմիթեդի և Իդրամ ՍՊԸ-ի 100% բաժնետեր:

Համաձայն ՖՀՄՍ 3 ստանդարտի, եթե նոր կազմակերպությունը ստեղծվել է, որպեսզի թողարկի սեփական կապիտալում բաժնեմասեր՝ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում իրականացնելու համար, ապա մինչև ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումը գոյություն ունեցած միավորվող կազմակերպություններից մեկը պետք է որոշակիացվի որպես ձեռք բերող: Զանի որ և՛ Այրի Բանկ ՓԲԸ-ն, և՛ Իդրամ ՍՊԸ-ն գոյություն են ունեցել մինչև ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումը, իսկ դեկլարությունը, կիրառելով էական դատողություն, եզրակացրել է, որ հաշվառման նպատակով ձեռք բերող է հանդիսանալու Այրի Բանկ ՓԲԸ-ն, իսկ ձեռք բերվող՝ Դիջիթալ Յուրինգու Լիմիթեդը (Իդրամ ՍՊԸ-ի մայր ընկերություն) և ինքը՝ Մայր ընկերությունը՝ ձեռքբերման ամսաթիվ սահմանելով 2023թ. հոկտեմբերի 1-ը: Համապատասխանաբար, իսկի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները համարվում են Այրի Բանկ ՓԲԸ-ի շարունակությունը, և հետևաբար իսկի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում համեմատական տեղեկատվությունը ներկայացված է որպես Այրի Բանկ ՓԲԸ-ի 2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված համեմատական տեղեկատվություն:

Զանի որ Մայր ընկերությունը ձեռք է բերել Իդրամ ՍՊԸ-ի 76%-ի բաժնետոմսերը, իսկ Այրի Բանկը ձեռք է բերել Իդրամ ՍՊԸ-ի բաժնետոմսերի 24%-ը ավելի վաղ 2023 թվականին 7,000,000 հազար դրամ դրամական հատուցման դիմաց, Մայր ընկերությունը դարձել է Իդրամ ՍՊԸ-ի 100% բաժնետերը և ձեռքբերման ամսաթիվ է սահմանվել 2023թ. հոկտեմբերի 1-ը: Մայր ընկերության և Դիջիթալ Յուրինգու Լիմիթեդի (Իդրամ ՍՊԸ-ի մայր ընկերություն) որոշելի գուտ ակտիվների իրական արժեքը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ հետևյալն էր (գտված Այրի Բանկի մնացորդներից)՝

2023թ. հոկտեմբերի 1

Ակտիվներ	
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	181,410
Այլ ակտիվներ	4,081,139
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	79,268
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	13,836,913
Ընդամենը ակտիվներ	18,178,130
Պարտավորություններ	
Այլ պարտավորություններ	4,870,291
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	2,288,458
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ	604,638
Ընդամենը պարտավորություններ	7,763,387
Որոշելի գուտ ակտիվներ	10,415,343

Չեղչով ձեռքբերում

Խումբը ճանաչել է Մայր Ընկերության և Դիջիթալ Յուրինգու Լիմիթեդ ընկերության (Իդրամ ՍՊԸ-ի մայր ընկերություն) զեղչով ձեռքբերումից օգուտը շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում և ներկայացրել է առանձին տողով, քանի որ որոշելի գուտ ակտիվների իրական արժեքը գերազանցել է ձեռքբերման նպատակով փոխանցված բաժնետոմսերի իրական արժեքին և Իդրամ ՍՊԸ-ում նախկին բաժնեմասնակցության իրական արժեքին: Ձեռքբերման ամսաթիվ՝ 2023թ. հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ, զեղչով ձեռքբերումից օգուտը կազմել է 716,912 հազար դրամ: Դեկլարությունը վերանայել է գնման գնի բաշխման արդյունքները և եզրակացրել, որ այս պայմաններում նպատակահարմար է ճանաչել զեղչով ձեռքբերումից օգուտը, քանի որ կարծում է, որ գործարքը կնքվել է այնպիսի պայմաններով, որոնք արտացոլում են շուկայական բազմարկիչները տվյալ տեսակի ձեռնարկատիրական գործունեության համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

33. Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ (շարունակություն)

Ձեռքբերման նպատակով որպես հատուցում ենթադրյալ փոխանցվող Այրի Բանկ ՓԲԸ-ի 33.5% բաժնետոմսերի իրական արժեքը*	12,507,786
Չվերահսկվող բաժնեմասի իրական արժեքը ձեռքբերման պահին (չափվում է զուտ ակտիվներում բաժնեմասի համամասնությամբ)	125,757
Նախկինում Իդրամ ՍՊԸ-ում 24% բաժնեմասնակցության իրական արժեքը ձեռքբերման պահին	6,784,977
Ընկերության որոշելի զուտ ակտիվների իրական արժեքը ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման ամսաթվի դրությամբ	(10,415,343)
Նախկինում առկա մնացորդներ – ընթացիկ հաշիվներ Այրի Բանկում	(10,709,260)
Նախկինում առկա մնացորդներ – վարկեր և փոխառություններ ֆինանսական կազմակերպություններին – Այրի Բանկ	(154,304)
Նախկինում առկա մնացորդներ – այլ ակտիվներ – Այրի Բանկ	(137,410)
Նախկինում առկա մնացորդներ – այլ պարտավորություններ – Այրի Բանկ	1,280,885
Զեղչով ձեռքբերումից օգուտ	716,912

* Զանի որ Այրի Բանկի սեփականատերերի բաժնեմասնակցությունը Մայր ընկերությունում՝ Մայր ընկերության բաժնետոմսերի դիմաց Մայր ընկերությանը կատարած ներդրումից հետո կազմել է 66.5%, ապա ենթադրյալ հատուցումը ձեռքբերման ժամանակ որոշվել է Այրի Բանկի բաժնետոմսերի 33.5%-ի իրական արժեքին համարժեք գումարով:

Այրի Բանկի բաժնետոմսերը, որոնք համարվում էին թողարկված որպես հատուցում, չափվում են տեղական շուկայում նմանատիպ վերջին գործարքների համար դիտարկված սեփական կապիտալի բազմարկիչի կիրառմամբ՝ ճշգրտված որոշակի գեղչով՝ ամբողջական վերահսկողության բացակայության պատճառով: Իդրամ ՍՊԸ-ում ներդրումների իրական արժեքը ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման ամսաթվի դրությամբ չափվել է 2023 թվականին Այրի Բանկի կողմից ասոցիացված ընկերությունում ներդրման ձեռքբերման ժամանակ դիտարկված ենթադրյալ հասույթի բազմարկիչի կիրառմամբ՝ ճշգրտված վերջին 12 ամսվա հասույթի և զուտ պարտքի հետագա փոփոխություններով:

Ձեռքբերման ամսաթվից սկսած Իդրամ ՍՊԸ-ի ներդրումը Խմբի շահույթի, վճարների և միջնորդավճարների մեջ 2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար կազմել է համապատասխանաբար 221,204 հազար և 2,002,545 հազար ՀՀ դրամ:

Եթե ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումը տեղի ունենար տարվա սկզբին, Խմբի շահույթը, զուտ տոկոսային եկամուտը, վճարների և միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտը կլինեին համապատասխանաբար 25,415,113 հազար դրամ, 19,353,704 հազար դրամ և 10,897,661 հազար դրամ:

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման ազդեցությունը չբաշխված շահույթի և կապիտալի այլ բաղադրիչների վրա ներկայացված է Խմբի սեփական կապիտալի փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունում 2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար: Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման ազդեցությունը արտարժույթի փոխարկման պահուստի և չվերահսկվող բաժնեմասի վրա վերագրելի է Իդրամ ՍՊԸ-ի դուստր ընկերություններին:

34. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած դեպքեր

2024թ. մարտի 20-ին Խումբը ձեռք է բերել Հայաստանում տոմսերի գնման հարթակ հանդիսացող «Տոմարկո» ՍՊԸ-ի 76 %-ը: Նման գնման պատճառն այն է, որ Դեկավարությունն ակնկալում է, որ Խմբի ներգրավումը «Տոմարկո» ՍՊԸ-ում լրացուցիչ ռեսուրսներ կապահովի Հայաստանում տոմսերի վաճառքի հարթակի ավելի ինտենսիվ տեխնոլոգիական զարգացման, ինչպես նաև ապագայում դեպի արտաքին շուկաներ ընդլայնելու համար: Գնման գնի բաշխումն ընթացքի մեջ է:

2024թ. մայիսի 24-ին Խումբը հիմնադրել է Այրի Լիզինգ ՈՒՎԿ ՍՊԸ-ն և տնօրինում է նրա 100% բաժնետոմսերը: 2024թ. մայիսի 13-ին Խումբը հիմնադրել է Այրի Պրոցեսինգ ՍՊԸ-ն և տնօրինում է նրա 100% բաժնետոմսերը:

Դեկավարությունը ակնկալում է, որ այս գործարքները կբարելավեն Խմբի գործունեությունը և կամրապնդեն նրա շուկայական դիրքերը ֆինանսական հատվածի այլ կազմակերպությունների շրջանում: